

**ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH
WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA
(Minangka Studi Geografi Dialek)**

SKRIPSI

**Dipunajengaken Dhateng Fakultas Bahasa Dan Seni
Universitas Negeri Yogyakarta
minangka Jejangkeping Pandadaran
Anggayuh Gelar
*Sarjana Pendidikan***

**dening
Romadhona Wahyu Nurochman
NIM. 10205244034**

**PROGRAM STUDI PENDIDIKAN BAHASA DAERAH
FAKULTAS BAHASA DAN SENI
UNIVERSITAS NEGERI YOGYAKARTA**

2014

PASARUJUKAN

Skripsi kanthi irah-irahan *Isoglos Leksikal Tembung Sesulih Wonten Ing
Kecamatan Banjarnegara (Minangka Studi Geografi Dialek)* punika sampun
pikantuk palilah dening *pembimbing* kangge dipunujekaken wonten ing
pendadaran.

Yogyakarta, 22 Juli 2014

Pembimbing

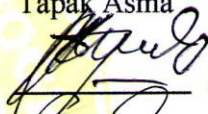
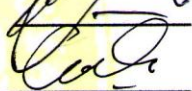

Siti Mulyani, M. Hum.

NIP. 19620729 198703 2 002

PANGESAHAN

Skripsi kanthi irah-irahan *Isoglos Leksikal Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara* punika sampun dipunandharaken wonten ing pendadaran sangajenging *Dewan Penguji* wonten ing tanggal 20 Agustus 2014 saha dipuntetepaken lulus.

DEWAN PENGUJI

Asma	Jabatan	Tapak Asma	Tanggal
Drs. Hardiyanto, M.Hum	Ketua Penguji		<u>21 Agustus 2014</u>
Sri Hertanti Wulan, M.Hum	Sekretaris Penguji		<u>21 Agustus 2014</u>
Drs. Mulyana, M.Hum	Penguji I		<u>21 Agustus 2014</u>
Dra. Siti Mulyani, M.Hum	Penguji II		<u>21 Agustus 2014</u>

Yogyakarta, 20 Agustus 2014

Fakultas Bahasa dan Seni

Universitas Negeri Yogyakarta

Dekan,

Prof. Dr. Zamzani, M.Pd.

NIP. 19550505 198011 1 001

WEDHARAN

Ingkang tandha tangan wonten ing ngandhap punika, kula:

Nama : Romadhona Wahyu Nurochman

NIM : 10205244034

Program Studi : Pendidikan Bahasa Jawa

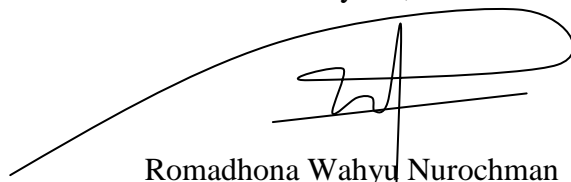
Fakultas : Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta

Ngandharaken bilih *karya ilmiah* ingkang kula damel punika saestu damelanipun kula piyambak. Miturut pamanggih kula, *karya ilmiah* punika wosipun dereng dipunserat dening tiyang sanes, kajawi babagan tartamtu ingkang kula pundhut minangka *acuan* kanthi adhedhasar tata cara saha *etika* panyeratan *karyai ilmiah*.

Seratan wonten wedharan punika dipunserat kanthi saestu, menawi kasunyatanipun kabukten bilih wedharan punika boten leres, bab punika dados tanggel jawab kula piyambak.

Yogyakarta, Juli 2014

Panyerat,

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, flowing letters that appear to be 'RW' followed by a long horizontal stroke and a vertical line.

Romadhona Wahyu Nurochman

SESANTI

“Kawula mung saderma, mobah mosik kersaning Hyang sukmo”
(Panyerat)

“impossible is nothing”
(Panyerat)

walal aaḥiratu khoirullaka minal uulaa 4 walasaufa yu'ṭika rabbuka
fatarḍa 5
(QS. Ad-Duha: 4-5)

PISUNGSUNG

Kanthi raos puji syukur dhumateng Gusti Allah SWT, *karya ilmiah* punika dipunpisungsungaken dhateng tiyang sepuh kula ingkang kula tresnani, Bapa Tukarno, S.E saha Ibu Nelly Dwi Hastuti. Hangaturaken agunging panuwun ingkang tanpa winates awit sampun paring pandonga saha panyengkuyung awujud menapa kemawon.

PRAWACANA

Puji sukur konjuk dhumateng ngarsanipun Gusti Allah SWT ingkang sampun paring rahmat saha hidayah dhateng panyerat satemah panaliten kanthi irah-irahan “Isoglos Leksikal Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara (Minangka Studi Geografi Dialek)” saged kaimpun kangge jangkepi satunggaling sarat minangka kangge pikantuk gelar sarjana pendidikan. Salawat sarta salam ugi konjuk dhumateng Nabi Muhammad SAW ingkang sampun paring safangatipun.

Panyeratan skripsi punika saged pungkasan tamtu amargi panyengkuyung saking mapinten-pinten *pihak*. Awit saking punika, panyerat ngaturaken agunging panuwun dhateng :

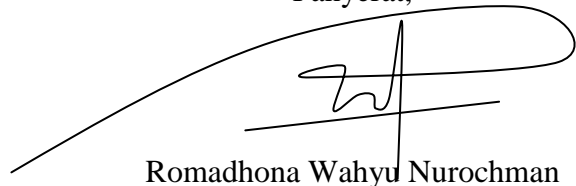
1. Bapak Prof. Dr. Rochmat Wahab, M. Pd MA, minangka Rektor Universitas Negeri Yogyakarta ingkang sampun paring kalodhangan anggen kula nyerat skripsi punika.
2. Bapak Prof. Dr. Zamzani, M. Hum minangka Dekan Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta ingkang sampun paring kalodhangan anggen kula nyerat skripsi punika.
3. Bapak Dr. Suwardi, M. Hum minangka Pangarsa Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah ingkang sampun paring pandom anggen kula sinau wonten ing Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah.
4. Ibu Dra. Sri Harti Widyastuti, M.Hum minangka Penasehat Akademik ingkang kanthi sabar anggenipun bimbing kula salebeting sinau wonten Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah.
5. Ibu Siti Mulyani M. Hum minangka Pembimbing, ingkang sampun paring bimbingan dhateng panyerat kanthi tlatos saha sabar.
6. Bapak saha Ibu dosen Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah ingkang sampun paring kawruh ingkang mawarni-warni.

7. Tiyang sepuh kula, Bapak Tukarno, S.E saha Ibu Nelly Dwi Hastuti sarta rayi kula Fila, Ardin, Dilla saha Rani ingkang sampun paring panyengkuyung saha pandonga dhateng panyerat.
8. Tiyang sepuh kula ugi inggih menika Ibu Sri Iriyanti ingkang sampun paring donga saha pambiyantu awujud menapa kemawon.
9. Ratih Novidianti, S.E, Baihaqi Nur Khaizan saha Khansa Zakiyya Bilqis kanthi sabar lillahi ta'ala paring panyengkuyung awujud menapa kemawon.
10. Kanca-kanca Pendidikan Bahasa Daerah sarta sedayanipun ingkang boten saged kula sebutaken setunggal-setunggal ingkang sampun paring pambiyantu satemah skripsi punika saged kaimpun.

Tamtu kemawon panyeratan skripsi punika dereng saged kawastanan kanthi sampurna. Pramila sedaya panyaruwe sarta pamrayogi dipuntampi kanthi jembaring manah supados panaliten punika saged langkung sae, jangkep saha saged sampurna. Mugi-mugi panaliten punika gadhah paedah kangge sedayanipun ingkang maos skripsi punika.

Yogyakarta, Juli 2014

Panyerat,

Romadhona Wahyu Nurochman

WOSING ISI

IRAH-IRAHAN	i
PASARUJUKAN	ii
PENGESAHAN	iii
WEDHARAN	iv
SESANTI	v
PISUNGSUNG	vi
PRAWACANA	vii
WOSING ISI	viii
DHAFTAR <i>TABEL</i>	xii
DHAFTAR GAMBAR	xiv
DHAFTAR <i>LAMPIRAN</i>	xvi
SARINING PANALITEN.....	xvii

BAB I PURWAKA

A. DhasaringPanaliten	1
B. UnderaningPerkawis	3
C. WatesaningPerkawis	4
D. WosingPerkawis	4
E. AncasingPanaliten	5
F. PaedahingPanaliten	5
G. Pangertosan	6

BAB II GEGARAN TEORI

A. <i>Dialektologi</i>	8
B. <i>Dialek</i>	11
C. Tembung Sesulih	16
a. Sesulih Purusa	17
b. Sesulih Pandarbe	23
c. Sesulih Panuduh	25
d. Sesulih Pandangon	30

e. Sesulih Panyilah	33
f. Sesulih Sadhengah	35
D. Subdialek Banjarnegara	35
E. Sumber Panaliten Dialek	37
a. Sumber Lisan	38
b. Sumber Tulis	41
F. Cara Ngempalaken Data Panaliten Dialektologi	42
G. Isoglos saha Berkas Isoglos	44
H. Peta Basa	45
a. Jinising Peta	46
b. Cara Damel Peta	46
I. Nalaring Pikir	47
J. Panaliten ingkang Gayut	49

BAB III CARA PANALITEN

A. Jinising Panaliten	50
B. <i>Data</i> saha Sumber <i>Data</i>	50
C. Papan Panaliten	51
D. Wekdal Panaliten	52
E. Cara Ngempalaken Data	53
F. Pirantining Panaliten	54
G. Cara <i>Nganalisis Data</i>	55
H. <i>Validitas</i> saha <i>Reliabilitas</i>	56

BAB IV ASILING PANALITEN SAHA PIREMBAGAN

A. Papan Panaliten	57
B. Asiling Panaliten	60
C. Pirembagan	69
a. Sesulih Purusa	69
b. Sesulih Pandarbe	79
c. Sesulih Panuduh	80
d. Sesulih Pandangon	93

BAB V PANUTUP

A. Dudutan	97
B. <i>Implikasi</i>	97
C. Pamrayogi	98
KAPUSTAKAN	99
LAMPIRAN	102

DHAFTAR *TABEL*

	Kaca
<i>Tabel 1</i> : Tembung Sesulih Purusa.....	17
<i>Tabel 2</i> : Tembung Sesulih Pandarbe.....	23
<i>Tabel 3</i> : Tembung Sesulih Panuduh.....	25
<i>Tabel 4</i> : Tembung Sesulih Pandangon.....	30
<i>Tabel 5</i> : Tembung Sesulih Panyilah.....	34
<i>Tabel 6</i> : Dialek saha Subdialek Basa Jawi.....	36
<i>Tabel 7</i> : Papan Panaliten.....	51
<i>Tabel 8</i> : Wekdal Panaliten.....	52
<i>Tabel 9</i> : Tabel Administrasi Kecamatan Banjarnegara.....	59
<i>Tabel 10</i> : Panganggening Tembung Sesulih ingkang Beda Antawisipun Papan Setunggal kalihan Papan Sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara.....	60
<i>Tabel 11</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘aku’.....	70
<i>Tabel 12</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘kita’.....	71
<i>Tabel 13</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘kami’.....	73
<i>Tabel 14</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘kamu’.....	75
<i>Tabel 15</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘kalian’.....	76
<i>Tabel 16</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘dia’.....	78
<i>Tabel 17</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘dak’.....	79
<i>Tabel 18</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘ini’.....	81
<i>Tabel 19</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘itu’ (caket).....	82
<i>Tabel 20</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘itu’ (tebih).....	83
<i>Tabel 21</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘ke sini’.....	85
<i>Tabel 22</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘ke situ’.....	87
<i>Tabel 23</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘ke sana’.....	89
<i>Tabel 24</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘seperti ini’.....	91
<i>Tabel 25</i> : <i>Variasi</i> Tembung Sesulih ‘seperti itu’.....	92

<i>Tabel 26 :</i>	<i>Variasi Tembung Sesulih ‘kenapa’</i>	94
<i>Tabel 21 :</i>	<i>Variasi Tembung Sesulih ‘bagaimana’</i>	95

DHAFTAR GAMBAR

	Kaca
<i>Gambar 1</i> : Peta Kecamatan Banjarnegara.....	57
<i>Gambar 2</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘aku’.....	70
<i>Gambar 3</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘kita’.....	72
<i>Gambar 4</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘kami’.....	74
<i>Gambar 5</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘kamu’.....	75
<i>Gambar 6</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘kalian’.....	77
<i>Gambar 7</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘dia’.....	79
<i>Gambar 8</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘dak’.....	80
<i>Gambar 9</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘ini’.....	81
<i>Gambar 10</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘itu’ (caket).....	83
<i>Gambar 11</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘itu’ (tebih).....	84
<i>Gambar 12</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘ke sini’.....	86
<i>Gambar 13</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘ke situ’.....	88
<i>Gambar 14</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘ke sana’.....	90
<i>Gambar 15</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘seperti ini’.....	91
<i>Gambar 16</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘seperti itu’.....	93
<i>Gambar 17</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘kenapa’.....	94
<i>Gambar 18</i> : Peta Isoglos Panganggening Tembung ‘bagaimana’.....	96
<i>Gambar 19</i> : Pabrik Kapur Observasi 32.....	203
<i>Gambar 20</i> : Bengkel Mas Cunong Semarang Observasi 41.....	203
<i>Gambar 21</i> : Pos Ojek Argasoka Observasi Observasi 67.....	204
<i>Gambar 22</i> : Warung Sembako Observasi 26.....	204
<i>Gambar 23</i> : Griyanipun Bapak Irwanto Observasi 82.....	205
<i>Gambar 24</i> : Griyanipun Pak Gito Observasi 128-130.....	205
<i>Gambar 25</i> : Bengkel Las Pak Udin Observasi 242.....	206
<i>Gambar 26</i> : Pasar Ulam saha Sato Sokayasa Observasi 232.....	206
<i>Gambar 27</i> : Pabrik Kayu Observasi 94.....	207

<i>Gambar 28</i> :	Bengkel Motor Cungkring Observasi 4.....	207
--------------------	--	-----

DHAFTAR LAMPIRAN

		Kaca
<i>Lampiran 1</i>	: Dhata Survei Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara.....	102
<i>Lampiran 2</i>	: Tabel <i>Variasi</i> Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara.....	115
<i>Lampiran 3</i>	: Tabel Analisis Observasi Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara.....	118
<i>Lampiran 4</i>	: Dokumentasi Observasi Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara.....	203

**ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH
WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA
(Minangka Studi Geografi Dialek)**

**Romadhona Wahyu Nurochman
NIM. 10205244034**

SARINING PANALITEN

Panaliten menika gadhah ancas kangge manggihaken *variasi* tembung sesulih saha papan panganggening tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara samangke dipunwujudaken mawi peta geografis ingkang ngandharaken *variasi* tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara.

Metode panaliten ingkang dipunginakaken inggih menika *deskriptif*. Sumber data wonten ing panaliten menika 13 informan ingkang kapendhet saking 4 desa saha 9 kelurahan wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Caranipun ngempalaken data menika ngginakaken angket saha observasi. Caranipun nganalisis data menika ngginakaken deskriptif kualitatif. Caranipun ngesahaken data menika ingkang sepisan validitas (triangulasi sumber) saha reliabilitas (expert judgment).

Asiling panaliten inggih menika panganggening tembung sesulih ingkang beda menika gayut kalihan tembung sesulih purusa, pandarbe, panuduh saha pandangan. Utama purusa tunggal mawi glos ‘aku’ kapanggihaken *variasi nyong* saha *inyong*. Utama purusa jamak mawi glos ‘kita’ kapanggihaken *variasi nyong ko padha, nyong ko sekabehane, nyong ko bangsane, dhewek*, lajeng mawi glos ‘kami’ kapanggihaken *variasi nyong padha, nyong bangsane* saha *nyong kabeh*. Madyama purusa tunggal mawi glos ‘kamu’ kapanggihaken *variasi ko* saha *rika*. Madyama purusa jamak mawi glos ‘kalian’ kapanggihaken *variasi ko padha, ko bangsane, ko kabeh, rika padha, rika bangsane, rika kabeh*. Pratama purusa tunggal mawi glos ‘dia’ kapanggihaken *variasi dheweke* saha *kae wong*. Tembung sesulih pandarbe proklitik mawi glos basa Jawi *dak* kapanggihaken tembung *tek* saha *tok*. Tembung sesulih panuduh limrah mawi glos ‘ini’ kapanggihaken *variasi iki* saha *kiye*, lajeng mawi glos ‘itu’ caket kapanggihaken *variasi kuwe* saha *kuwi* menawi glos ‘itu’ tebih kapanggihaken *variasi kae* saha *ke*. Panuduh papan mawi glos ‘ke sini’ kapanggihaken *variasi mrene, kene, ngeneh, maring kene, ming kene*, lajeng mawi glos ‘ke situ’ kapanggihaken *variasi mrono, kono, ngonoh, maring kono, ming kono*, menawi glos ‘ke sana’ kapanggihaken *variasi mrana, kana, nganah, maring kana, ming kana*. Panuduh salah satunggaling bab mawi glos ‘seperti ini’ kapanggihaken *variasi kaya mangkene* saha *kaya kiye*, lajeng mawi glos ‘seperti itu’ kapanggihaken *variasi kaya mangkono* saha *kaya kuwe*. Tembung sesulih pandangan mawi glos ‘kenapa’ kapanggihaken *variasi ngapa, deneng, dengka*, lajeng mawi glos ‘bagaimana’ kapanggihaken *variasi anu kepriwe, priben ya, priwe si, prige*.

BAB I

PURWAKA

A. Dhasaring Panaliten

Masarakat salebeting pasrawungan boten saged dipunpisahaken kalihan basa, awit mawi basa masarakat saged nyekapi kabetahan pagesangan. Andharan kalawau ugi jumbuh kalihan masarakat wonten ing tlatah Jawi mliginipun Yogyakarta, Jawa Tengah ugi Jawa Timur. Wonten ing tigang tlatah menika, temtu basa ingkang kaginakaken inggih basa Jawi.

Panganggening basa Jawi menika boten sedaya papan sami, nanging wonten bedanipun. Kadasta wonten ing Jawa Tengah mliginipun tlatah Banyumas. Wonten ing papan menika basa Jawi ingkang dipunginakaken beda kalihan basa Jawi ingkang wonten ing papan sanes ing Jawa Tengah menapa malih Yogyakarta utawi Jawa Timur. Tuladhanipun, menawi ing tlatah Banyumas wonten tembung **rika** [rika] menika gadhah teges '*kamu*'. Menawi wonten Yogyakarta kangge ngandharaken bab ingkang ngemu teges '*kamu*', menika ngginakaken tembung **kowe** [kowe]. Beda panganggening basa ingkang ngemu teges sami antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes dipunwastani dialek.

Dialek ingkang wonten ing tlatah Jawa menika kathah, salah satunggalipun inggih menika dialek Banyumas. Dialek Banyumas ugi sinebat dialek ngapak. Dene papan ingkang ginakaken dialek ngapak menika wonten Banyumas, Cilacap, Purbalingga, Banjarnegara saha saperangan Kebumen. Lajeng saben papan ingkang ngginakaken dialek Banyumas menika, boten sedaya tetembungan ingkang kaginakaken sami. Kahanan menika ingkang dados titikan saben papan.

Titikan menika ingkang dipunwastani subdialek utawi *variasi* basa papan setunggal kalihan papan sanes ingkang taksih setunggal dialek. Tuladhanipun subdialek Banjarnegara kalihan subdialek Cilacap. Wonten ing Banjarnegara, kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges ‘*tuli*’, menika ngginakaken tembung **budheg** [buðəg]. Ananging menawi wonten ing Cilacap kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges ‘*tuli*’, menika ngginakaken tembung **bingsrung** [biŋsrʊŋ].

Wonten ing Kabupaten Banjarnegara mliginipun Kecamatan Banjarnegara piyambak ugi wonten bedanipun. Tuladhanipun wonten ing Desa Tlagawera, Sokayasa, Ampelsari saha Cendana kangge ngandharaken tembung ‘*kamu*’ menika ngginakaken tembung **rika** [rika]. Menawi wonten ing Desa Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Parakancanggih, Sokaandi saha Argasoka kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges ‘*kamu*’ menika ngginakaken tembung **ko** [ko].

Saking prasurei ingkang sampun dipuntindakaken gayut kalihan tembung sesulih, kamangka dipunpanggihaken variasi tembung sesulih ingkang dipunginakaken dening masarakat. Tembung sesulih ingkang dipunpanggihaken, inggih menika sesulih purusa, pitakon saha panuduh. Variasi tembung sesulih menika dipunpanggihaken wonten ing Desa Tlagawera, Sokayasa, Ampelsari, Cendana, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Parakancanggih, Sokaandi saha Argasoka. Desa-desa menika papanipun wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.

Temtu kemawon boten sedaya papan menika ngginakaken tembung-tembung sesulih ingkang sami. *Variasi* tembung sesulih menika samangke dipungambaraken mawi peta. Peta ingkang samangke dados wujud asiling panaliten menika dipunwastani *peta bahasa*. Peta bahasa dipundamel supados asiling panaliten menika langkung katingal cetha. Saged dipunpundhut dudutan bilih *peta bahasa* gadhah ancas minangka gambaran panganggening leksikon tartamtu wonten ing satunggal papan. Minangka wujud nyata saking andharan kalawau kamangka panaliten menika ngrembag bab “*Isoglos Leksikal Tembung Sesulih Wonten ing Kecamatan Banjarnegara*”.

B. Underaning Perkawis

Adhedhasar dhasaring panaliten ingkang sampun dipunandharaken kalawau, kamangka underaning perkawis wonten ing panaliten menika kados makaten.

1. Tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
2. Papan panganggening tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
3. Peta geografis tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
4. Daya pangaribawa saking papan sakiwa tengenipun tumrap tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.

5. Pemahaman masarakat dhateng tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.

C. Watesaning Perkawis

Gangsal perkawis ingkang sampun dipunandharaken wonten ing underaning perkawis kalawau, boten sedaya perkawis dipunrembag. Menika kedah wonten watesaning perkawis supados panaliten menika langkung fokus. Dene perkawis ingkang badhe dipuntliti kados makaten.

1. Tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
2. Papan panganggening tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
3. Peta geografis tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.

D. Wosing Perkawis

Saking watesaning perkawis kalawau kamangka wosing perkawis ingkang samangke badhe karembag kados makaten.

1. Kados pundi tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara?

2. Kados pundi papan panganggening tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara?
3. Kados pundi peta geografis tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara?

E. Ancasing Panaliten

Panaliten menika kaserat boten tanpa ancas. Katitik saking watesaning kaliyan wosing perkawis, panaliten menika gadhah ancas kados makaten.

1. Tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
2. Papan panganggening tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.
3. Peta geografis tembung-tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.

F. Paedahing Panaliten

Panaliten ingkang irah-irahanipun “*Isoglos Leksikal Tembung Sesulih Wonten ing Kecamatan Banjarnegara*”, minangka salah satunggaling wujud dokumen basa Jawi mliginipun subdialek Kabupaten Banjarnegara. Asiling panaliten menika temtu boten namung dados dokumen kemawon, nanging saged paring paedah wonten ing pamulangan basa Jawi.

Dokumen menika dipunkajengaken saged nambah wawasan basa Jawi mliginipun bab Linguistik. Sanesipun, ugi saged dados referensi tumrap para panaliti ingkang badhe nliti bab dialektologi.

G. Pangertosan

Supados ingkang maos panaliten menika sami anggenipun nafsiraken panaliten menika, wonten ing subbab menika badhe dipunandharaken pangertosan ingkang gayut kalihan panaliten menika.

1. Isoglos inggih menika garis ingkang ancasipun kangge ngempalaken papan ingkang gadhah *variasi* basa ingkang sami (Tawangsih Lauder wonten ing Mahsun, 2012:184). Isoglos ingkang kaginakaken inggih menika isoglos leksikal. Isoglos leksikal inggih menika garis wonten ing peta ingkang misahaken leksikon ingkang beda. Gayut kalihan panaliten menika isoglos leksikal samangke nggambaraken tembung sesulih ingkang dipunginakaken dening masarakat Kecamatan Banjarnegara.
2. Dialek inggih menika *variasi* basa gayut kalihan bab gramatikal, leksikal saha fonologis (Chambers saha Trudgill wonten ing Nadra saha Reniwati, 2009:2). Wonten ing panaliten menika ingkang dipunrembag sejatosipun sanes dialek. Ananging ngrembag bab subdialek. Subdialek inggih menika *variasi* basa papan setunggal kalihan papan sanes ingkang taksih setunggal dialek. Subdialek wonten ing panaliten menika temtu kemawon subdialek Banjarnegara. Subdialek Banjarnegara menika taksih kalebet dialek Banyumas.

3. Tembung sesulih inggih menika tembung ingkang dipunginakaken minangka sesulih tiyang saha menapa kemawon ingkang dipunwastani barang (S.S.T Wisnu Sasangka, 2001:108). Tembung sesulih wonten panaliten menika temtu kemawon tembung sesulih ingkang dipunginakaken wonten ing Kecamatan Banjarnegara.

BAB II

GEGARAN TEORI

A. Dialektologi

Tembung dialektologi menika saking Yunani, saking tembung *dialektologos*. Tembung menika kadhapuk saking kalih tembung inggih menika *dialectos* saha *logos*. Tembung *dialect* utawi *dialectos* kangge ngandharaken *variasi* basa ingkang dipunwastani dialek. Tembung *logi* utawi *logos* menika ngemu teges ngelmu (Meillet wonten ing Nadra saha Reni, 2009: 1). Saking andharan kalawau, ingkang dipunwastani dialektologi inggih menika ngelmu ingkang ngrembag *variasi* basa.

Andharan kalawau jumbuh kalihan pamanggihipun Gorys Keraf (1984:143) bilih dialektologi menika cabang saking ngelmu basa ingkang ngrembag *variasi* basa wonten ing masarakat. Saking kalih pangertosan menika saged kadamel dudutan bilih dialektologi menika salah satunggaling ngelmu basa ingkang ngrembag *variasi* basa ingkang dipunginakaken masarakat.

Francis wonten ing Nadra saha Reni (2009:1) ugi ngandharaken bilih dialektologi menika ngelmu ingkang ngrembag *variasi* basa ingkang dipunginakaken dening saperangan masarakat. Wonten ing pangertosan menika wonten perangan ingkang beda kalihan pangertosan saderengipun. Bab ingkang beda menika wonten tetembungan “saperangan masarakat”.

Saking pangertosan Francis saged kadamel dudutan bilih dialektologi menika ngelmu kangge ngrembag *variasi* basa antawisipun masarakat setunggal kalihan

masarakat sanes. *Variasi* basa menika ngemu bab fonologi, morfologi, leksikal, semantik saha sintaksis.

Variasi wonten ing bab fonologi menika ngengingi panganggening fonem ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Tuladhanipun, wonten ing Kecamatan Klampok kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges ‘*pepaya*’ menika ngginakaken tembung **gandhul** [gandul]. Masarakat Kecamatan Banjarnegara kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges ‘*pepaya*’ menika ngginakaken tembung **gandhul** [gəndʊl].

Saking tuladha ingkang sampun dipunandharaken saged kadamel dudutan kados makaten. Vokal /a/ saha /u/ wonten ing tembung **gandhul** ingkang dipunandharaken masarakat Kecamatan Klampok tetep dipunandharakan /a/ saha /u/. Salajengipun, menawi wonten ing Kecamatan Banjarnegara vokal /a/ saha /u/ dipunandharaken /ə/ saha /U/.

Variasi wonten ing bab morfologi menika ngengingi panganggening morfem ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Ater-ater tripurusa **dak-** dipunginakaken wonten ing Yogyakarta nanging menawi wonten ing Banyumas ater-ater menika ewah dados **tok-**, dene tuladhanipun kados makaten.

- a. Kowe kuwi wis **dakkandhani** ta, lah kok malah ngeyel.
- b. Ko mbok wis **tokomongi** ya, dengka malah ngeyel.

Tembung **dak-** saha **tok-** menika gadhah teges ingkang sami inggih menika **aku**. Tembung **dak-** saha **tok-** ginanipun kangge nyulihi tembung **aku**. Tembung kekalih menika kalebet ragam basa Jawi ngoko.

Variasi wonten ing bab leksikal menika ngengingi bab panganggening tetembungan ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Tuladhanipun, masarakat Kabupaten Banjarnegara kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*kamu*' menika ngginakaken tembung **ko** [ko], **kowe** [kowɛ], **rika** [rika]. Masarakat wonten ing Kabupaten Wonosobo kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*kamu*' menika ngginakaken tembung **dheke** [ɖeke] kalihan **sira** [sira].

Variasi wonten ing bab semantik menika ngengingi bedanipun makna antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Tuladhanipun, masarakat Banjarnegara ngginakaken tembung **kates** [kates] menika kangge '*pepaya*' ingkang taksih enem. Ananging masarakat Gunungkidul ngginakaken tembung **kates** [kates] kangge ngandharaken '*pepaya*' kemawon.

Variasi bab sintaksis menika ngengingi panganggening klausa utawi frasa ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Tuladhanipun, konsep "*Mobil itu punya saya*" menawi wonten ing Yogyakarta dipunandharaken kados makaten.

a. Mobil kuwi nggonku.

Salajengipun konsep "*Mobil itu punya saya*" menawi dipunandharaken wonten ing Banyumasan kados makaten.

b. Mobil kuwe nggone nyong.

Bedanipun ukara a saha b menika wonten ing pamilihing frasa **nggonku** saha **nggone nyong**, kalih frasa menika sami tegesipun inggih menika '*punyaku*'.

Andharan kalawau ugi gayut kalihan pamanggih saking Suparno (1993: 21), dialektologi inggih menika peranganing ngelmu linguistik ingkang ngrembag *variasi* basa gayut kalihan faktor geografis. Faktor geografis ingkang dipunkajengaken inggih menika panganggening tetembungan wonten ing papan setunggal kalihan papan sanes menika wonten bedanipun.

Pamanggih saking para ahli kalawau temtu kemawon gayut kalihan panaliten menika ingkang ngermabg bab *variasi* basa. *Variasi* basa wonten panaliten menika ngengingi bab leksikal tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Gayut kalihan perkawis ingkang sampun dipunandharaken kamangka asling panaliten awujud peta bahasa.

B. Dialek

Pamanggih ngengingi dialek saha basa menika kadhangkala tumrap masarakat umum menika sami. Menawi dipunpriksani saking ngelmu linguistik wonten bab ingkang ndadosaken kekalih menika beda. Bab ingkang beda menika ngengingi pangertosan dumugi titikan. Panitia Atlas basa-basa Eropa wonten ing Ayatrohaedi (1985:1) ngandharaken ingkang dipunwastani dialek menika panganggening tetembungan ingkang beda antawisipun masarakat wonten ing papan setunggal kalihan masarakat wonten ing papan sanes.

Meillet wonten ing Nadra saha Reni (2009: 1-2) ngandharaken titikanipun dialek, inggih menika: (a) faktor ingkang ndayani papan setunggal kalihan papan sanes gadhah bab ingkang sami saha gadhah bab ingkang beda, (b) panganggening tetembungan saben papan ingkang taksih satunggal basa menika

boten temtu sami (c) boten sedaya tetembungan menika asalipun saking basa induk.

Miturut Nadra saha Reni (2009:2) dialek dipunperang dados 3 inggih menika dialek regional, dialek sosial saha dialek temporal. Dhasar kangge mbedakaken dialek menika panganggening tetembungan tartamtu, dene andharajipun kados makaten.

- a. **Dialek regional**, inggih menika beda panganggening tetembungan antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes.
- b. **Dialek sosial**, inggih menika *variasi* basa ingkang dipunginakaken kelompok masarakat tartamtu.
- c. **Dialek temporal**, inggih menika *variasi* basa ingkang dipunginakaken masarakat miturut wekdal tartamtu.

Ayatrohaedi (1983: 3-5) ngandharaken bilih bedaning dialek menika dipunperang dados 5, inggih menika:

a. Fonetik

Guiraud wonten ing Ayatrohaedi (1983: 3) ngandharaken bedaning bab fonetik menika kalebet bab fonologi. Bedaning bab fonetik menika panganggening fonem ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Tuladhanipun, wonten ing Kecamatan Klampok kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*iya*' menika ngginakaken tembung **iya** [iya?]. Masarakat Kecamatan Banjarnegara kangge ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*iya*' menika ngginakaken tembung **iya** [iyəg].

Saking tuladha ingkang sampun dipunandharaken saged kadamel dudutan kados makaten. Vokal /a/ ingkang dipunandharaken masarakat Kecamatan Klampok tetep dipunandharaken /a/ saha dipungkasi mawi glotalstop. Salajengipun, menawi wonten ing Kecamatan Banjarnegara vokal /a/ dipunandharaken /ə/ saha dipunpungkasi fonem /g/.

b. Semantik

Guiraud wonten ing Ayatrohaedi (1983: 3-4) ngandharaken bedaning bab semantik menika ngengingi bedanipun makna antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Perkawis ingkang gayut kalihan bedaning bab semantik menika wonten kalih, andharanipun kados makaten.

- a) Nama ingkang beda kangge *referen* ingkang sami, Tuladhanipun masarakat Banjarnegara ngandharaken tembung ingkang gadhah teges ‘ketela rambat’ inggih menika ngginakaken tembung **munthul** [munṭul]. Masarakat Purbalingga ngandharaken tembung ingkang gadhah teges ‘ketela rambat’ inggih menika ngginakaken tembung **boled** [boled].
- b) Nama ingkang sami nanging menika gadhah teges beda, bedaning makna tembung menika ugi gayut kalihan bedaning papan panganggening tembung. Tuladhanipun, masarakat Banjarnegara ngginakaken tembung **kates** [kates] menika kangge ‘*pepaya*’ ingkang taksih enem. Ananging masarakat Gunungkidul ngginakaken tembung **kates** [kates] kangge ngandharaken ‘*pepaya*’ kemawon.

c. Onomasiologis

Guiraud wonten ing Ayatrohaedi (1983: 4) ngandharaken bedaning bab onomasiologis inggih menika *konsep* ingkang sami dipunandharaken kanthi tembung ingkang beda saha wonten ing papan ingkang beda. Tuladhanipun, *konsep menghadiri pernikahan atau sunatan*. Masarakat Banjarnegara menawi ngandharaken konsep menika ngginakaken tembung **kondangan**. Tembung menika gadhah teges rawuh amargi pikantuk uleman utawi undhangan. Ananging masarakat Gunungkidul kangge ngandharaken konsep ingkang sami menika ngginakaken tembung **njagong** ingkang gadhah teges nyumbang.

d. Semasiologis

Guiraud wonten ing Ayatrohaedi (1983: 4) ngandharaken bedaning bab semasiologis inggih menika kosok wangsulipun onomasiologis, nama ingkang sami kangge konsep ingkang beda, tuladhanipun kados makaten.

- a) Esuk mau ana **wong tua** menek wit krambil.
- b) Sesuk **wong tuane** dhewe diaturi tindak sekolahan.

Tembung **wong tua** wonten ing ukara a menika gadhah teges tiyang ingkang yuswane sampun sepuh. Ananging wonteng ing ukara b tembung **wong tua** menika gadhah teges **bapak** utawi **ibu**.

e. Morfologis

Guiraud wonten ing Ayatrohaedi (1983: 5) ngandharaken bedaning bab morfologi menika ngengingi panganggening morfem ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Bab ingkang gayut kalihan bedaning bab morfologi inggih menika wuwuhan, dwilingga, camboran saha morfofonemik.

Panambang menika ewah dados **-aken/-kaken** wonten ing basa Jawi standar dipunginakaken menawi pirembagan mawi ragam basa Jawi krama. Kahanan menika beda kalihan basa Jawi subdialek Banjarnegara. Panambang **-aken/-kaken** menika dipunginakaken pirembagan mawi ragam basa Jawi krama saha ngoko, dene tuladhanipun kados makaten.

- a) Kalawingi Mas Adi numbas**aken** roti. (basa Jawi standar ragam krama)
- b) Nen, tulung nukob**kaken** obat! (basa Jawi subdialek Banjarnegara ragam ngoko)
- c) Nen, nyuwun tulung numbas**aken** obat! (basa Jawi subdialek Banjarnegara ragam krama)

Saking andharan kalawau saged kadamel dudutan bilih dialek setunggal kalihan dialek sanes menika gadhah titikan. Titikan menika ngengingi bab fonologi, morfologi, semantik, leksikal saha sintaksis, amargi panaliten menika ngrembag bab geografi dialek mangka kalebet dialek regional. Dialek regional kadhapuk saking kalih bab inggih menika papan saha wekdal. Ayatrohaedi (1983:13-14) merang ragam dialek menika dados tigang ragam, inggih menika dialek 1, dialek 2 saha dialek sosial, dene andharanipun kados makaten.

a) **Dialek 1**

Dialek 1 inggih menika panganggening basa ingkang beda awit kahanan papan sakiwa tengenipun. Bab ingkang ndayani dialek 1 inggih menika faktor wekdal saha papan. Tuladhanipun, masarakat Banyumas anggenipun ngginakaken basa Jawi temtu kemawon miturut undha usuking basa menika. Basa Jawi

Banyumas ugi namung dipunginakaken wonten ing papan ingkang ngginakaken basa menika.

b) Dialek 2

Panganggening tetembungan antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes ingkang taksih setunggal basa temtu wonten bedanipun. Panganggening tetembungan ingkang beda menika ngengingi bab bedaning fonem, bedaning morfem, tata ukara, *konsep* saha maknaning tembung. Tuladhanipun, dialek 1 wonten ing Banyumas inggih menika dialek Banyumas. Dialek Banyumas menawi wonten ing Banjarnegara menika dados dialek 2, awit dialek 1 wonten ing Banjarnegara menika subdialek Banjarnegara.

c) Dialek Sosial

Tetembungan ingkang dipunginakaken masarakat tartamtu dipunwastani dialek sosial. Dialek sosial menika gadhah ancas mbedakaken kelompok masarakat setunggal kalihan masarakat sanes. Kelompok masarakat menika kaperang miturut pedamelan, yuswa, *kegiatan*, *kelamin*, pendidikan lan sapanunggalanipun.

C. Tembung Sesulih

Tembung sesulih inggih menika tembung ingkang ginanipun minangka sesulih tiyang utawi barang, supados anggenipun nyebut tiyang utawi barang menika boten makaping-kaping (Antunsuhono, 1956: 58). Jinisipun tembung sesulih miturut Sasangka (2001: 108-116) ngandharaken bilih tembung sesulih menika wonten enem, menawi andharanipun kados makaten.

a. Sesulih Purusa

Sesulih purusa utawi *pronomina persona* miturut Sasangka (2001: 108-110) inggih menika tembung ingkang dipunginakaken kangge nyulihi tiyang. Sesulih purusa menika saged dipunperang dados tiga inggih menika utama purusa, madyama purusa saha pratama purusa, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 1: **Sesulih Purusa**

No	Sesulih Purusa	Tunggal	Jamak
1.	Utama Purusa	<i>aku, kula, ingsun, adalem, abdi dalem, menira, ingwang, ingong</i>	<i>Kawula sedaya, kita, dhewe, dhewek</i>
2.	Madyama Purusa	<i>kowe, sampeyan, jengandika, ndika, dalem, nandalem, pakenira, samang, panjenengan, sira</i>	<i>kowe kabeh, panjenengan sedaya</i>
3.	Pratama Purusa	<i>dheweke, dheke, dheknene, piyambake, piyambakipun</i>	Ø

Utama purusa tunggal dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan. Cacahipun tiyang ingkang dipunsulihi menika setunggal. Tetembungan ingkang kalebet utama purusa ijen inggih menika *aku, kula, ingsun, adalem, abdi dalem, menira, ingwang, ingong* lan sapanunggalanipun, dene andharanipun kados makaten.

Tembung **aku** kalebet ragam basa Jawi ngoko. Tembung sanes ingkang kalebet ragam basa Jawi ngoko saha setunggal teges kalihan tembung **aku** inggih menika **inyong** utawi **nyong**. Tetembungan menika dipunginakaken wonten ing Banyumas, Banjarnegara, Purbalingga, Cilacap, Kebumen, Wonosobo, Temanggung, Tegal saha Brebes. Tembung **isun** utawi **ingsun** dipunginakaken wonten ing Cirebon saha Indramayu, dene tuladhanipun kados makaten.

- a) **Aku** lagi tuku dolanan.
- b) **Nyong** lagi tuku dolanan.

Tembung **kula** menika wujud kramanipun tembung **aku**. Panganggening tembung menika menawi pirembagan antawisipun tiyang enem dhateng tiyang ingkang langkung sepuh utawi kalihan kasepuhan. Sanesipun, menawi pirembagan kalihan ingkang dipunkormati, tuladhanipun kados makaten.

- c) **Kula** kalihan Tono saweg sinau Bu.
- d) Nuwun sewu Bu, **kula** badhe wangsul rumiyin.

Tembung **adalem**, **abdi dalem** saha **menira** menika kalebet basa bagongan utawi basa ingkang dipunginakaken wonten kraton. Tembung **ingwang** saha **ingong** menika kalebet basa Jawi kina, tuladhanipun kados makaten.

- e) **Adalem** gusti, menapa wonten dhawuh gusti?

Utama purusa jamak, dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan. Cacahipun tiyang ingkang dipunsulihi menika langkung saking setunggal. Tetembungan ingkang kalebet utama purusa kathah inggih menika *kawula sedaya*, *kita*, *dhewe*, *dhewek* lan sapanunggalanipun, dene andharanipun kados makaten.

Tembung **kita** limrahipun dipunginakaken wonten ing pambagyaharja saha pranatacara. Wonten ing basa Jawi kina tembung **kita** gadhah teges **kowe**, tuladhanipun kados makaten.

- a) Mangga **kita** ngonjukaken raos syukur.

Tembung **kawula** gadhah teges '*kami*'. Tembung **kawula** ugi saged gadhah teges '*saya*' utawi wonten ing basa Jawi tegesipun **aku**, menika minangka wujud andhap asor, tuladhanipun kados makaten.

- b) **Kawula** sedaya boten mangertos bab menika.

Tembung **dhewe** menika gadhah teges '*kita*'. Menika kalebet ragam basa Jawi krama. Tembung **dhewe** menawi wonten ing Banyumas, Banjarnegara, Purbalingga saha Cilacap menika dipun andharaken mawi tembung **dhewek**.

- c) Nasibe **dhewe** kuwi arep kepriye?

Madyama purusa tunggal dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih. Cacahipun tiyang ingkang dipunsulihi menika setunggal. Tetembungan ingkang kalebet madyama purusa ijen inggih menika *kowe, sampeyan, jengandika, ndika, dalem, nandalem, pakenira, samang, panjenengan, sira* lan sapanunggalanipun, dene andharanipun kados makaten.

Tembung **kowe** kalebet ragam basa Jawi ngoko. Dipunginakaken menawi pirembagan kalihan tiyang ingkang langkung enem saha kalihan kanca dolan. Tembung sanes ingkang kalebet ragam basa Jawi ngoko saha setunggal teges kalihan tembung **kowe** inggih menika tembung **ko** saha **rika** dipunginakaken wonten ing Banyumas, Banjarnegara, Purbalingga, Purwokerto saha Cilacap.

Tembung **kowen** dipunginakaken wonten ing Purwokerto, Brebes saha Tegal. Tembung **dheke** dipunginakaken Wonosobo saha Banjarnegara. Tembung **samang** dipunginakaken wonten ing Temanggung. Tembung **koen** utawi **kon** dipunginakaken wonten ing Surabaya, Gresik, Madiun lan sapanunggalanipun. Tembung **sira** dipunginakaken wonten ing Kebumen saha Purworejo.

- a) **Kowe** mau esuk lunga karo sapa?
- b) **Ko/rika** wis mangan urung?
- c) Ya **kowen** sing mangan mbokan?
- d) **Dheke** wis tau mrengsi?
- e) **Samang** omahe ngendi?
- f) **Kon** lapo ndelok kene ae?

Tembung **sampeyan** menika sejatosipun gadhah teges sikil. Tembung menika menawi dipunpriksani saking tata basa Jawi menika kalebet ragam basa Jawi krama madya. Tembung **panjenengan** menika kalebet ragam basa Jawa krama inggil. Limrahipun tembung menika dipunginakaken menawi pirembagan kalihan tiyang sepuh utawi tiyang ingkang dipunkurmati. Tuladha andharan menika kados makaten.

- g) **Sampeyan** arep menyang ngendi?
- h) **Panjenengan** menapa sampun dhahar?
- i) Menika kagunganipun **nandalem**.

Tembung **nandalem** menika sami kalihan **panjenengan dalem**. Tembung menika limrahipun menawi pirembagan kalihan raja utawi ratu saha menawi saweg dedonga dhateng Gusti Ingkang Akarya Jagad. Tembung menika awit

kangge pirembagan kalihan raja utawi ratu pramila tembung menika kalebet tembung bagongan. Tembung bagongan sanesipun ingkang taksih setunggal teges kalihan tembung **nandalem** inggih menika **jengandika**, **ndika**, **dalem** saha **pakenira**.

Madyama purusa jamak, dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih. Cacahipun tiyang ingkang dipunsulihi menika langkung saking setunggal. Tetembungan ingkang kalebet madyama purusa kathah inggih menika *kowe kabeh*, *panjenengan sedaya* lan sapanunggalanipun, dene andharanipun kados makaten.

Frasa **kowe kabeh** menika gadhah teges '*kalian*'. Frasa menika kaebet ragam basa Jawi ngoko. Limrahipun dipunginakaken kangge pirembagan kalihan tiyang enem utawi ingkang drajatipun langkung andhap. Frasa **panjenengan sedaya** menika kramanipun saking **kowe kabeh**. Frasa menika gadhah makna andhap asor. Kurmat dhateng tiyang ingkang langkung sepuh utawi tiyang ingkang pantes dipunkurmati, dene tuladhanipun kados makaten.

- a) **Kowe kabeh** padha bubar!
- b) **Panjenengan sedaya** kula aturi pinarak rumiyin.

Pratama purusa tunggal, dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga. Cacahipun tiyang ingkang dipunsulihi menika setunggal. Tetembungan ingkang kalebet pratama purusa ijen inggih menika *dheweke*, *dheke*, *dheknene*, *piyambake*, *piyambakipun* lan sapanunggalanipun. Mligi kangge pratama purusa, boten wonten tetembungan kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun tiyang

langkung saking setunggal. Samenika badhe dipunandharaken tetembungan ingkang kalebet pratama purusa mawi tuladha.

Tembung **dheweke** menika gadhah teges '*dia*'. Tembung menika kalebet ragam basa Jawi ngoko. Tembung sanes ingkang taksih kalebet ragam basa Jawi ngoko saha taksih setunggal teges kalihan tembung **dheweke** inggih menika **dheknene** kalihan **dheke**.

a) **Dheweke** jare Ani ora tau mulih.

Tembung **piyambake** menika kalebet ragam basa Jawi krama madya amargi kadhapuk saking tembung **piyambak** kalebet ragam basa Jawi krama lajeng panambang -é menika kalebet ragam basa Jawi ngoko. Tembung **piyambake** dipunginakaken menawi pirembagan kalihan tiyang ingkang saumuran utawi sampun tepang sanget. Ananging ingkang dipunrembag menika tiyang sepuh utawi tiyang ingkang dipunkurmati.

b) **Piyambake** ora tau menyang pengajian kok.

c) **Piyambakipun** sampun nate ngendika kados makaten.

Tembung **piyambakipun** menika kalebet ragam basa Jawi krama inggil amargi kadhapu saking tembung **piyambak** ingkang kalebet ragam basa Jawi krama lajeng panambang -ipun ingkang kalebet ragam basa Jawi krama. Tembung **piyambakipun** dipunginakaken menawi ngrembag tiyang ingkang langkung sepuh utawi tiyang ingkang dipunkurmati. Tiyang ingkang dipunajak pirembagan ugi tiyang ingkang langkung sepuh utawi tiyang ingkang dipunkurmati.

b. Sesulih Pandarbe

Tembung sesulih pandarbe utawi *pronomina posesif* miturut Sasangka (2001: 110-112) inggih menika *kata ganti empunya*. Sesulih pandarbe menika kaperang dados kalih inggih menika *proklitik* saha *enklitik*, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 2: Sesulih Pandarbe

No	Sesulih Purusa	Klitika (Sesulih Pandarbe)	
		Proklitik	Enklitik
1.	<i>aku</i>	<i>dak-/tak-</i>	<i>-ku</i>
2.	<i>kowe</i>	<i>ko-/kok-, mang-</i>	<i>-mu</i>
3.	<i>dheweke</i>	∅	<i>-e/-ne</i>

Wujuding sesulih pandarbe menika kalebet ragam basa Jawi ngoko, namung setunggal ingkang kalebet ragam basa Jawi krama (krama madya) inggih menika **–mang**. Tembung sesulih pandarbe **–dak** saha **-ku** wonten ing ragam basa Jawi krama dados **kula**.

Tembung sesulih pandarbe **–ko**, **-mang** saha **–mu** wonten ing ragam basa Jawi krama (krama inggil) dados **panjenengan**. Tembung sesulih pandarbe **–mu** kadhang kala dados **ingkang**. Tembung sesulih purusa **dheweke** boten gadhah wujud proklitik namung gadhah wujud enklitik inggih menika **–e/-ne**. Tembung sesulih pandarbe **–e/-ne** wonten ing ragam basa Jawi krama inggil dados **–ipun**.

a) Sesulih Purusa **Aku**

a.1. Proklitik

- a. Wedange wis **dakgawe/takgawe**.
- b. Unjukanipun sampun **kula damel**.
- c. **Dakmetu/takmetu** sik ya mas.
- d. **Kula medal** rumiyin nggih mas.

b.1. Enklitik

- a. Iki omahe **pakdheku**.
- b. Menika dalemipun **pakdhe kula**.
- c. **Dhuwitku** wis ketemu durung?
- d. **Arta kula** sampun kepanggih menapa dereng?

b) Sesulih Purusa **kowe**

b.1. Proklitik

- a. Surate wis **kotampa/koktampa**?
- b. Seratipun sampun **panjenengan tampi**?
- c. Segane aja **kopangan/kokpangan** sik lho!
- d. Sekulipun **sampun panjenengan** dhahar rumiyin nggih!
- e. Nyuwun tulung **mangpadoske** dhuwit kula!
- f. Nyuwun tulung **panjenengan padosaken** arta kula!
- g. Inggih, **mangtedha** kemawon segane.
- h. Inggih, **panjenengan dhahar** kemawon sekulipun.

b.2. Enklitik

- a. **Bapakmu** lunga ana ngendi?
- b. **Bapak panjenengan** tindak wonten pundi?
- c. **Ingang rama** tindak wonten pundi?

c) Sesulih Purusa **dheweke**

c.1. Enklitik

- a. **Karpete** wis tuku durung?
- b. **Karpetipun** sampun mundhut menapa dereng?
- c. Aku lagi nggoleki **radhione** simbah.
- d. Kula saweg pados **radhionipun** simbah.

c. **Sesulih Panuduh**

Tembung sesulih panuduh utawi *pronomina demonstratif* miturut Sasangka (2001: 112-115) inggih menika tembung sesulih ingkang dipunginakaken kangge nedahaken bab. Tembung sesulih panuduh dipunperang dados tiga inggih menika panuduh lumrah, panuduh papan saha panuduh salah satunggaling bab, menawi andharanipun kados makaten.

Tabel 3: **Sesulih Panuduh**

No	Jinising Sesulih Panuduh	Tetembungan
1.	Sesulih Panuduh Limrah	<i>iki, iku/kuwi, ika/kae, niki, niku, nika, punika (menika) saha nganu (anu).</i>
2.	Sesulih Panuduh Papan	<i>kene, kono, kana, ngriki, ngriku saha ngrika</i>

3.	Sesulih Panuduh Salah	<i>ngene, ngono, ngana saha</i>
	Satunggaling Bab	<i>makaten (ngaten/ngeten)</i>

Tetembungan ingkang kalebet panuduh limrah inggih menika **iki, iku/kuwi, ika/kae, niki, niku, nika, punika (menika) saha nganu (anu)**. Samenika badhe dipunandharaken tetembungan ingkang kalebet panuduh limrah mawi tuladha.

a) Panuduh Limrah **iki** saha **niki**

- Roti **iki** duweke sapa? (ngoko)
- Roti **niki** kagungane sinten? (krama madya)

Barang ingkang saweg dipunrembag caket sanget kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan.

b) Panuduh Limrah **iku/kuwi** saha **niku**

- Payung **iku** kudune ora ana kono. (ngoko)
- Roti **kuwi** wis ora enak. (ngoko)
- Niku motore sinten? (krama madya)

Barang ingkang saweg dipunrembag radi caket kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan.

c) Panuduh Limrah **ika/kae** saha **nika**

- **Kae** adhimu wis bali. (ngoko)
- Mas, **nika** wonten telpun. (krama madya)

Tembung **ika** wonten ing basa Jawi enggal boten dipunginakaken. Tetembungan menika kangge ngandharaken barang ingkang saweg dipunrembag tebih kalihan ingkang saweg pirembagan.

d) Panuduh Limrah **punika/menika**

- Nuwun sewu ibu, **punika** wonten *sms*.
- Ingkang ngangge rasukan abrit **punika** sinten nggih?

Tembung **punika** kalebet ragam basa Jawi krama (krama inggil) ingkang gadhah teges saged **iki, iku/kuwi, ika/kae, niki, niku, nika**.

e) Panuduh Limrah **nganu/anu**

- Kowe mau **nganu/anu**... digoleki bapakmu.
- Aku mau diutus bapak **nganu/anu**... tuku pelet.

Tembung **nganu/anu** dipunginakaken kangge nedahaken bab ingkang dereng cetha.

f) Tembung panuduh limrah **iki, iku/kuwi, ika/kae, niki, niku** saha **nika** ugi dipunginakaken kangge ngandharaken bab ingkang saweg dipunrembag, badhe dipunrembag saha sampun dipunrembag.

- Ing kalodhangan **iki** aku arep ngandharaken kepiye carane nyablon sing bener. (bab ingkang badhe dipunrembag)
- Klambimu **iki** warnane biru apa ijo An? (bab ingkang saweg dipunrembag)
- Mau **iku/kuwi** jare Pak Banu menggok kiwa. (bab ingkang sampun dipunrembag)
- Wingi **kae** wis mudheng durung? (Bab ingkang sampun dipunrembag)
- **Niki** Bukune mas. (bab ingkang saweg dipunrembag)
- Bab **niku** kula pun mudheng. (bab ingkang sampun dipunandharaken)
- **Nika** ngendikane menggok kiwa. (bab ingkang sampun dipunrembag)

Tetembungan ingkang kalebet tembung sesulih panuduh papan inggih menika **kene, kono, kana, ngriki, ngriku** saha **ngrika**. Sasangka (2001: 114) ngandharaken tembung *rene, rono* saha *rana* boten kalebet tembung sesulih panuduh papan awit tetembungan menika saking tembung *mrene, mrono* saha *mrana*. Tetembungan menika wacahan saking tembung *mara kene (mrene), mara kono (mrono)* saha *mara kana (mrana)*.

g) Panuduh Papan **kene/ngriki**

- Aku lungguh **kene** wae. (ngoko)
- Kula lungguh **ngriki** mawon. (krama madya)

Papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan.

h) Panuduh Papan **kono/ngriku**

- Sandhale **kono** wae. (ngoko)
- Sandhale **ngriku** mawon. (krama madya)

Papan ingkang saweg dipunrembag menika radi tebih kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan.

i) Panuduh Papan **kana/ngrika**

- Aku nembe saka **kana**. (ngoko)
- Kula nembe saking **ngrika**. (krama madya)

Papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan.

Tetembungan ingkang kalebet tembung sesulih salah satunggaling bab inggih menika **ngene, ngono, ngana saha makaten (ngaten/ngeten)**. Panganggening tembung sesulih menika kangge ngandharaken cara saha kahanan.

j) Panuduh Salah Satunggaling Bab **ngene**

- **Ngene** lho carane nulis pasangan ca lan ba.
- Hawa **ngene** iki sing marahi mriyangi.

Ukara sepisan menika ngandharaken caranipun nulis, dene ukara kaping kalih ngandharaken kahanan ingkang dadosaken sakit.

k) Panuduh Salah Satunggaling Bab **ngono**

- Aja **ngono** mengko dadi kleru.
- Bocah **ngono** apa ya pinter?

Ukara a menika ngandharaken cara ingkang leres, dene ukara b ngandharaken kahanan bocah.

l) Panuduh Salah Satunggaling Bab **ngana**

- Ora **ngana** no caramu nulis.
- Lah omahe **ngana** kok ya, pantes ra ana sing wani manggon.

Ukara a menika ngandharaken caranipun nyerat ingkang leres, dene ukara b ngandharaken kahanan omah.

m) Panuduh Salah Satunggaling Bab **makaten (ngaten/ngeten)**

- **Makaten** lho mas anggenipun nyerat.
- Motor kula nggih kados **makaten** mas.

Ukara a menika ngandharaken caranipun nyerat ingkang leres, dene ukara b ngandharaken kahanan motor. Tembung **makaten** kalebet ragam basa Jawi krama inggil, dene krama madyanipun dados **ngaten/ngeten**.

d. Sesulih Pandangon

Miturut Sasangka (2001: 115) ingkang dipunwastani tembung sesulih pandangon utawi *pronomina interogatif* inggih menika tetembungan ingkang dipunginakaken kangge ngandharaken pandangon. Tetembungan ingkang kalebet tembung sesulih pitakon menika badhe dipunandharaken kados makaten.

Tabel 4: **Sesulih Pandangon**

No	Sesulih Pandangon	Tegesipun
1.	<i>apa</i>	Kangge nyuwun pirsabab barang.
2.	<i>sapa</i>	Kangge nyuwun pirsabab tiyang.
3.	<i>ngapa, yagene, genea</i>	Kangge nyuwun pirsamula bukanipun satunggaling bab.
4.	<i>endi</i>	Kangge nyuwun pirsabab menapa ingkang dipunpilih ingkang wujudipun tiyang, barang utawi satunggaling bab.
5.	<i>kapan</i>	Kangge nyuwun pirsawekdalipun satunggaling prastawa.
6.	<i>kepriye</i>	Kangge nyuwun pirsakahanan saha kados pundi caranipun.
7.	<i>pira</i>	Kangge nyuwun pirsaregi utawi cacahipun bab.
8.	<i>ngendi</i>	Kangge nyuwun pirsabab papan.

Limrahipun tembung **apa** dipunginakaken kangge ngandharaken pandangan ngengingi barang. Ananging ugi saged kangge ngandharaken pandangan ngengingi prastawa saha kahanan, tuladhanipun kados makaten.

- **Apa** sing kokgawa?
- **Apa** kowe wis ngerti yen mengko ana jathilan?
- **Apa** sing kokrasake?

Tembung sesulih pandangan **apa** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene wujud ragam basa Jawi kramanipun dados **menapa**. Tuladhanipun kados makaten.

- **Menapa** ingkang panjenengan bekta?
- **Menapa** panjenengan mangertos menawi mangke wonten jathilan?
- **Menapa** ingkang panjenengan raosaken?

Tembung sesulih pandangan **sapa** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **sinten**. Tembung sesulih pandangan **sapa** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **sinten**, tuladhanipun kados makaten.

- Iki duweke **sapa**?
- **Sapa** sing mangan segaku?
- Panjenengan menika **sinten** nggih?
- **Sinten** ingkang dereng bayar?

Tembung sesulih pandangan **ngapa**, **yagene** saha **genea** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **kenging menapa**, tuladhanipun kados makaten.

- Kowe mau **ngapa**?
- **Yagene** kowe telat?
- **Genea** kok ora bisa?
- **Kenging menapa** ketingalipun kalawau kesesa?
- **Kenging menapa** panjenengan kasep?
- **Kenging menapa** boten saged?

Tembung sesulih pandanganon **endi** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **pundi**, tuladhanipun kados makaten.

- **Endi** wonge mas?
- Dhuwitku **endi** mbak?
- **Pundi** tiyangipun mas?
- Arta kula **pundi** mbak?

Tembung sesulih **kapan** saged dados ragam basa Jawi ngoko saha Krama. Tembung sesulih **kapan** dipunginakaken kangge nyuwun pirsane bab wekdal.

- **Kapan** bapak kondur?
- Andi kuwi lungane **kapan**?

Tembung sesulih pandanganon **kepriye** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **kados pundi**, tuladhanipun kados makaten.

- **Kepriye** rapate mau?
- **Kepriye** carane gawe sega goreng mbak?
- **Kados pundi** rapatipun kalawau?
- **Kados pundi** caranipun damel sekul goreng mbak?

Tembung sesulih pandanganon **pira** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **sepinten/pinten**, tuladhanipun kados makaten.

- **Pira** regane mbak?
- Mau kae batane ana **pira**?
- **Sepinten** reginipun mbak?
- Kalawau batanipun wonten **pinten**?

Tembung sesulih pandanganon **ngendi** kalebet ragam basa Jawi ngoko, dene ragam basa Jawi krama inggilipun dados **wonten pundi**, tuladhanipun kados makaten.

- Arep **ngendi** mas?
- Kowe mulang ana **ngendi**?
- Badhe **wonten pundi** mas?
- Panjenengan ngasta **wonten pundi**?

e. **Sesulih Panyilah**

Miturut Sasangka (2001: 116) ingkang dipunwastani tembung sesulih panyilah utawi *pronomina relatif* inggih menika tetembungan ingkang dipunginakaken kangge nyulihi tembung aran ingkang dados wosing ukara. Tetembungan ingkang kalebet tembung sesulih panyilah inggih menika **sing**, **kang** saha **ingkang**.

Miturut Antunsuhono (1956: 62-63) tembung sesulih panyilah ugi dipunwastani tembung sesulih panggandheng awit saged misahaken tembung camboran. Sanesipun kangge nyulihi tembung aran tembung sesulih panyilah dipunginakaken kangge nyulihi papan saha wekdal.

Tabel 5: **Sesulih Panyilah**

No	Tembung Sesulih Panyilah	Wujud
1.	Papan, tembung aran, wosing pirembagan	<i>sing, kang, ingkang</i>
2.	wekdal	<i>wektu, wayah, nalika</i>

Tembung sesulih panyilah **sing**, kalebet ragam basa Jawi ngoko. Tembung sesulih panyilah **kang**, kalebet ragam basa Jawi krama madya. Tembung sesulih panyilah **ingkang**, kalebet ragam basa Jawi krama inggil. Panganggening tembung sesulih panyilah ugi saged kangge ngandharaken bab ingkang dipunkajengaken dados wosing pirembagan. Sanesipun kangge nyulihi papan, tembung aran saha wosing pirembagan, tembung sesulih panyilah dipunginakaken kangge nyulihi papan saha wekdal, dene tuladhanipun kados makaten.

- Bocah wadon **sing** nganggo klambi abang kae ayu. (nyulihi tembung aran)
- Kaya ngene iki **kang** dikersakake simbah. (nyulihi wosing pirembagan)
- Kula boten mangertos bab menapa **ingkang** panjenengan kersakaken.
(nyulihi wosing pirembagan)
- Dhuwite ana ing lemari **kang** madhep ngidul. (nyulihi papan)
- Aku bali **nalika** kowe lagi turu. (nyulihi wekdal)
- **Wektu** semana aku esih turu. (nyulihi wekdal)

- Jam 12 bengi, **wayah** wong sirep aku lagi bali tekan ngomah. (nyulihi wekdal)

f. Sesulih Sadhengah

Miturut Sasangka (2001: 116) ingkang dipunwastani tembung sesulih sadhengah utawi *pronomina indeterminatif* inggih menika tetembungan kangge nyulihi tiyang, perkawis utawi barang ingkang kahananipun dereng cetha. Tetembungan ingkang kalebet tembung sesulih sadhengah inggih menika **sawijining, apa-apa, apa bae, sapa-sapa, saben uwong, kabeh, sing sapa (bae)** saha **salah siji**, tuladhanipun kados makaten.

- Iku kalebu **sawijining** bab kang rada angel dipikir.
- **Apa-apa** kok ora bisa, gumun aku.
- Kowe mau tuku **apa bae**?
- **Sapa-sapa** mesti krungu kabare.
- **Saben uwong** mung entuk jatah siji.
- Kuwi gawanen **kabeh**.
- **Sing sapa** liwat kudu mbayar.
- **Salah sijine** ya wong kae.

D. Subdialek Banjarnegara

Miturut Uhlebeck (wonten ing Ida Zulaeha, 2010: 74) basa Jawi menika dipunperang dados 4 dialek inggih menika dialek Banyumas, Pesisir, Surakarta-Yogyakarta saha Jawa Timur. Saben papan ingkang taksih setunggal dialek, temtu wonten panganggening tetembungan ingkang beda. Kahanan menika ingkang

mujudaken subdialek. wujuding subdialek wonten ing basa Jawi menika wonten 13, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 6: **Dialek saha Subdialek**

No	Dialek	Subdialek
1.	Banyumas	Purwokerto saha Kebumen
2.	Pesisir	Pemalang, Banten ler, Tegal, Pekalongan, Semarang, Rembang
3.	Surakarta-Yogyakarta	Surakarta saha Yogyakarta
4.	Jawa Timur	Surabaya, Madiun saha Banyuwangi

Dialek Banyumas dipunginakaken masarakat wonten ing Cilacap, Banyumas, Purbalingga saha Banjarnegara. Subdialek saking dialek Banyumas inggih menika subdialek Purwokerto saha Kebumen. Subdialek Purwokerto menika dipunginakaken wonten ing Cilacap, Banyumas, Purbalingga saha Banjarnegara sisih kilen. Banjarnegara sisih wetan menika radi sami kalihan Wonosobo ngginakaken subdialek Kebumen.

Saking andharan menika, Banjarnegara minangka perangan eks Karisidenan Banyumas ingkang masarakatipun boten sedaya ngginakaken subdialek Purwokerto. Wonten saperangan masarakat ingkang ngginakaken subdialek Kebumen. Kahanan ingkang kados makaten temtu mujudaken panganggening tetembungan ingkang beda wonten ing Kabupaten Banjarnegara.

Tuladhanipun, masarakat Kecamatan Banjarnegara menawi ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*nasi*' menika ngginakaken tembung **sege** [səgə]. Masarakat wonten ing Kecamatan Rakit menawi ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*nasi*' menika ngginakaken tembung **sega** [səga]. Kecamatan Banjarnegara minangka ibukota kabupaten, papanipun wonten ing Banjarnegara sisih wetan. Kecamatan Rakit menika papanipun wonten ing Banjarnegara sisih kilen.

Variasi basa wonten ing Banjarnegara boten namung ketingal saking bab fonologi kemawon nanging ugi ketingal saking bab leksikal. Tuladhanipun masarakat Kecamatan Banjarnegara menawi ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*lantai*' menika ngginakaken tembung **mester** [məstər]. Masarakat wonten ing Kecamatan Rakit menawi ngandharaken tembung ingkang ngemu teges '*lantai*' menika ngginakaken tembung **plester** [pləstər].

Kahanan basa wonten ing Banjarnegara ingkang kados makaten perlu dipuntliti kados pundi *variasi* basa wonten ing Banjarnegara. *Variasi* basa wonten panaliten menika ngengingi bab leksikal tembung sesulih ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kabupaten Banjarnegara mliginipun Kecamatan Banjarnegara.

E. Sumber Panaliten Dialek

Panaliten dialek boten saged dipuntindakaken menawi boten wonten sumber panaliten. Panaliten saged manggihaken kahanan dialek inggih saking sumber panaliten dialek. Ayatrohaedi (1983:11-12) sampun damel perangan, miturut

sipatipun sumber panaliten dialek menika kaperang dados kalih inggih menika sumber lisan saha sumber tulis, dene andharanipun kados makaten.

a. Sumber Lisan

Taksih kathah dialek ingkang dereng dipundokumenaken, amargi kathah ugi masarakat ingkang dereng mangertos bab menika wigatos sanget. Saking andharan menika pramila sumber lisan gadhah peran ingkang wigatos. Sumber lisan menika saged dipunpanggihaken wonten ing masarakat ingkang taksih ngginakaken dialek menika.

Gayut kalihan andharan kalawau pramila panaliti kedah manggihaken data ingkang ngengingi bab dialek. Data menika temtu dipunpanggihaken saking masarakat. Boten sedaya masarakat dipundadosaken sumber lisan. Kedah wonten dhasar kangge manggihaken sumber lisan ingkang sae. Dhasar kangge manggihaken sumber lisan miturut Ayatrohaedi (1983: 47-50) menika kados makaten.

a) Cacahing Informan

Wonten pamanggih ingkang ngandharaken informan saben papan panaliten cekap setunggal kemawon. Pamanggih menika gadhah ancas supados nggampilaken panaliti nliti data wonten ing papn setunggal kalihan papan sanes.

Wonten ugi pamanggih ingkang ngandharaken langkung prayogi menawi informan wonten ing setunggal papan panaliten menika langkung saking setunggal. Pamanggih menika gadhah ancas supados data ingkang dipunpanggihaken menika langkung obyektif.

Saking kalih pamanggih ingkang sampun dipunandharaken saged kadamel dudutan bilih cacahing informan wonten ing setunggal papan panaliten menika mboten dados perkawis. Prayoginipun sumber lisan menika kedah mangertos bab menapa ingkang saweg dipuntliti panaliten menika. Kangge nyengkuyung data panaliten langkung prayogi panaliti kedah nyamektakaken informan tambahan.

Dados wonten ing setunggal papan panaliten wonten setunggal sumber lisan utama saha sumber lisan tambahan. Cacahing informan tambahan mboten dados perkawis.

b) **Jinis Kelamin Informan**

Pamilihing informan adhedhasar jinis kelamin ugi dados perkawis. Wonten panaliti ingkang remen ngginakaken tiyang estri dados informan awit tiyang estri menika dipunpenggalih taksih alami anggenipun ngginakaken dialek. Wonten ugi panaliti ingkang boten remen ngginakaken informan estri awit tiyang estri menika langkung remen ngginakaken basa utawi dialek ingkang dipunpenggalih langkung inggil derajatipun.

Jinis kelamin sumber lisan prayoginipun mboten namung kakung kemawon menapa estri kemawon. Langkung prayogi menawi ngginakakken kekalihipun. Bab ingkang kedah dipungatosaken, pamilihing sumber lisan kedah jumbuh kalihan bidhangipun.

c) **Saratipun Informan**

c.1. Miturut Ayatrohaedi (1983: 48) yuswa informan menika antawisipun 40-50.

Yuswa semanten dipunpenggalih sampun nguwaosi dialek wonten ing papan menika. Yuswa semanten ugi dipunpenggalih dereng kesupen.

- c.2. Pendidikan informan paling inggil inggih menika SMA/SMK/MA. Pamanggih menika adhedhasar bilih bab-bab saking papan sanes ingkang ndayani informan gayutipun kalihan basa dereng patosa kathah.
- c.3. Asalipun informan kedah saking desa utawi papan ingkang saweg dipuntliti. Langkung prayogi menawi panaliti kedah mangertos tiyang sepuhipun informan, lajeng menapa informan menika ageng wonten ing papan ingkang saweg dipuntliti menapa boten. Informan menapa sampun nate wonten ing papan sanes kanthi wekdal ingkang dangu menapa boten.
- c.4. Basa ingkang dipunginakaken informan. informan anggenipun ngginakaken basa menika campuran menapa boten. Langkung prayogi informan namung mangertos basa utawi dialek ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing papang ingkang saweg dipuntliti kemawon.
- c.5. *Kemurnian* basa ingkang dipunginakaken informan menika kados pundi. Pamanggih menika adhedhasar bilih informan dereng pikantuk daya pangaribawa ingkang kathah saking papan sakiwa tengenipun papan ingkang saweg dipuntliti.

d) **informan ingkang Kirang Prayogi**

- d.1. Informan ingkang sampun sepuh sanget, amargi sumber lisan menika sampun kesupen, anggenipun midhanget ugi kirang, waja menika sampun boten jangkep.
- d.2. Informan ingkang taksih enem sanget, basa utawi dialek ingkang dipunginakaken menika saged ugi campur kalihan basa baku.

- d.3. Informan ingkang buta aksara, awit kadhangkala tiyang ingkang gadhah kahanan makaten ewed menawi dipuncaosi pandangon.
- d.4. Guru utawi tiyang ingkang gadhah pendidikan inggil, awit data saking tiyang ingkang kados makaten dereng temtu menika kahanan lapangan saged ugi saking buku.
- d.5. Ahli dialek amatir saha kaum cendekia, kadhangkala tiyang ingkang kados makaten ngewahi dialek, dipungantos kalihan dialek utawi basa ingkang dipunpenggalih langkung sae.
- d.6. Informan ingkang sampun nate kesah saking papan ingkang saweg dipuntliti kanthi wekdal ingkang dangu, tiyang ingkang kados makaten kahananipun temtu sampun pikantuk daya pangaribawa ingkang kathah.
- d.7. Informan ingkang tiyang sepuhipun sanes saking papan ingkang saweg dipuntliti, awit dialek saking tiyang sepuhipun saged ndayani dialek utawi basa sumber lisan menika.
- d.8. Informan ingkang kalebet kelompok “*orang kecil*”, amargi tiyang ingkang kados makaten kahananipun, boten kulina pirembagan kalihan tiyang ingkang dereng tepang sanget.

b. Sumber Tulis

Sumber tulis paring paedah ingkang ageng kangge panaliten ngengingi bab dialek. Kadhangkala panaliten basa saha dialek menika saged dipuntindakaken namung adhedhasar sumber tulis, kadasta nliti basa wekdal rumiyin ingkang samenika sampun boten dipunginakaken. Sumber tulis saged dipunperang dados

kalih inggih menika naskah saha kamus utawi atlas basa, dene andharanipun kados makaten.

a) **Naskah**

Wontenipun dialek utawi basa menika ugi saged saking wontenipun naskah. Saben naskah menika tamtu kemawon beda, gumantung saking yuswa, nilai saha panganggening basa. Naskah kuno menika saged narik kawigatosan, awit menika sumber kangge wekdal masarakat ingkang dereng tepang kamus menapa malih seratan tata basa. Menapa malih ingkang gadhah unsur sastra ingkang dipunserat mawi basa saha dialek ingkang beda.

b) **Kamus saha Atlas Basa**

Bab menika minangka sumber utama wonten ing panaliten basa (Guiraud wonten ing Ayatrohaedi, 1983: 12). Perangan ingkang dereng cetha saged langkung cetha menawi ginakaken kamus dialek ingkang sampun wonten. Amargi kasusun rikala jaman rumiyin pramila wujudipun susunan kamus menika kathah ingkang dereng cetha. Saperangan namung susunan tembung, lajeng kados tandha fonetik saha sanesipun menika kirang dipungatosaken.

F. Cara Ngempalaken Data Panaliten Dialektologi

Cara ingkang dipunginakaken kangge ngempalaken data wonten ing panaliten dialektologi menika boten namung setunggal kemawon. Kadhangkala panaliti ngginakaken cara campuran. Bab menika dipuntindakaken supados saged pikantuk data ingkang dipunkajengaken. Panaliten bab basa mliginipun dialektologi ugi kados makaten, ngginakaken cara campuran. Miturut Ayatrohaedi

(1983: 50-51) cara ingkang ingkang limraha dipunginakaken wonten ing panaliten dialektologi inggih menika kados makaten.

a) **Cakapan Terarah**

Wonten ing cakapan terarah tugas panaliti inggih menika ngarahaken pirembaran antawisipun panaliti saha sumber lisan. Pirembaran temtu kemawon dipunwiwiti saking bab ingkang umum. Cara menika dipuntindakaken supados sumber lisan saged paring informasi miturut kahanan wonten ing lapangan.

b) **Nyuwun Pirsan kanthi Cara Langsung**

Cara menika cara paling gampang menawi dipuntindakaken, menapa malih menawi nyuwun pirsan bab ingkang nyata kadasta peranganing badan, peranganing griya, piranti tani lan sapanunggalanipun. Ananging ugi wonten kirangipun, cara menika ewed dipuntindakaken menawi pandangan ngengingi bab ingkang boten cetha wujudipun kadasta wosing manah, tindak tanduk, sistem kekerabatan lan sapanunggalanipun.

c) **Nyuwun Pirsan kanthi Cara Mboten Langsung**

Cara menika dipunginakaken supados saged jangkapi menapa kemawon ingkang kirang saking cara nyuwun pirsan langsung. Cara ingkang dipuntindakaken inggih menika 1) anggenipun caos pandangan boten pikantuk ngengingi perkawis, panaliti kedah gayutaken kalihan bab sanes ingkang taksih jumbuh kalihan data panaliten, 2) menapa ingkang dipunkajengaken panaliti kedah dipunandharaken kanthi cetha, 3) kangge bab-bab tartamtu panaliti saged ngginakaken gerak saha mimik.

d) **Manggihaken Wangsulan**

Cara menika dipuntindakaken menawi sumber lisan ketingal kirang yakin anggenipun paring wangsulan utawi panaliti ingkang kirang yakin kalihan wangsulan saking sumber lisan.

e) **Pandangan saha Wangsulan Langkung Saking Setunggal**

Cara menika dipuntindakaken supados saged pikantuk data ingkang leres jumbuh kalihan kahanan ingkang wonten ing papan panaliten. Caranipun pandangan ingkang sampun dipunaturaken, samangke sasampunipun nyuwun pirsa bab sanes, pandangan menika dipunaturaken malih.

f) **Basa Baku Dipundadosaken Dialek**

Cara menika dipuntindakaken supados panaliti saged pikantuk gambaran kados pundi bedanipun tata ukara basa baku kalihan tata ukara dialek. Ukara ingkang dipunginakaken saged saking teks utawi naskah, temtu kemawon ukara ingkang dipunginakaken inggih ukara ingkang samadya.

G. Isoglos saha Berkas Isoglos

Ngrembag bab basa limrahipun tiyang gadhah pamanggih bilih basa menika wonten sambung raketipun kaliyan kahanan alam, bangsa saha kahanan politik. Adhedasar andharan menika, menawi badhe nemtokaken watesing panganggening basa menika kedah dipunjumbuhaken kalihan kasunyatan. Kahanan basa utawi dialek menika ugi gumantung kalihan undha usuking papan menika.

Supados nggampilaken panaliti anggenipun nliti basa utawi dialek para ahli basa menika damel piranti pambiyantu, ingkang dipunwastani isoglos. Miturut Ida

Zulaeha (2010: 36) isoglos inggih menika garis salebeting peta basa ingkang gayutaken papan setunggal kalihan papan sanes ingkang ngginakaken unsur basa (fonologi, gramatikal saha leksikal) ingkang sami.

Menika gayut kaliyan pangertosan ingkang dipunandharaken dening Dubois wonten ing Ayatrohaedi (1983: 5) bilih isoglos menika sami kalihan watesing panganggening tetembungan antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes.

Saking pangertosan kalawau sampun cetha bilih isoglos menika wujudipun garis. Garis menika dados watesing panganggening dialek utawi basa antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes. Panganggening dialek utawi basa ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes menika ngemu bab fonologi, morfologi, semantik, leksikal saha sintaksis.

H. Peta Basa

Asiling panaliten ingkang dipuntindakaken menika awujud peta. Peta ingkang paring gambaran kados pundi kahanan basa utawi dialek wonten ing Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara ngengingi bab tembung sesulih. Bab menika jumbuh kalihan menapa ingkang dipunandharaken dening Ayatrohaedi (1983: 31) bilih panaliten ingkang nliti geografi dialek kedah paring gambaran mawi peta basa.

Peta basa menika kedah dipundamel supados kahanan basa utawi dialek wonten ing papan panaliten langkung cetha. Sinten kemwon ingkang maos menika dados saged mriksani kados pundi *variasi* basa wonten ing papan menika. Wonten ing panaliten geografi dialek, saderengipun panaliti ngawontenaken

panaliten langkung rumiyin kedah damel peta dhasar. Peta dhasar inggih menika peta ingkang paring gambaran papan panaliten menika.

a) Jinising peta

Peta wonten panaliten dialektologi miturut Mahsun (1995: 58-59 & 68) dipunperang dados kalih inggih menika peta peragaan (*display map*) saha peta penafsiran (*interpretative map*).

- a.1. Peta peragaan inggih menika peta ingkang wosipun tabulasi data saking papan panaliten kanthi ancas supados data-data menika kagambar mawi wujud geografis.
- a.2. Peta penafsiran inggih menika peta ingkang wosipun bedaning unsur linguistik minangka asiling panaliten ingkang sampun dipunkempalaken.

b) Cara damel peta

Miturut Ayatrohaedi (wonten ing Mahsun, 1995: 59-60) cara damel peta menika wonten tiga, dene andharanipun kados makaten.

b.1. Sistem langsung

Sistem langsung inggih menika cara damel peta kanthi cara mindhah unsur basa ingkang gadhah *variasi* wonten ing salebeting peta. Cara menika dipunpenggalih langkung pas, gampil saha efektif, nanging cara menika kadhangkala ewed menawi dipuntindakaken. Bab menika dados ewed menawi papan panaliten wiyar utawi tembungipun gadhah teges langkung saking setunggal.

b.2. Sistem lambang

Sistem lambang inggih menika cara damel peta mawi nggantos bab-bab ingkang beda dados wujud lambang. Lambang kangge nggantos bab ingkang beda, kedah dipunserat wonten sisih tengen papan panaliten. Caranipun damel lambang kados makaten.

- Pandhapuking basa utawi dialek ingkang beda (fonologi, morfologi saha semantik) langkung prayogi ngginakaken lambang ingkang sami nanging ugi wonten sekedhik bedanipun.
- Menawi wujud asal tembung menika beda langkung prayogi ngginakaken lambang ingkang beda kalihan tembung sanes.

b.3. Sistem petak

Sistem petak inggih menika papan-papan panaliten ingkang ndhapuk basa utawi dialek ingkang sami dipundadosaken setunggal garis utawi arsiran, menawi pandhapuking basa utawi dialek ingkang beda temtu kemawon arsiran menika ugi beda. Wonten tigang cara menawi ndamel peta mawi sistem petak, inggih menika petak langsung, petak warna saha petak garis.

I. Nalaring Pikir

Adhedhasar gegaran teori ingkang sampun dipunserat saha dipunjumbuhaken kalihan perkawis ingkang dipuntliti pramila nalaring pikir panaliten menika kados makaten. Dialektologi inggih menika ngelmu ingkang ngrembag perkawis dialek. Dialek inggih menika panganggening tetembungan antawisipun masarakat wonten ing papan setunggal kalihan masarakat wonten ing papan sanes.

Dialek wonten ing tlatah Jawi menika wonten 4, saking sekawan dialek menika kaperang malih dados 13 subdialek. Salah satunggal dialek inggih menika dialek Banyumas. Dialek Banyumas gadhah subdialek inggih menika subdialek Purwokerto kalihan Kebumen. Dialek Banyumas dipunginakaken wonten ing Cilacap, Purbalingga, Banyumas saha Banjarnegara.

Banjarnegara minangka tlatah ingkang ngginakaken subdialek Purwokerto kalihan Kebumen. Banjarnegara sisih kilen ngginakaken subdialek Purwokerto. Banjarnegara sisih wetan ngginakaken subdialek Kebumen. Kahanan menika temtu ndadosaken panganggening tetembungan saben papan wonten ing Banjarnegara menika beda.

Salah satunggaling bab ingkang mbedakaken inggih menika pamilihing tetembungan utawi bab leksikal. Pamilihing tetembungan menika gayut kalihan tembung sesulih. Panganggening tembung sesulih ingkang beda menika dipunpanggiaken wonten Kecamatan Banjarnegara. Kecamatan Banjarnegara papanipun wonten ing Banjarnegara sisih wetan.

Asiling panaliten menika awujud peta basa ingkang kagambaraken kanthi garis isoglos. Garis isoglos inggih menika garis wonten ing peta basa ingkang misahaken dialek utawi basa adhedhasar wujud utawi sistem. Peta basa wonten ing panaliten menika kedah dipundamel, awit panaliten menika kalebet panaliten geografi dialek.

J. Panaliten ingkang Gayut

Panaliten ingkang nлити bab dialek menika sanes bab ingkang enggal wonten ing panaliten basa. Sampun kathah para panaliti ingkang ngrembag bab dialek mliginipun dialektologi. Panaliti ingkang ngrembag bab menika antawisipun Sri Haryani saking PBD UNY ingkang wujudipun skripsi. Panaliten menika gadhah irah-irahan inggih menika *“Isoglos Leksikal Kata Sifat Bahasa Jawa di Perbatasan Zona Tengah dan Zona Selatan Kabupaten Gunungkidul”*.

Panaliten menika gadhah bab ingkang sami inggih menika studi geografi dialek sanesipun ugi saking bab isoglos leksikal. Bedanipun kalihan panaliten menika wonten ing bab objek panalitenipun inggih menika wonten ing panaliten menika tembung sesulih. Lajeng papanipun wonten ing panaliten menika papanipun Kecamatan Banjarnegara, Kabupaten Banjarnegara.

BAB III

CARA PANALITEN

A. Jinising Panaliten

Panaliten kanthi irah-irahan “*Isoglos Leksikal Tembung Sesulih Wonten ing Kecamatan Banjarnegara*” ngginakaken cara panaliten deskriptif. Panaliten deskriptif inggih menika panaliten ingkang dipuntindakaken adhedhasar kasunyatan ing masarakat, pramila asiling panaliten menika ngandharaken kahanan masarakat wonten ing papan panaliten (Sudaryanto, 1988: 62).

Wonten ing panaliten menika badhe kaandharaken panganggening tembung sesulih basa Jawi wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Asiling panaliten menika kagambaraken kanthi wujud peta basa. Panganggening tembung sesulih ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes samangke dipunpisahaken mawi garis isoglos.

B. Data saha Sumber Data

Data wonten ing panaliten menika awujud *variasi* tembung sesulih basa Jawi ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Sumber data wonten ing panaliten menika 13 masarakat asli ingkang gesang wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Anggenipun nemtokaken informan samangke dipunbiyantu dening kepala desa utawi sesepuh desa, dene sarat kangge dados informan menika kados makaten.

- a. Kakung utawi estri.
- b. Yuswa antawisipun 30 dumugi 60 taun.

- c. Lair saha ageng wonten desa menika.
- d. Sehat jasmani saha rohani.
- e. Status sosial menengah.
- f. Pendidikan maksimal SMA.
- g. Saged Basa Jawi.
- h. Mobilitas andhap.

C. Papan Panaliten

Panaliten menika dipuntindakaken wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Kecamatan Banjarnegara kadhapuk saking 4 desa kalihan 9 kelurahan. Desa saha kelurahan ingkang dados papan panaliten inggih menika kados makaten.

Tabel 7: Papan Panaliten

No	Desa	No	Kelurahan
1.	Ampelsari	1.	Semampir
2.	Tlagawera	2.	Wangon
3.	Sokayasa	3.	Karangtengah
4.	Cendana	4.	Kutabanjar
		5.	Krandegan
		6.	Semarang
		7.	Parakancangah
		8.	Sokanandi
		9.	Argasoka

Papan sakiwa tengenipun Kecamatan Banjarnegara menika wonten kecamatan saha kabupaten, dene andharanipun kados makaten.

- a. Sisih wetan menika wonten Kecamatan Sigaluh.
- b. Sisih kidul menika wonten Kecamatan Pagedongan kalihan Kabupaten Kebumen.
- c. Sisih kilen menika wonten Kecamatan Bawang.
- d. Sisih ler menika wonten Kecamatan Madukara kalihan Kecamatan Banjarmangu.

D. Wekdal Panaliten

Wekdal panaliten menika dipuntindakaken saking Pebruari 2014 ngantos dumugi Juli 2014, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 8 : Wekdal Panaliten

No	Wekdal	Bab ingkang dipuntindakaken	Katrangan
1.	Pebruari 2014	Pra survei	Pra survei dipuntindakaken kangge manggihaken perkawis ingkang badhe katliti. Perkawis ingkang dipuntliti inggih menika tembung sesulih.
2.	Maret 2014	Manggihaken data kanthi cara nyaosaken angket	Manggihaken data wonten ing panaliten menika kanthi cara nyaosaken angket utawi kuesioner

		dhateng para informan	dhateng para informan. Cacahing informan saben desa utawi kelurahan menika 1 tiyang.
3.	April - Mei 2014	Observasi	Observasi dipuntindakaken kangge manggihaken panganggening tembung sesulih wonten ing papan perbatasan antawisipun desa/kelurahan kalihan desa/kelurahan sanes.
4.	Pebruari - Juli 2014	Nganalisis data saha nyerat laporan	Analisis data menika saking Pebruari 2014 dumugi Juli 2014. Nyerat laporan saking bab 1 dumugi pungkasan.

E. Caranipun Ngempalaken Data

Cara ngempalaken data wonten ing panaliten menika wonten kalih. Cara ingkang sepisan inggih menika caos angket dhateng para informan saha observasi wonten ing papan perbatasan antawisipun desa/kelurahan setunggal kalihan desa/kelurahan sanes, dene andharanipun kados makaten.

a) Caos Angket utawi Kuesioner

Miturut Suharsimi (1992: 124) ingkang dipunwastani angket utawi kuesioner inggih menika pandangan ingkang wujudipun seratan. Angket utawi kuesioner gadhah ancas manggihaken informasi saking responden utawi informan.

Wonten ing panaliten menika cacahing informan wonten 13 tiyang saking 13 desa. Saben informan pikantuk setunggal angket. Angket menika kangge manggihaken panganggening tembung sesulih antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Tembung sesulih ingkang dipunpanggihaken inggih menika tembung sesulih purusa, panuduh, pandarbe saha pandangon.

b) **Observasi**

Miturut Suharsimi (1992: 111) observasi inggih menika ngamati salah satunggaling obyek ngginakaken panca indra. Observasi ingkang dipunandharaken menika sami kalihan observasi langsung. Observasi langsung dipuntindakaken kanthi ancas manggihaken menapa leres batas administratif menika ugi dados batas panganggening tembung sesulih.

Panaliti ngginakaken metode simak, miturut Mahsun (1995: 98) metode simak inggih menika cara ngempalaken data kanthi cara nyemak panganggening basa. Panaliti ngamati pirembagan ingkang saweg dipuntindakaken dening tiyang setunggal kalihan tiyang sanes wonten ing papan tartamtu. Teknik ingkang dipunginakaken inggih menika teknik sadap awujud catat saha rekam. Panaliti ingkang sampun dipuncathet kalihan dipunrekam menika lajeng dipunanalisis. Lembar analisis saged dipunpriksani wonten ing lampiran

F. Pirantining Panaliten

Piranti panaliten ingkang dipunginakaken inggih menika lembar angket utawi kuesioner saha lembar observasi. Lembar angket utawi kuesioner dipunginakaken

kangge manggihaken panganggening tembung sesulih ingkang beda antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes. Wujud lembar angket utawi kuesioner saged dipunpriksani wonten ing lampiran.

Piranti panaliten salajengipun inggih menika lembar observasi. Lembar observasi dipunginakaken kangge manggihaken panganggening tembung sesulih wonten ing pusat papan panaliten menika sami boten kalihan wilayah perbatasan. Salajengipun kangge manggihaken menapa batas administratif sami kalihan batas isolek menapa boten. Wujudipun angket utawi kuesioner saha lembar observasi menika saged dipunpriksani wonten ing lampiran.

G. Caranipun Nganalisis Data

Caranipun nganalisis data inggih menika, ngempalaken tembung sesulih ingkang dipunpanggihaken saking angket utawi kuesioner. Salajengipun data saking angket dipunkempalaken dados setunggal miturut papan panganggening tembung sesulih menika. Sasampunipun data kakempalaken lajeng data menika dipunjumbuhaken kalihan asiling observasi. Tabel analisis data saged dipunpriksani wonten ing lampiran.

Cara ingkang pungkasan inggih menika, data dipundadosaken peta isoglos. Cara pandameling peta ingkang dipunginakaken inggih menika sistem petak. Sistem petak ingkang dipunginakaken inggih menika petak warna. Petak warna inggih menika cara pandameling peta kanthi paring warna ingkang sami papan-papan ingkang ngginakaken tembung sesulih ingkang sami. Cara menika gadhah ancas supados asiling panaliten menika langkung ketingal cetha.

H. Caranipun Ngesahaken Data

a) Validitas

Validitas ingkang dipuntindakaken menika awujud triangulasi sumber. Triangulasi sumber menika dipuntindakaken kanthi cara sasampunipun panaliti pikantuk data lajeng dipunpriksani malih utawi dipuntliti malih data menika valid menapa boten. Kangge manggihaken data menika valid menapa boten, cara ingkang dipuntindakaken menika njumbuhaken data utama kalihan data tambahan.

b) Reliabilitas

Reliabilitas ingkang dipuntindakaken inggih menika expert judgment. Expert judgment inggih menika kangge manggihaken bab ingkang dipuntindakaken leres menapa boten, kanthi cara nyuwun pirsu dhateng ahli inggih menika dosen pembimbing.

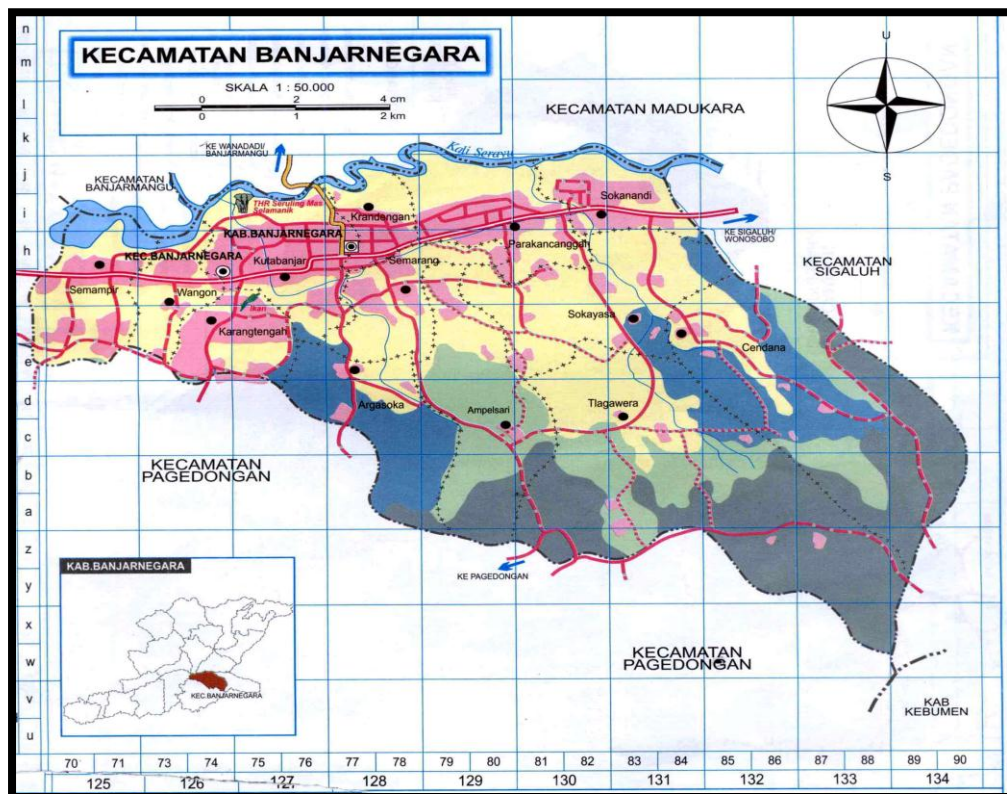
BAB IV

ASILING PANALITEN

A. Papan Panaliten

a. Kecamatan Banjarnegara

Kecamatan Banjarnegara inggih menika salah satunggal kecamatan wonten ing Kabupaten Banjarnegara, Propinsi Jawa Tengah. Kecamatan Banjarnegara inggih menika ibu kota Kabupaten Banjarnegara.

Gambar 1: Peta Kecamatan Banjarnegara

b. Letak Geografis

Letak geografis kecamatan menika $7^{\circ}12' - 7^{\circ}31'$ Lintang Selatan saha $109^{\circ}29' - 109^{\circ}45'50''$ Bujur Timur. Kecamatan Banjarnegara dipunwatesi kecamatan saha kabupaten, dene andharanipun kados makaten.

- Sisih wetan dipunwatesi Kecamatan Sigaluh.
- Sisih kidul dipunwatesi Kecamatan Pagedongan kalihan Kabupaten Kebumen.
- Sisih kilen dipunwatesi Kecamatan Bawang.
- Sisih ler dipunwatesi Kecamatan Madukara kalihan Kecamatan Banjarmangu.

Kecamatan Banjarnegara mawi administratif kadhapak saking 4 desa kalihan 9 kelurahan. Papan panaliten ingkang kalebet desa inggih menika Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa saha Cendana. Salajengipun, papan ingkang kalebet kelurahan inggih menika Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjara, Krandegan, Semarang, Parakancanggih, Sokanandi saha Argasoka.

Topografi Kecamatan Banjarnegara menika awujud lembah saha pegunungan. Kecamatan Banjarnegara sisih ler awujud lembah utawi saged dipunwastani zona aliran. Papan menika saged dipunwastani zona aliran awit papan menika dipunilani Lepen Serayu kalihan Lepen Belimbing. Papan ingkang dipunilani Lepen Serayu inggih menika Kelurahan Sokanandi, Parakancanggih, Krandegan, Kutabanjara, Wangon saha Semampir. Salajengipun papan ingkang dipunilani Lepen Belimbing inggih menika Kelurahan Semarang kalihan Karangtengah.

Kecamatan Banjarnegara sisih kidul menika awujud pegunungan utawi zona dataran. Papan ingkang kalebet zona dataran inggih menika Desa Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa saha Cendana. Papan menika dipunwastani zona dataran

awit saperangan ageng wujudipun pegunungan ingkang boten wonten lepen ageng ingkang mili wonten ing papan menika.

c. Wiyaripun Papan Panaliten

Wiyaripun Kecamatan Banjarnegara inggih menika 2.624,195 Ha utawi 2,45% saking Kabupaten Banjarnegara. Saperangan ageng kecamatan menika wujudipun dataran andhap. Lahan wonten ing kecamatan menika kalebet lahan basah ($\pm 99\%$). Kecamatan Banjarnegara kadhapak saking 4 desa, 9 kelurahan, 59 dhusun, 86 RW saha 323 RT, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 9: Tabel administrasi Kecamatan Banjarnegara

No	Nama Desa	Wiyaripun (Ha)	Cacahipun		
			Dhusun	RW	RT
1	2	3	4	5	6
1.	Argasoka	363,219	5	12	29
2.	Ampelsari*	274,152	5	5	23
3.	Tlagawera*	356,379	4	5	17
4.	Cendana*	367,068	8	5	20
5.	Sokayasa*	182,005	5	5	17
6.	Sokanandi	215,735	5	6	28
7.	Parakancangah	173,401	2	11	41
8.	Semarang	58,446	4	6	25
9.	Krandegan	73,965	3	9	29
10.	Kutabangjar	148,200	9	8	42
11.	Karangtengah	120,318	3	3	18
12.	Wangon	119,044	4	7	14
13.	Semampir	172,263	2	4	20
	Jumlah	2.624,195	59	86	323

Katrangan :

- (*) papan panaliten ingkang miturut *status administratif* menika desa saha kalebet zona dataran.
- Papan panaliten ingkang boten wonten tandhanipun menika miturut *status administratif* kalebet kelurahan saha kalebet zona aliran.

Saking tabel menika saged kapanggihaken bilih wiyaripun papan panaliten menika saged ndayani panganggening tembung sesulih ingkang beda antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes. Kecamatan Banjarnegara menika kaperang dados kalih zona, zona dataran saha zona aliran.

Desa-desa ingkang wonten ing dataran inggil kalebet zona dataran, lajeng desa-desa ingkang wonten ing dataran ngandhap menika kalebet zona aliran utawi desa-desa ingkang dipunileni Lepen Serayu kalihan Lepen Belimbing. Saperangan ageng zona dataran menika wujudipun pegunungan ingkang dipuntanduri wit pinus. Zona aliran menika wujudipun dataran ngandhap ingkang saperangan ageng wujudipun sabin saha pemukiman pendhudhuk.

Zona dataran dunungipun wonten ing pegunungan tebih saking kutha. Saperangan ageng masarakat wonten ing papan menika masarkat asli ingkang kathah-kathahipun gadhah pedamelan tani karet utawi buruh kajeng. Beda kalihan kahanan masarakat wonten ing zona aliran, wonten ing zona menika saperangan ageng sanes masrakat asli. Saperangan ageng masarakat pedamelanipun wiraswasta kalihan pegawe negeri, namung saperangan alit ingkang dados tani.

Masarakat wonten ing zona dataran menika saperangan ageng pendhudhuk asli temtu kemawon tingkat mobilitas masarakat boten inggil. Beda kalihan masarakat wonten ing zona aliran ingkang saperangan ageng menika sanes pendhudhuk asli, temtu kemawon tingkat mobilitas masarkat langkung inggil. Perkawis menika ndayani masarakat anggenipun ngginakaken basa utawi tembung wonten ing pirembagan padintenan.

B. Asiling Panaliten

Asiling panaliten wonten ing panaliten menika awujud panganggening tetembungan ingkang beda antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Asiling panaliten menika dipunandharaken mawi tabel, andharanipun kados makaten.

Tabel 10: **Panganggening tetembungan ingkang beda antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara**

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
1	Sesulih purusa	Utama purusa tunggal	nyong	aku	Sokayasa, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanyar, Krandegan, Parakancangah, Sokanandi, Semarang, Argasoka
			inyong		Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Semarang, Argasoka, Sokayasa, Karangtengah, Kutabanyar, Krandegan, Parakancangah
		Utama purusa jamak	nyong ko padha	kita	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanyar, Argasoka
			nyong ko sekabehane		Kutabanyar, Krandegan, Wangon
			nyong ko bangsane		Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Parakancangah, Sokanandi, Krandegan

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			dhewek		Semarang, Argasoka, Ampelsari, Parakancangah, Krandegan, Kutabajar, Sokayasa, Ampelsari
			nyong padha	kami	Semampir, Wangon, Kutabajar, Karangtengah, Krandegan, Semarang
			nyong bangsane		Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokaandi, Sokayasa, Ampelsari
			nyong kabeh		Argasoka, Ampelsari, Sokayasa, Sokaandi, Tlagawera, Cendana, Semarang, Karangtengah
		Madyama purusa tunggal	ko	kamu	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokaandi, Ampelsari, Sokayasa, Argasoka
			rika		Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Argasoka, Karangtengah, Semarang, Parakancangah, Sokaandi
		Madyama purusa jamak	ko pada	anda semua/ kalian	Semampir, Wangon, Karangtengah, Semarang, Kutabajar, Argasoka

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			ko bangsane		Krandegan, Semarang, Kutabangjar, Argasoka
			ko kabeh		Parakancanggih, Sokaandi, Krandegan, Semarang, Sokayasa
			rika pada		Cendana, Tlagawera, Sokayasa
			rika bangsane		Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Sokaandi
			rika kabeh		Ampelsari, Argasoka, Tlagawera
		Pratama purusa	dheweke	dia	Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Semarang, Parakancanggih, Sokaandi, Kutabangjar, Krandegan, Argasoka
			kae wong		Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Krandegan, Argasoka, Ampelsari, Semarang, Parakancanggih
2	Sesulih pandarbe	Pandarbe proklitik	tek	aku (dak)	Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Kutabangjar, Krandegan, Semarang, Perakancanggih, Sokaandi, Argasoka, Ampelsari

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			tok		Ampelsari, Semampir, Wangon, Karangtengah, Tlagawera, Sokayasa, Kutabangjar, Krandegan, Semarang, Perakancangah, Argasoka
3	Sesulih panuduh	Panuduh limrah	iki	ini	Semampir, Wangon, Karangtengah, Krandegan, Parakancangah, Sokayasa, Kutabangjar, Semarang, Sokanandi, Argasoka
			kiye		Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Kutabangjar, Semarang, Sokanandi, Argasoka, Karangtengah, Krandegan, Parakancangah
			kuwi	itu (dekat)	Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangah, Sokanandi, Ampelsari Tlagawera, Kutabangjar, Semarang,
			kuwe		Ampelsari Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Semarang, Argasoka, Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangah

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			kae	itu (jauh)	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Krandegan, Semarang, Parakancangah, Argasoka
			ke		Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Semarang, Parakancangah, Sokanandi, Argasoka, Karangtengah, Kutabangjar, Krandegan
		Panuduh papan	mrene	ke sini	Sokayasa, Sokanandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah
			kene		Cendana, Sokayasa, Tlagawera
			ngeneh		Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabangjar Argasoka
			maring kene		Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Argasoka
			ming kene		Kutabangjar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa, Sokanandi

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			mrono	ke situ	Sokayasa, Sokaandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah
			kono		Cendana, Sokayasa, Tlagawera
			ngonoh		Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar Argasoka
			maring kono		Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Argasoka
			ming kono		Kutabanjar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa, Sokaandi
			mrana	ke sana	Sokayasa, Sokaandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah
			kana		Cendana, Sokayasa, Tlagawera
			nganah		Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar Argasoka

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			maring kana		Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabancar, Argasoka
			ming kana		Kutabancar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa, Sokanandi
		Panuduh salah satunggal bab	kaya mangkene	seperti ini	Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangah, Sokanandi, Tlagawera, Ampelsari, Semarang, Kutabancar
			kaya kiye		Ampelsari, Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabancar, Semarang, Argasoka, Cendana, Sokayasa, Parakancangah
			kaya mangkono	seperti itu	Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangah, Sokanandi, Tlagawera, Ampelsari, Semarang, Kutabancar
			kaya kuwe		Ampelsari, Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabancar

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
					Semarang, Argasoka, Cendana, Sokayasa, Parakancangah
4	Sesulih pandangon		ngapa	kenapa	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Argasoka, Ampelsari, Semarang, Krandegan
			deneng		Krandegan, Sokanandi, Parakancangah, Sokayasa, Semarang, Kutabajar
			dengka		Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Sokayasa, Semarang, Sokanandi, Parakancangah, Krandegan, Kutabajar, Argasoka
			anu kepriwe	Bagaimana	Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokanandi, Sokayasa, Ampelsari, Argasoka, Kutabajar
			priben ya		Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Sokayasa, Semarang, Argasoka
			priwe si		Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Argasoka, Ampelsari, Semarang, Krandegan

No	Tembung Sesulih	Jinis	Variasi	Glos	Papan
			prige		Sokayasa, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah, Sokaandi

Saking tabel menika saged kadel dudutan bilih wonten ing Kecamatan Banjarnegara wonten panganggening tembung sesulih ingkang beda. panganggening tembung sesulih ingkang beda menika dipunpangguhaken saking 4 desa saha 9 kelurahan. Sekawan desa menika Ampelsari, Tlagawera, Sokayas asaha Cendana, lajeng sanga kelurahan menika Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Parakancangah , Sokaandi saha Argasoka. Panganggening tembung sesulih ingkang beda menika tembung sesulih purusa, pandarbe, panuduh saha pandangan.

C. Pirembagan

Wonten ing sub bab menika dipunrembag asiling panaliten ingkang wujudipun panganggening tembung sesulih ingkang beda antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Bab menika dipuntindakaken supados asiling panaliten langkung katingal cetha, andharanipun kados makaten.

a. Tembung Sesulih Purusa

Tembung sesulih purusa dipunginakaken kangge nyulihi tiyang. Sesulih purusa dipunperang dados 3 inggih menika utama purusa, madyama purusa saha

pratama purusa. Wonten ing panaliten menika dipunpanggihaken tigang jinis tembung sesulih purusa menika, dene andharanipun kados makaten.

a) **Utama Purusa Tunggal ‘aku’**

Tembung ‘aku’ utawi ‘saya’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulih tiyang kaping setunggal ingkang cacahipun namung setunggal tiyang, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

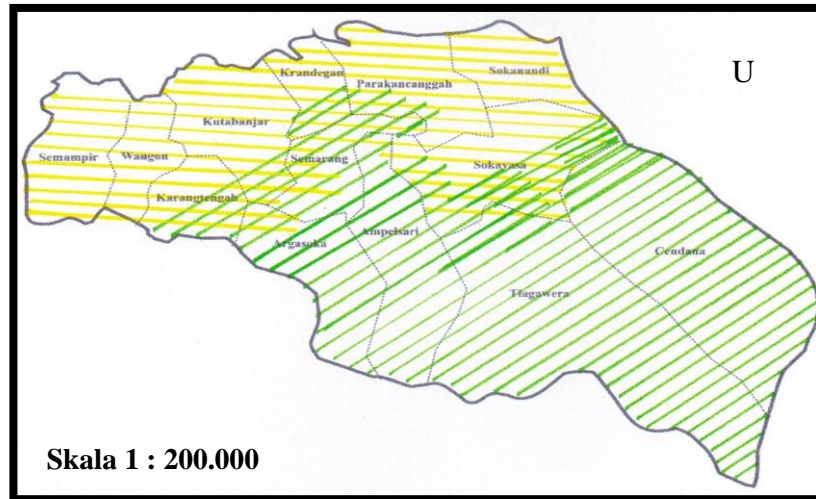
Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggihaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **nyong** saha **inyong**. Tembung **nyong** saha **inyong** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 11: *Variasi tembung sesulih ‘aku’*

No	Variasi	Papan
1	nyong [ñɔŋ]	Sokayasa, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Krandegan, Parakancanggah, Sokanandi, Semarang, Argasoka
2	inyong [iñɔŋ]	Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Semarang, Argasoka, Sokayasa, Karangtengah, Kutabangjar, Krandegan, Parakancanggah

Saking tabel menika kapanggihaken bilih pangenggening tembung **nyong** saha **inyong** boten namung setunggal papan kemawon nanging wonten papan ingkang ngginakaken tembung **nyong** saha wonten papan sanes ingkang ngginakaken tembung **inyong**. Wonten ing panaliten menika kapanggihaken bilih tembung **nyong** [ñɔŋ] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Krandegan, Parakancanggah, Sokanandi, Semarang

saha Argasoka. Tembung **inyong** [iñɔŋ] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Semarang, Argasoka, Sokayasa, Karangtengah, Kutabanjur, Krandegan saha Parakancanggih. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 2: Peta isoglos panganggening tembung 'aku'

Katrangan :
 : Inyong
 : nyong
 : Inyong saha nyong

b) **Utama Purusa Jamak 'kita'**

Tembung 'kita' wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping setunggal ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

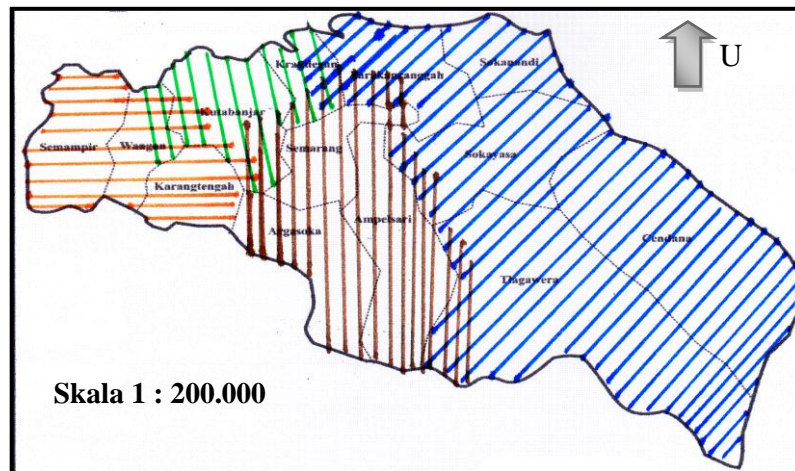
Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpangguhaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **nyong ko padha**, **nyong ko sekabehane** saha **nyong ko bangsane**. Tembung **nyong ko padha**, **nyong ko sekabehane** saha **nyong ko bangsane** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 12: *Variasi* tembung sesulih ‘kita’

No	Variasi	Papan
1	nyong ko padha [ñɔŋ ko pəðə]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Argasoka
2	nyong ko sekabehane [ñɔŋ ko səkabəhane]	Kutabanjar, Krandegan, Wangon
3	nyong ko bangsane [ñɔŋ ko baŋsane]	Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Parakancangah, Sokaandi, Krandegan
4	Dhewek [dɛwɛʔ]	Semarang, Argasoka, Ampelsari, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar, Sokayasa, Ampelsari

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **nyong ko padha** [ñɔŋ ko pəðə] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar saha Argasoka. Tembung sesulih **nyong ko sekabehane** [ñɔŋ ko səkabəhane] dipunginakaken wonten ing Kutabanjar, Krandegan saha Wangon.

Tembung sesulih **nyong ko bangsane** [ñɔŋ ko baŋsane] dipunginakaken wonten ing Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Parakancangah, Sokaandi saha Krandegan. Tembung sesulih **dhewek** [dɛwɛʔ] dipunginakaken wonten ing Semarang, Argasoka, Ampelsari, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar, Sokayasa saha Ampelsari. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 3: Peta isoglos panganggening tembung 'kita'

- Katrangan :
- : nyong ko bangsane
 - : nyong ko sekabehane
 - : nyong ko padha
 - : dhewek
 - : nyong ko bangsane & nyong ko sekabehane
 - : nyong ko bangsane & dhewek
 - : nyong ko padha & nyong ko sekabehane
 - : nyong ko sekabehane & dhewek

c) **Utama Purusa Jamak 'kami'**

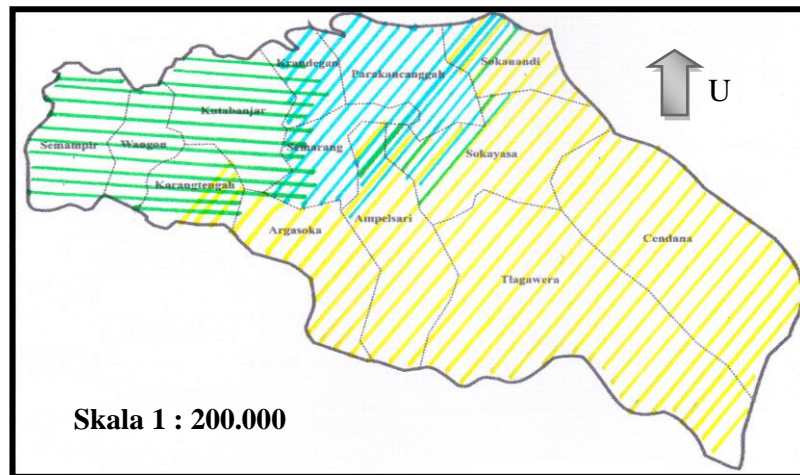
Tembung 'kami' wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping setunggal ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggihaken sekawan tembung sesulih, inggih menika **nyong pada, nyong bangsane saha nyong kabeh**. Tembung **dhewek, nyong pada, nyong bangsane saha nyong kabeh** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 13: *Variasi* tembung sesulih ‘kami’

No	Variasi	Papan
1	nyong padha [ñɔŋ pəðə]	Semampir, Wangon, Kutabangjar, Karangtengah, Krandegan, Semarang
2	nyong bangsane [ñɔŋ baŋsane]	Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokanandi, Sokayasa, Ampelsari
3	nyong kabeh [ñɔŋ kabəh]	Argasoka, Ampelsari, Sokayasa, Sokanandi, Tlagawera, Cendana, Semarang, Karangtengah

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung ‘kita’ saha ‘kami’ menika beda tegesipun, menawi tembung ‘kita’ ingkang dipunsulhi menika tiyang kaping pisan, kaping kalih ugi kaping tiga. Salajengipun tembung ‘kami’ ingkang dipunsulhi menika tiyang kaping pisan kalihan tiyang kaping tiga.

Tembung sesulih **nyong pada** [ñɔŋ pəðə] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Kutabangjar, Karangtengah, Krandegan saha Semarang. Tembung sesulih **nyong bangsane** [ñɔŋ baŋsane] dipunginakaken wonten ing Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokanandi, Sokayasa saha Ampelsari. Tembung sesulih **nyong kabeh** [ñɔŋ skabəha] dipunginakaken wonten ing Argasoka, Ampelsari, Sokayasa, Sokanandi, Tlagawera, Cendana, Semarang saha Karangtengah. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 4: Peta isoglos panganggening tembung ‘kami’

Katrangan :

	: nyong kabeh
	: nyong bangsane
	: nyong padha
	: nyong kabeh & nyong bangsane
	: nyong bangsane & nyong padha
	: nyong padha & nyong kabeh

d) **Madyama Purusa Tunggal ‘kamu’**

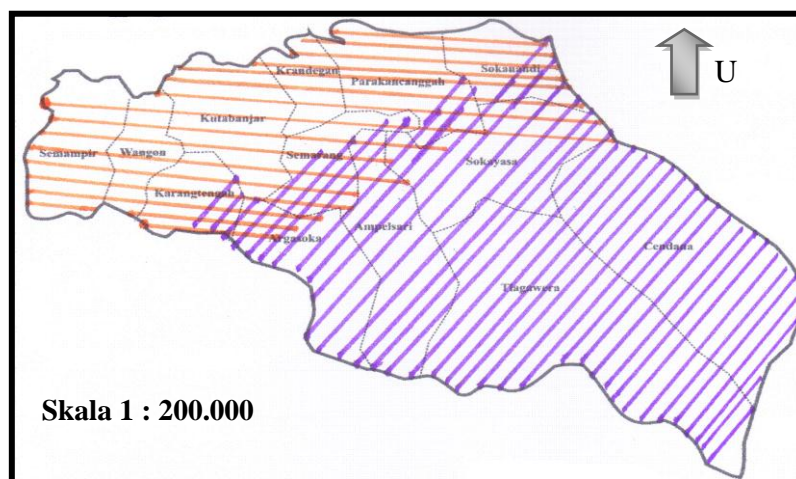
Tembung ‘kamu’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpangguhaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **ko** saha **rika**. Tembung **ko** saha **rika** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 14: *Variasi tembung sesulih ‘kamu’*

No	Variasi	Papan
1	ko [ko]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjjar, Krandegan, Semarang, Parakancanggih, Sokaandi, Ampelsari, Sokayasa, Argasoka
2	rika [rika]	Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Argasoka, Karangtengah, Semarang, Parakancanggih, Sokaandi

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **ko** [ko] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjjar, Krandegan, Semarang, Parakancanggih, Sokaandi, Ampelsari, Sokayasa saha Argasoka. Tembung sesulih **rika** [rika] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Argasoka, Karangtengah, Semarang, Parakancanggih saha Sokaandi. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 5: Peta isoglos panganggening tembung ‘kamu’

Katrangan :

 : ko

 : rika

 : ko & rika

e) **Madyama Purusa Jamak ‘anda semua’ utawi ‘kalian’**

Tembung ‘anda semua’ utawi ‘kalian’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggiaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **ko pada, ko bangsane, ko kabeh, rika pada, rika bangsane saha rika kabeh**. Tembung **ko pada, ko bangsane, ko kabeh, rika pada, rika bangsane** saha **rika kabeh** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

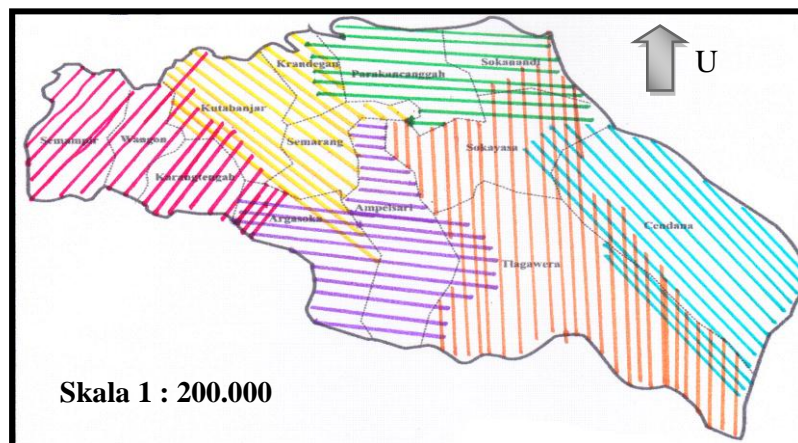
Tabel 15: *Variasi* tembung sesulih ‘anda semua’ utawi ‘kalian’

No	Variasi	Papan
1	ko padha [ko pəðə]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Semarang, Kutabangar, Argasoka
2	ko bangsane [ko baŋsane]	Krandegan, Semarang, Kutabangar, Argasoka
3	ko kabeh [ko kabəh]	Parakancangah, Sokaandi, Krandegan, Semarang, Sokayasa
4	rika padha [rika pəðə]	Cendana, Tlagawera, Sokayasa
5	rika bangsane [rika baŋsane]	Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Sokaandi
6	rika kabeh [rika kabəh]	Ampelsari, Argasoka, Tlagawera

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **ko pada** [ko pəðə] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Semarang,

Kutabancar saha Argasoka. Tembung sesulih **ko bangsane** [ko banʃane] dipunginakaken wonten ing Krandegan, Semarang, Kutabancar saha Argasoka. Tembung sesulih **ko kabeh** [ko kabɛh] dipunginakaken wonten ing Parakancanggih, Sokanandi, Krandegan, Semarang saha Sokayasa.

Tembung sesulih **rika pada** [rika pəðə] dipunginakaken wonten ing Cendana, Tlagawera saha Sokayasa. Tembung sesulih **rika bangsane** [rika banʃane] dipunginakaken wonten ing Tlagawera, Sokayasa, Cendana saha Sokanandi. Tembung sesulih **rika kabeh** [rika kabɛh] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Argasoka saha Tlagawera. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 6: Peta isoglos panganggening tembung ‘kalian’

Katrangan :

 : ko padha	 : ko padha & ko bangsane
 : ko bangsane	 : ko padha & rika kabeh
 : ko kabeh Rika ^{Kabeh} bangsane	 : ko bangsane & ko kabeh
 : rika kabeh bangsane	 : ko bangsane & rika kabeh
 : rika padha	 : rika kabeh & rika bangsane
 : ko kabeh	 : rika bangsane & rika padha
	 : rika bangsane & ko kabeh

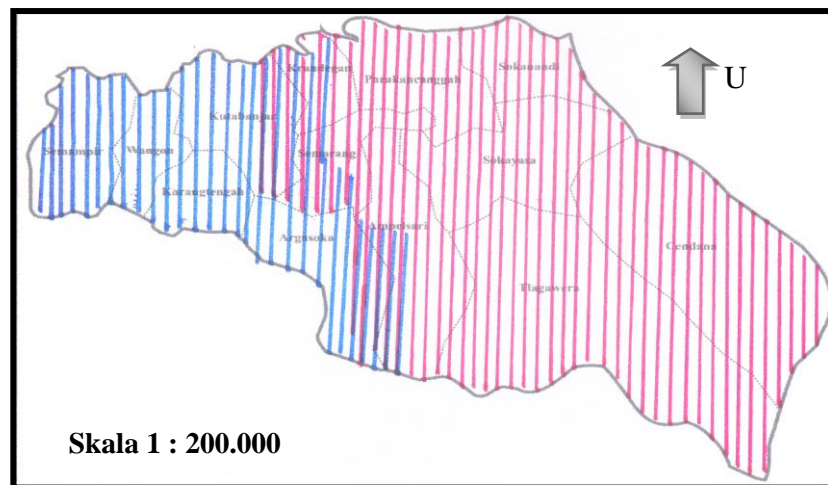
f) **Pratama Purusa Ijen ‘dia’**

Tembung ‘dia’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulih tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara. Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggiaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **dheweke** saha **kae wong**. Tembung **dheweke** saha **kae wong** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 16: *Variasi* tembung sesulih ‘dia’

No	Variasi	Papan
1	dheweke [d̥ew̥ek̥e]	Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Semarang, Parakancanggah, Sokaandi, Kutabajar, Krandegan, Argasoka
2	kae wong [kae won]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Krandegan, Argasoka, Ampelsari, Semarang, Parakancanggah

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **dheweke** [d̥ew̥ek̥e] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Semarang, Parakancanggah, Sokaandi, Kutabajar, Krandegan saha Argasoka. Tembung sesulih **kae wong** [kae won] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Krandegan, Argasoka, Ampelsari, Semarang saha Parakancanggah. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 7: Peta isoglos panganggening tembung 'dia'

Katrangan :

- : kae wong
 : dheweke
 : kae wong & dheweke

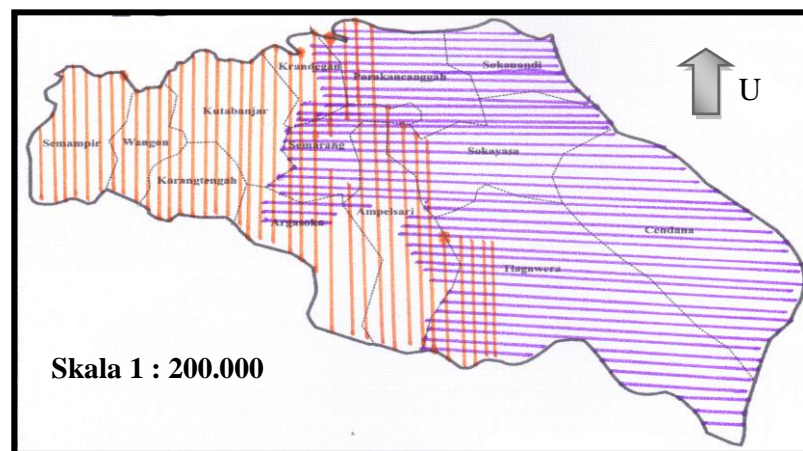
b. Tembung Sesulih Pandarbe Proklitik dak

Tembung sesulih **dak** menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan utawi 'aku' ingkang nindakaken pedamelan. Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpangguhaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **tek** saha **tok**. Tembung **tek** saha **tok** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 17: *Variasi* tembung sesulih pandarbe proklitik 'dak'

No	Variasi	Papan
1	tek [təʔ]	Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Perakancangah, Sokanandi, Argasoka, Ampelsari
2	tok [təʔ]	Ampelsari, Semampir, Wangon, Karangtengah, Tlagawera, Sokayasa, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Perakancangah, Argasoka

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **tek** [təʔ] dipunginakaken wonten ing Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Kutabangjar, Krandegan, Semarang, Perakancangah, Sokanandi, Argasoka saha Ampelsari. Tembung sesulih **tok** [təʔ] dipunginakaken Ampelsari, Semampir, Wangon, Karangtengah, Tlagawera, Sokayasa, Kutabangjar, Krandegan, Semarang, Perakancangah saha Argasoka. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 8: Peta isoglos panganggening tembung ‘dak’

Katrangan : : tek & tok
 : tok
 : tek

c. Tembung Sesulih Panuduh

a) Panuduh Limrah ‘ini’

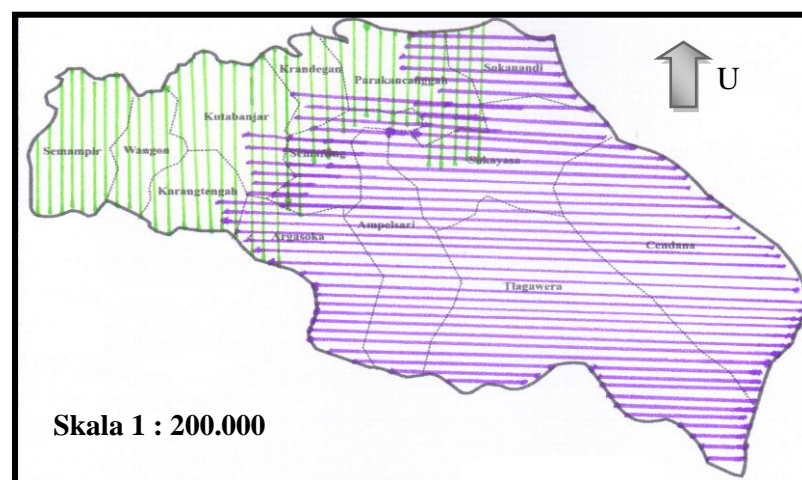
Tembung sesulih ‘ini’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang papanipun caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara. Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggihaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih

menika **iki** saha **kiye**. Tembung **iki** saha **kiye** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 18: *Variasi tembung sesulih panuduh limrah ‘ini’*

No	Variasi	Papan
1	iki [iki]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Krandegan, Parakancanggih, Sokayasa, Kutabanjar, Semarang, Sukanandi, Argasoka
2	kiye [kiye]	Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Kutabanjar, Semarang, Sukanandi, Argasoka, Karangtengah, Krandegan, Parakancanggih

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **iki** [iki] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Krandegan, Parakancanggih, Sokayasa, Kutabanjar, Semarang, Sukanandi saha Argasoka. Tembung sesulih **kiye** [kiye] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Kutabanjar, Semarang, Sukanandi, Argasoka, Karangtengah, Krandegan saha Parakancanggih. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 9: Peta isoglos panganggening tembung ‘ini’

Katrangan : : kiye
 : iki
 : iki & kiye

b) **Panuduh Limrah ‘itu’ (caket)**

Tembung ‘itu’ (caket) wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang papanipun radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

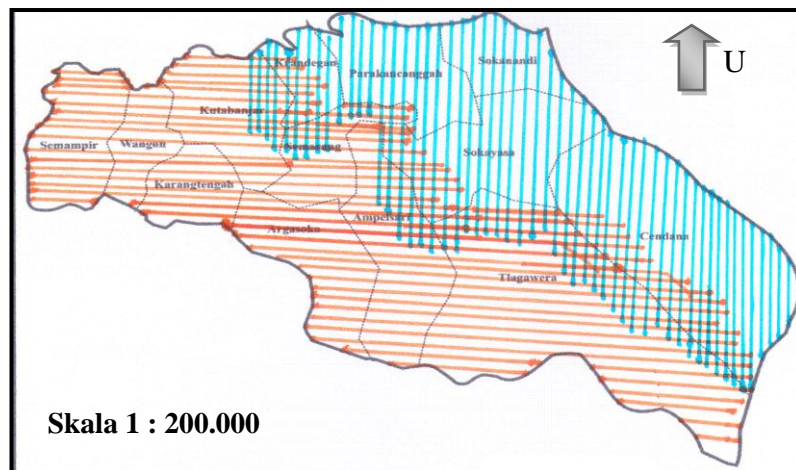
Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggiaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **kuwi** saha **kuwe**. Tembung **kuwi** saha **kuwe** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 19: *Variasi* tembung sesulih panuduh limrah ‘itu’ (caket)

No	Variasi	Papan
1	kuwi [kuwi]	Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangghah, Sukanandi, Ampelsari Tlagawera, Kutabanjar, Semarang
2	kuwe [kuwe]	Ampelsari Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Semarang, Argasoka, Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangghah

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **kuwi** [kuwi] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangghah, Sukanandi, Ampelsari Tlagawera, Kutabanjar saha Semarang. Tembung **kuwe** [kuwe] dipunginakaken wonten ing Ampelsari Tlagawera, Semampir, Wangon,

Karangtengah, Kutabangjar, Semarang, Argasoka, Sokayasa, Cendana, Krandegan saha Parakancanggih. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 10: Peta isoglos panganggening tembung 'itu' (caket)

Katrangan :

	: kuwi
	: kuwe
	: kuwe & kuwi

c) Panuduh Limrah 'itu' (tebih)

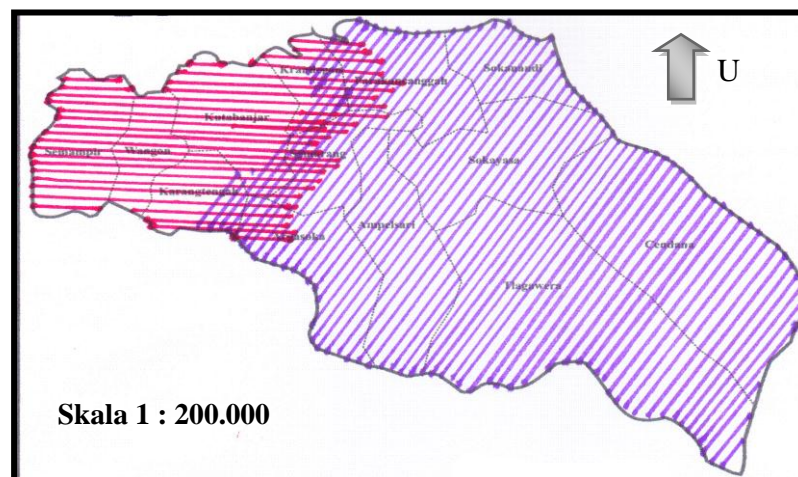
Tembung 'itu' (tebih) wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang papanipun tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggiaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **kae** saha **ke**. Tembung **kae** saha **ke** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 20: *Variasi tembung sesulih panuduh limrah ‘itu’ (tebih)*

No	Variasi	Papan
1	kae [kae]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Parakancanggih, Argasoka
2	ke [kɛ]	Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Semarang, Parakancanggih, Sokanandi, Argasoka, Karangtengah, Kutabanjar, Krandegan

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **kae** [kae] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Krandegan, Semarang, Parakancanggih saha Argasoka. Tembung **ke** [kɛ] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Sokayasa, Cendana, Semarang, Parakancanggih, Sokanandi, Argasoka, Karangtengah, Kutabanjar saha Krandegan. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 11: *Peta isoglos panganggening tembung ‘itu’ (tebih)*

Katrangan :

- : kae
 : ke
 : kae & ke

d) **Panuduh Papan ‘ke sini’**

Tembung ‘ke sini’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggiaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **mrene**, **kene**, **ngeneh**, **maring kene** saha **ming kene**. Tembung **mrene**, **kene**, **ngeneh**, **maring kene** saha **ming kene** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

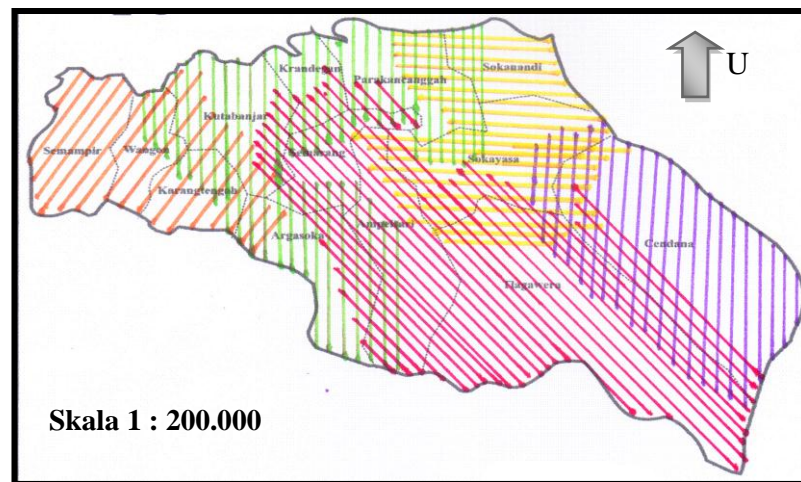
Tabel 21: *Variasi* tembung sesulih panuduh papan ‘ke sini’

No	Variasi	Papan
1	mrene [mrene]	Sokayasa, Sokanandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah
2	kene [kene]	Cendana, Sokayasa, Tlagawera
3	ngeneh [ŋeneh]	Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabangjar, Argasoka
4	maring kene [mariŋ kene]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabangjar, Argasoka
5	ming kene [miŋ kene]	Kutabangjar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa, Sokanandi

Saking tabel menika kapanggiaken bilih tembung sesulih **mrene** [mrene] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Sokanandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari saha Parakancangah. Tembung sesulih **kene** [kene] dipunginakaken

wonten ing Cendana, Sokayasa saha Tlagawera. Tembung sesulih **ngeneh** [ɲɛɲɛh] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar saha Argasoka.

Tembung sesulih **maring kene** [mariɲ kɛɲɛ] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar saha Argasoka. Tembung sesulih **ming kene** [miɲ kɛɲɛ] dipunginakaken wonten ing Kutabanjar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa saha Sukanandi. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 12: Peta isoglos panganggening tembung 'ke sini'

Katrangan :

	: maring kene		: ming kene & ngeneh
	: ming kene		: ngeneh & kene
	: ngeneh		: mreng & kene
	: mreng		: ming kene & mreng
	: kene		:
	: maring kene & ming kene		:

e) Panuduh Papan 'ke situ'

Tembung 'ke situ' wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

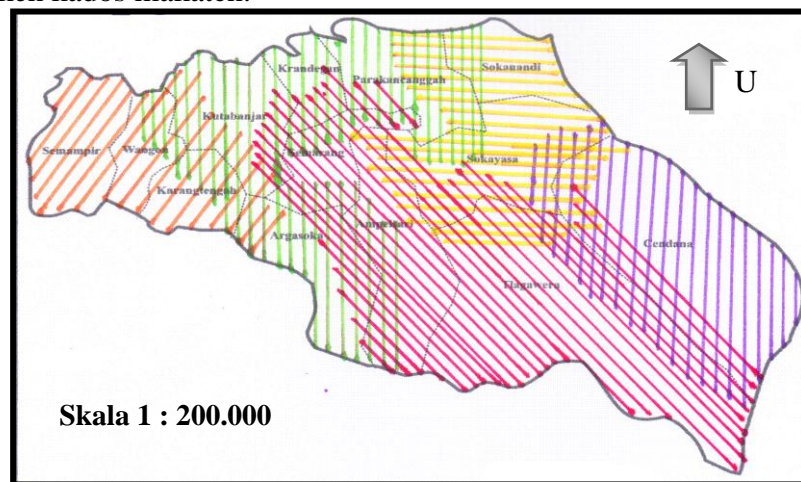
Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggihaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **mrono**, **kono**, **ngonoh**, **maring kono** saha **ming kono**. Tembung **mrono**, **kono**, **ngonoh**, **maring kono** saha **ming kono** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 22: *Variasi* tembung sesulih panuduh papan ‘ke situ’

No	Variasi	Papan
1	mrono [mrono]	Sokayasa, Sokanandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancanggh
2	kono [kono]	Cendana, Sokayasa, Tlagawera
3	ngonoh [ŋɔnɔh]	Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancanggh, Krandegan, Kutabajar, Argasoka
4	maring kono [mariŋ kono]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Argasoka
5	ming kono [miŋ kono]	Kutabajar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa, Sokanandi

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **mrono** [mrono] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Sokanandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari saha Parakancanggh. Tembung sesulih **kono** [kono] dipunginakaken wonten ing Cendana, Sokayasa saha Tlagawera. Tembung sesulih **ngonoh** [ŋɔnɔh] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancanggh, Krandegan, Kutabajar saha Argasoka.

Tembung sesulih **maring kono** [mariŋ kono] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanyar saha Argasoka. Tembung sesulih **ming kono** [miŋ kono] dipunginakaken wonten ing Kutabanyar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa saha Sokaandi. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 13: Peta isoglos panganggening tembung ‘ke situ’

Katrangan :

	: maring kono		: ming kono & ngonoh
	: ming kono		: ngonoh & kono
	: ngonoh		: mrono & kono
	: mrono		: ming kono & mrono
	: kono		:
	: maring kono & ming kono		:

f) Panuduh Papan ‘ke sana’

Tembung ‘ke sana’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg pirembagan, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpangguhaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih

menika **mrana**, **kana**, **nganah**, **maring kana** saha **ming kana**. Tembung **mrana**, **kana**, **nganah**, **maring kana** saha **ming kana** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 23: *Variasi* tembung sesulih panuduh papan ‘ke sana’

No	Variasi	Papan
1	mrana [mrana]	Sokayasa, Sokaandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah
2	kana [kana]	Cendana, Sokayasa, Tlagawera
3	nganah [ɲanah]	Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabajar, Argasoka
4	maring kana [mariɲ kana]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Argasoka
5	ming kana [miɲ kana]	Kutabajar, Krandegan, Argasoka, Semarang, Ampelsari, Sokayasa, Sokaandi

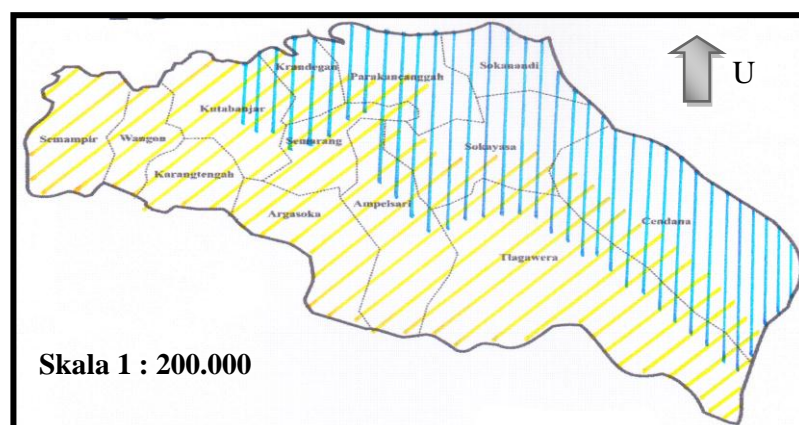
Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **mrana** [mrana] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Sokaandi, Cendana, Tlagawera, Ampelsari saha Parakancangah. Tembung sesulih **kana** [kana] dipunginakaken wonten ing Cendana, Sokayasa saha Tlagawera. Tembung sesulih **nganah** [ɲanah] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Semarang, Cendana, Sokayasa, Parakancangah, Krandegan, Kutabajar saha Argasoka.

Tembung sesulih **maring kana** [mariɲ kana] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar saha Argasoka. Tembung sesulih **ming kana** [miɲ kana] dipunginakaken wonten ing Kutabajar, Krandegan,

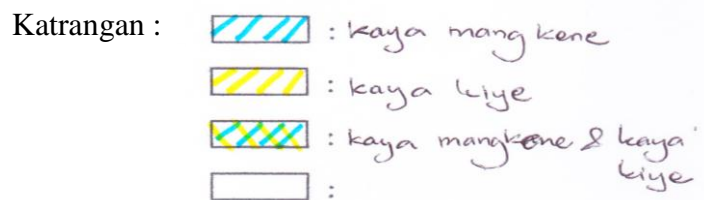
Tabel 24: *Variasi* tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab ‘seperti ini’

No	Variasi	Papan
1	kaya kiye [kəyə kiye]	Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancanggih, Sokanandi, Tlagawera, Ampelsari, Semarang, Kutabanjar
2	kaya mangkene [kəyə maŋkene]	Ampelsari, Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Semarang, Argasoka, Cendana, Sokayasa, Parakancanggih

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **kaya kiye** [kəyə kiye] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancanggih, Sokanandi, Tlagawera, Ampelsari, Semarang saha Kutabanjar. Tembung sesulih **kaya mangkene** [kəyə maŋkene] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Semarang, Argasoka, Cendana, Sokayasa saha Parakancanggih. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 15: Peta isoglos panganggening tembung ‘seperti ini’

h) Panuduh salah satunggaling bab ‘seperti itu’

Tembung ‘seperti itu’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. cara utawi kahanan ingkang dipunandharaken menika limrahipun ingkang ngraosaken saha nindakaken menika tiyang kaping kalih utawi dunungipun radi tebih kalihan tiyang pertama.

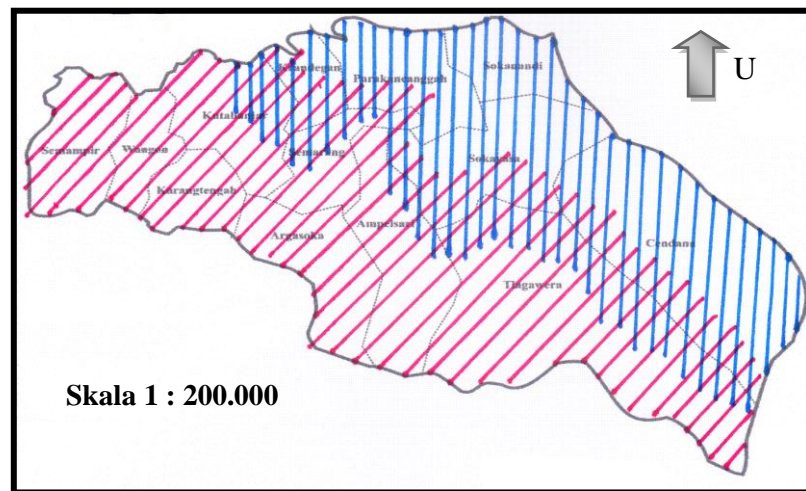
Wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara. Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggihaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **kaya kuwe** saha **kaya mangkono**. Tembung **kaya kuwe** saha **kaya mangkono** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 25: *Variasi* tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab ‘seperti itu’

No	Variasi	Papan
1	kaya kuwe [kəyə kuwe]	Sokayasa, Cendana, Krandegan, Parakancangah, Sukanandi, Tlagawera, Ampelsari, Semarang, Kutabajar
2	kaya mangkono [kəyə maŋkono]	Ampelsari, Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabajar, Semarang, Argasoka, Cendana, Sokayasa, Parakancangah

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **kaya kuwe** [kəyə kuwe] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Cendana, Krandegan,

Parakancangah, Sokanandi, Tlagawera, Ampelsari, Semarang saha Kutabanjar. Tembung sesulih **kaya mangkono** [kəyə maŋkono] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Semarang, Argasoka, Cendana, Sokayasa saha Parakancangah. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 16: **Peta isoglos panganggening tembung ‘seperti itu’**
Katrangan :

- : kaya mangkono
- : kaya kuwe
- : kaya mangkono & kaya kuwe

d. Tembung Sesulih Pandangon

a) Sesulih pandangon ‘kenapa’

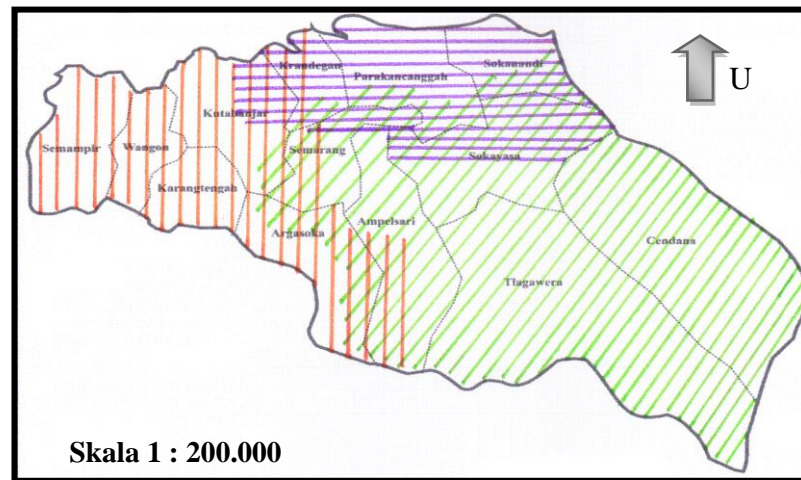
Tembung ‘kenapa’ wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab, semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara. Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpanggihaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **ngapa**, **deneng** saha **dengka**. Tembung

ngapa, **deneng** saha **dengka** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 26: *Variasi* tembung sesulih pandanganon ‘kenapa’

No	Variasi	Papan
1	ngapa [ŋapa]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Argasoka, Ampelsari, Semarang, Krandegan
2	deneng [denɛŋ]	Krandegan, Sokaandi, Parakancangah, Sokayasa, Semarang, Kutabanjar
3	dengka [dɛŋka]	Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Sokayasa, Semarang, Sokaandi, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar, Argasoka

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **ngapa** [ŋapa] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Argasoka, Ampelsari, Semarang saha Krandegan. Tembung sesulih **deneng** [denɛŋ] dipunginakaken wonten ing Krandegan, Sokaandi, Parakancangah, Sokayasa, Semarang saha Kutabanjar. Tembung sesulih **dengka** [dɛŋka] dipunpanggihaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Sokayasa, Semarang, Sokaandi, Parakancangah, Krandegan, Kutabanjar saha Argasoka. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 17: Peta isoglos panganggening tembung 'kenapa'

Katrangan :

 : dengka	 : ngapa & deneng
 : ngapa	 : ngapa & dengka
 : deneng	 : dengka & deneng

b) Sesulih pandangan 'bagaimana'

Tembung 'bagaimana' wonten ing basa Indonesia dipunginakaken kangge nyuwun pirsa kahanan saha kados pundi caranipun., semanten ugi wonten ing basa Jawi subdialek Banjarnegara.

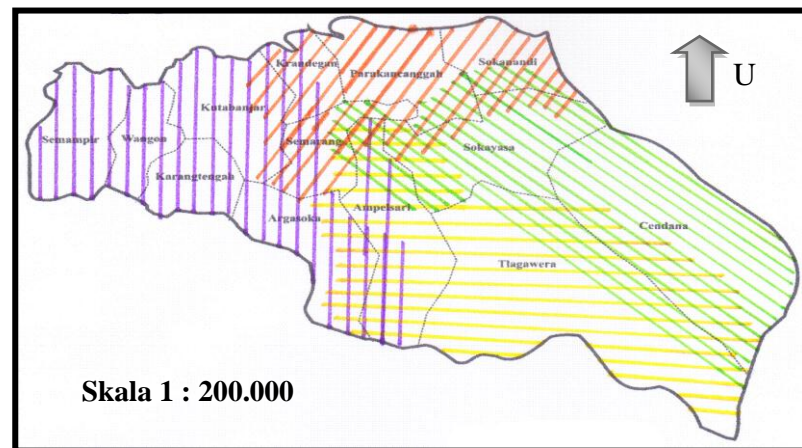
Wonten ing Basa Jawi subdialek Banjarnegara dipunpangguhaken tembung sesulih ingkang wujudipun beda nanging taksih ngemu teges ingkang sami, inggih menika **anu kepriwe, priben ya, priwe si** saha **prige**. Tembung **anu kepriwe, priben ya, priwe si** saha **prige** menika kalebet ragam basa Jawa ngoko, dene andharanipun kados makaten.

Tabel 27: *Variasi* tembung sesulih pandangan ‘bagaimana’

No	Variasi	Papan
1	anu kepriwe [anu kəpriwe]	Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokanandi, Sokayasa, Ampelsari, Argasoka, Kutabanjar
2	priben ya [priben yə]	Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Sokayasa, Semarang, Argasoka
3	priwe si [priwe si]	Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Argasoka, Ampelsari, Semarang, Krandegan
4	prige [prige]	Sokayasa, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah, Sokanandi

Saking tabel menika kapanggihaken bilih tembung sesulih **anu kepriwe** [anu kəpriwe] dipunginakaken wonten ing Krandegan, Semarang, Parakancangah, Sokanandi, Sokayasa, Ampelsari, Argasoka saha Kutabanjar. Tembung sesulih **priben ya** [priben yə] dipunginakaken wonten ing Ampelsari, Tlagawera, Cendana, Sokayasa, Semarang saha Argasoka.

Tembung sesulih **priwe si** [priwe si] dipunginakaken wonten ing Semampir, Wangon, Karangtengah, Kutabanjar, Argasoka, Ampelsari, Semarang saha Krandegan. Tembung sesulih **prige** [prige] dipunginakaken wonten ing Sokayasa, Cendana, Tlagawera, Ampelsari, Parakancangah saha Sokanandi. Andharan menika kagambaraken kados makaten.

Gambar 16: Peta isoglos panganggening tembung 'seperti itu'

Katrangan :

	: Priwe si		: priben ya & prige
	: priben ya		: anu kepriwe & priben ya
	: prige		: prige & anu kepriwe
	: anu kepriwe		:
	: priwe si & priben ya		:
	: anu kepriwe & priwe si		:

BAB V

PANUTUP

I. Dudutan

Saking asiling panaliten saha pirembagan gayutipun kalihan isoglos leksikal tembung sesulih wonten ing Kecamatan Banjarnegara pramila saged kadamel dudutan kados makaten.

1. Panganggening tembung sesulih ingkang beda menika gayut kalihan tembung sesulih purusa, pandarbe, panuduh saha pandanganon.
2. Panganggening tembung sesulih wonten ing Kecamatan Banjarnegara menika wonten bedanipun antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes.
3. Panganggening tembung sesulih ingkang beda wonten ing tapal wates desa setunggal kalihan desa sanes ndayani panganggening tembung sesulih antawisipun papan setunggal kalihan papan sanes.
4. Panganggening tembung sesulih ingkang beda wonten ing tapal wates antawisipun tembung setunggal kalihan tembung sanes menika boten sami, tegesipun boten wonten pola tartamtu.

J. Implikasi

Saking asiling panaliten saha pirembagan gayutipun kalihan isoglos leksikal tembung sesulih wonten ing Kecamatan Banjarnegara pramila saged kadamel implikasi kados makaten.

1. Panaliten menika ngrembag panganggening tembung sesulih ingkang beda antawisipun desa setunggal kalihan desa sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara. Bedaning tembung sesulih antawisipun desa setunggal kalihan

desa sanes wonten ing Kecamatan Banjarnegara, temtu saged nambah tetembungan gayutipun kalihan tembung sesulih dhateng masarakat kangge pirembagan wonten ing padintenan.

2. Pemahaman masarakat gayutipun kalihan tembung sesulih wonten ing Kecamatan Banjarnegara supados saged kangge pirembagan antawisipun masarakat desa setunggal kalihan desa sanes.

K. Pamrayogi

Saking asiling panaliten saha pirembagan gayutipun kalihan isoglos leksikal tembung sesulih wonten ing Kecamatan Banjarnegara pramila saged kadamel pamrayogi kados makaten.

1. Panaliten menika namung ngrembag bab isoglos leksikal tembung sesulih wonten ing Kecamatan Banjarnegara, dhateng para panaliti salajengipun dipunkajengaken saged nliti bab sanes ingkang gayut kalihan isoglos langkung jangkep. Jangkep menika boten namung nliti tembung kriya kemawon ugi saged tembung sanesipun.
2. Pemerintah daerah supados saged damel dokumentasi gayutipun kalihan bab isoglos menika, amargi menika kalebet warisan budaya ingkang sampun temtu ngemu pasinaon basa Jawi.

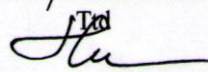
DAFTAR PUSTAKA

- Antunsohono. 1956. *Paramasastra Djawa II*. Yogyakarta: Hien Hoo Sing.
- Arikunto, Suharsimi. 1992. *Prosedur Penelitian Suatu Pendekatan Praktik (Edisi Revisi)*. Jakarta: PT. Melon Putra.
- Ayatrohaedi. 1983. *Dialektologi: Sebuah Pengantar*. Jakarta: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.
- Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta. 2013. *Panduan Tugas Akhir*. Yogyakarta: Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta.
- Kecamatan Banjarnegara. 2012. *Kecamatan Banjarnegara Dalam Angka 2012*. Banjarnegara: BAPPEDA dan BPS Kabupaten Banjarnegara.
- Keraf, Gorys. 1996. *Linguistik Bandingan Historis*. Jakarta: Gramedia.
- Mahsun. 1995. *Dialektologi Diakronis: Sebuah Pengantar*. Yogyakarta: Gadjah Mada University Press.
- , 2012. *Metode Penelitian Bahasa: Tahapan Strategi, Metode dan Tekniknya (Edisi Revisi)*. Jakarta: Rajawali Pers.
- Moleong, J. Lexy. 2006. *Metodologi Penelitian Kualitatif*. Jakarta: PT Remaja Rodaskarya.
- Nadra dan Reniwati. 2009. *Dialektologi: Teori dan Metode*. Yogyakarta: CV Elmatra Publishing.
- Nugraheni, Anna Ariyanti. 2005. *Isofon Subdialek Wonosobo di Kabupaten Wonosobo (Sebuah Studi Geografi Dialek)*. S1. Yogyakarta: Program Studi Pendidikan Bahasa Jawa . FBS UNY.
- Poedjosoedarmo, Soepomo dkk. 1979. *Morfologi Bahasa Jawa*. Jakarta: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.
- Pusat Bahasa Departemen Pendidikan Nasional. 2005. *Pedoman Umum Ejaan Bahasa Indonesia yang Disempurnakan (Edisi Kedua)*. Jakarta: Balai Pustaka.
- Sasangka, Wisnu. 2001. *Paramasastra Gagrag Anyar Basa Jawa*. Jakarta: Yayasan Paramalingua.
- Soeparno. 1993. *Dasar-dasar Linguistik*. Yogyakarta: Mitra Gama Widya.

- Sudaryanto. 1988. *Metode Linguistik (Bagian Pertama) Ke Arah Memahami Metode Linguistik*. Yogyakarta: Gadjah Mada University Press.
- Tim Tugas Akhir Skripsi Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah. 2012. *Suplemen: Panduan Penulisan Tugas Akhir Skripsi*. Yogyakarta: Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah FBS, UNY.
- Zulaeha, Ida. 2010. *Dialektologi (Dialektologi Geografi dan Dialek Sosial)*. Yogyakarta: Graha Ilmu.

Nama : *Sarwanto*Yuswa : *48 th.*Alamat : *Cendana RT 03/04*Pedamelan : *Petani karet*

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	<i>Inyong</i>
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	<i>Inyong ko kabeh</i>
			<i>kami</i>	<i>nyong kabeh</i>
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	<i>Rika</i>
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	<i>Rika pada</i>
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	<i>Dhewehe</i>
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	<i>Tek</i>
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	<i>Kiye</i>
			<i>itu (dekat)</i>	<i>Kuwé</i>
			<i>itu (jauh)</i>	<i>Ke</i>
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	<i>Kene</i>
			<i>ke situ</i>	<i>Kono</i>
			<i>ke sana</i>	<i>Kana</i>
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	<i>Kaya mangkene</i>
			<i>seperti itu</i>	<i>Kaya mangkono</i>
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	<i>Dengke</i>
			<i>bagaimana</i>	<i>prige</i>

Banjarnegara, *27 Februari 2014*

Sarwanto

Nama : Sariyah

Yuswa : 46

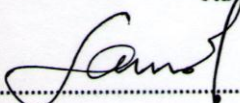
Alamat : Rt 1/1 / Tlayawera

Pedamelan : Tari

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	<i>lnyong</i>
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	<i>Nyang ko bangsane</i>
			<i>kami</i>	<i>Nyang kabeh</i>
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	<i>Rika</i>
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	<i>Rika bangsane</i>
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	<i>Sheweka</i>
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	<i>Tek</i>
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	<i>Kiye</i>
			<i>itu (dekat)</i>	<i>Kuwe</i>
			<i>itu (jauh)</i>	<i>ke</i>
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	<i>Ngonoh</i>
			<i>ke situ</i>	<i>Ngonoh</i>
			<i>ke sana</i>	<i>Nganah</i>
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	<i>Kaya Kiye</i>
			<i>seperti itu</i>	<i>Kaya Kuwe</i>
4.	Sesulih pandangon		<i>kenapa</i>	<i>Dengka</i>
			<i>bagaimana</i>	<i>Priben ya</i>

Banjarnegara, 19 Februari 2014

Ttd

Nama : Rubainah

Yuswa : 50

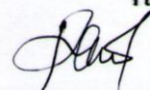
Alamat : Ampelsari RT 01/02

Pedamelan : Buruh

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	lmyong
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	Duweke
			<i>kami</i>	Myong kabeh
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	rka
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	rka kabeh
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	Dheweke
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	Tok
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	Kiye
			<i>itu (dekat)</i>	Kuwe
			<i>itu (jauh)</i>	ke
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	Nganeh
			<i>ke situ</i>	Ngonoh
			<i>ke sana</i>	Ngarah
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	Kaya kuye
			<i>seperti itu</i>	Kaya kuwe
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	Dengka
			<i>bagaimana</i>	Priben ya

Banjarnegara, 18 Februari 2019

Ttd

Nama : Sudarto

Yuswa : 48

Alamat : Sahajaya Rt 02/4

Pedamelan : Peternah Ayam

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	<i>nyang</i>
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	<i>nyongko bangsane</i>
			<i>kami</i>	<i>nyong kabeh</i>
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	<i>rika</i>
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	<i>rika bangsane</i>
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	<i>dhewehe</i>
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	<i>Telu</i>
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	<i>luye</i>
			<i>itu (dekat)</i>	<i>luwi</i>
			<i>itu (jauh)</i>	<i>lu</i>
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	<i>luwene</i>
			<i>ke situ</i>	<i>luwono</i>
			<i>ke sana</i>	<i>luwana</i>
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	<i>luaya manghune</i>
			<i>seperti itu</i>	<i>luaya manghono</i>
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	<i>Dengna</i>
			<i>bagaimana</i>	<i>Priye</i>

Banjarnegara, 28 Februari 2014

Ttd

Sudarto

Nama : Sri Salim

Yuswa : 55 th

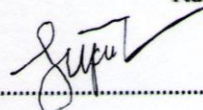
Alamat : Semarang rt 04/02
Banjarnegara

Pedamelan : pengahit

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	Inyang
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	Dhewek
			<i>kami</i>	Nyong bangsane
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	ko
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	ko bangsane
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	Dheweke
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	Tek
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	Kiye
			<i>itu (dekat)</i>	Kuwe
			<i>itu (jauh)</i>	ke
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	ngeneh
			<i>ke situ</i>	ngonoh
			<i>ke sana</i>	nganah
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	kaya kiye
			<i>seperti itu</i>	kaya kuwe
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	Dengka
			<i>bagaimana</i>	Anu kepriwe

Banjarnegara, 21 Februari 2014

Ttd

Nama : SUROSO

Yuswa : Al

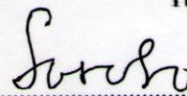
Alamat : KUTABANJAR NEGARA
RT 02/04

Pedamelan : PETERNAK

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	<i>nyong</i>
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	<i>nyong ko sekabehane</i>
			<i>kami</i>	<i>Nyong padai</i>
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	<i>ko</i>
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	<i>ko kabeh</i>
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	<i>koe wong</i>
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	<i>tok</i>
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	<i>iki</i>
			<i>itu (dekat)</i>	<i>Kuwe</i>
			<i>itu (jauh)</i>	<i>koe</i>
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	<i>meng kene</i>
			<i>ke situ</i>	<i>meng kora</i>
			<i>ke sana</i>	<i>meng kana</i>
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	<i>kaya kige</i>
			<i>seperti itu</i>	<i>kaya kuwe</i>
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	<i>ngapa</i>
			<i>bagaimana</i>	<i>Atwe si</i>

Banjarnegara, 28 Februari 2014

Ttd

 Suroso

Nama : *Fusiyati*

Yuswa : *46 th*

Alamat : *Rt 3/1 Krandegan*

Pedamelan : *Pangmat Sasura*

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	<i>nyong</i>
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	<i>nyong ho bangsane</i>
			<i>kami</i>	<i>nyong bangsane</i>
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	<i>leo</i>
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	<i>leo bangsane</i>
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	<i>leae wong</i>
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	<i>toh</i>
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	<i>lhi</i>
			<i>itu (dekat)</i>	<i>kuni</i>
			<i>itu (jauh)</i>	<i>keul</i>
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	<i>ming here</i>
			<i>ke situ</i>	<i>ming kono</i>
			<i>ke sana</i>	<i>ming kawa</i>
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	<i>kaya mangkene</i>
			<i>seperti itu</i>	<i>kaya mangkono</i>
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	<i>deheng</i>
			<i>bagaimana</i>	<i>anu kempine</i>

Banjarnegara, *28 Februari 2014*
Ttd

[Signature]

Nama : Sri Sulistyawati

Yuswa : YB H

Alamat : Rt 2/4 Parahuncungah

Pedamelan : Pedagang warung

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	nyong
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	nyong ko bangsane
			<i>kami</i>	nyong bangsane
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	ko
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	ko kabeh
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	dheweke
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	tek
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	iki
			<i>itu (dekat)</i>	kuwi
			<i>itu (jauh)</i>	ke
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	Mingkene
			<i>ke situ</i>	Mingkollo
			<i>ke sana</i>	Mingkana
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	kaya mangkene
			<i>seperti itu</i>	kaya mangkono
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	deneng
			<i>bagaimana</i>	anu kapiwe

Banjarnegara, 25 februari 2014

Ttd

Nama : Suminah

Yuswa : 48 H

Alamat : Rt 04/Rw 01 Sokanandi

Pedamelan : Ibu rumah tangga

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	aku	Nyong
		Utama Purusa Akeh	kita	Nyong ko bangsane
			kami	Nyong kabeh
		Madyama Purusa Ijen	kamu	ko
		Madyama Purusa Akeh	anda sekalian	ko kabeh
		Pratama Purusa Ijen	dia	dheweke
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	aku	Tek
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	ini	Kige
			itu (dekat)	Kuwi
			itu (jauh)	ke
		Panuduh papan	ke sini	Mrane
			ke situ	Mrono
			ke sana	Mrana
		Panuduh salah satunggaling bab	seperti ini	Kaya mangkene
			seperti itu	Kaya mangkono
4.	Sesulih pandanganon		kenapa	Dereng
			bagaimana	Anu kepriwe

Banjarnegara, 27 Februari 2014

Ttd

Nama : Pan Hadi Supriyo

Yuswa : 52 H

Alamat : RT 03 RW 02 Argasoka

Pedamelan : Tukang Betak

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	<i>Inyong</i>
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	<i>Duwèk</i>
			<i>kami</i>	<i>Inyong kabèh</i>
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	<i>rika</i>
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	<i>rika kabèh</i>
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	<i>kae wong</i>
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	<i>Tok</i>
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	<i>liye</i>
			<i>itu (dekat)</i>	<i>kuwe</i>
			<i>itu (jauh)</i>	<i>ku</i>
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	<i>Meng kene</i>
			<i>ke situ</i>	<i>Meng kono</i>
			<i>ke sana</i>	<i>Meng kana</i>
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	<i>kaya liye</i>
			<i>seperti itu</i>	<i>kaya kuwe</i>
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	<i>ngapa</i>
			<i>bagaimana</i>	<i>pinul sie</i>

Banjarnegara, 24 Februari 2014

Ttd

.....

Nama : Rohman

Yuswa : 41

Alamat : RT01/4 Semampir

Pedamelan : Ibu rumah tangga

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	Nyong
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	Nyong ko pada
			<i>kami</i>	Nyong pada
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	KO
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	KO pada
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	kac wong
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	tok.
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	iki
			<i>itu (dekat)</i>	kuwe
			<i>itu (jauh)</i>	kac
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	Maring kene
			<i>ke situ</i>	Maring kono
			<i>ke sana</i>	Maring kana
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	Kaya kige
			<i>seperti itu</i>	kaya kuwe
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	ngapa
			<i>bagaimana</i>	Priwesi

Banjarnegara, 17-2-2014

Ttd

Nama : Tuslam

Yuswa : 44

Alamat : RT.03/3 : Wagon banjarnegara

Pedamelan : Wira Swasta

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	Myong
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	Nyong ko pada
			<i>kami</i>	Myong pada
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	ka
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	ka pada
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	Kae Wang
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	Tok
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	iki
			<i>itu (dekat)</i>	keune
			<i>itu (jauh)</i>	koe
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	Maring keene
			<i>ke situ</i>	Maring kono
			<i>ke sana</i>	Maring kana
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	Kaya kiye
			<i>seperti itu</i>	Kaya kawe
4.	Sesulih pandangan		<i>kenapa</i>	Ngapo
			<i>bagaimana</i>	Priwesi

Banjarnegara, 17-2-2014

Ttd

Nama : Ani Fathonah

Yuswa : 42 thn

Alamat : karangtengah
Rt 2/3

Pedamelan : Pedagang

No	Tembung Sesulih	Jinising Tembung Sesulih	Gloss Basa Indonesia	Variasi wonten ing Basa Jawi
1.	Sesulih Purusa	Utama Purusa Ijen	<i>aku</i>	Nyong
		Utama Purusa Akeh	<i>kita</i>	Nyong ko pada
			<i>kami</i>	Nyong pada
		Madyama Purusa Ijen	<i>kamu</i>	ko
		Madyama Purusa Akeh	<i>anda sekalian</i>	ko pada
		Pratama Purusa Ijen	<i>dia</i>	kae wong
2.	Sesulih Pandarbe	Pandarbe Proklitik (dak-)	<i>aku</i>	tok
3.	Sesulih Panuduh	Panuduh Limrah	<i>ini</i>	lki
			<i>itu (dekat)</i>	kue
			<i>itu (jauh)</i>	kae
		Panuduh papan	<i>ke sini</i>	Maring kane
			<i>ke situ</i>	Maring kono
			<i>ke sana</i>	Maring kana
		Panuduh salah satunggaling bab	<i>seperti ini</i>	kaya kiye
			<i>seperti itu</i>	kaya kue
4.	Sesulih pandangon		<i>kenapa</i>	Ngapa
			<i>bagaimana</i>	Priwe si

Banjarnegara, 20 Pebruari 2014

Ttd

Tabel *Variasi* Tembung Sesulih Wonten Ing Kecamatan Banjarnegara

No	Tembung Sesulih	Jinisipun	Glos	Wujudipun	Kecamatan												
					I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII
1	Purusa	Utama Purusa Tunggal	aku	nyong	v	v	v	v	v	v	v	v	v				
				inyong			v	v	v	v	v	v		v	v	v	v
		Utama purusa jamak	kita	nyong ko padha	v	v	v	v			v						
				nyong ko sekabehane			v	v	v								
				nyong ko bangsane					v		v	v	v	v			v
				dhewek				v	v	v	v	v		v	v		
			kami	nyong padha	v	v	v	v	v	v							
				nyong bangsane					v	v		v	v	v	v		
				nyong kabeh			v			v	v		v	v	v	v	v
		Madyama purusa tunggal	kamu	ko	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v		
				rika			v			v	v	v	v	v	v	v	v
		Madyama	kalian	ko pada	v	v	v	v		v	v						

		purusa jamak															
				ko bangsane			v		v	v	v						
				ko kabeh					v	v		v	v	v			
				rika pada										v		v	v
				rika bangsane									v	v		v	v
				rika kabeh							v				v	v	
		Pratama purusa tunggal	dia	dheweke				v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
				kae wong	v	v	v	v	v	v	v	v			v		
2	pandarbe	proklitik	aku (dak)	tek				v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
				tok	v	v	v	v	v	v	v	v		v	v	v	
3	panuduh	limrah	ini	iki	v	v	v	v	v	v	v	v		v			
				kiye			v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
			itu (dekat)	kuwi				v	v	v		v	v	v	v	v	v
				kuwe	v	v	v	v	v	v	v	v		v	v	v	v
			itu (jauh)	kae	v	v	v	v	v	v	v	v					
				ke			v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
		papan	ke sini	mrene								v	v	v	v	v	v
				kene										v		v	v
				ngeneh				v	v	v	v	v		v	v	v	v
				maring kene	v	v	v	v			v						
				ming kene				v	v	v	v		v	v	v		
			ke situ	mrono								v	v	v	v	v	v
				kono										v		v	v

				ngonoh				v	v	v	v	v		v	v	v	v
				maring kono	v	v	v	v			v						
				ming kono				v	v	v	v		v	v	v		
			ke sana	mrana								v	v	v	v	v	v
				kana										v		v	v
				nganah				v	v	v	v	v		v	v	v	v
				maring kana	v	v	v	v			v						
				ming kana				v	v	v	v		v	v	v		
		satunggaling bab	seperti ini	kaya mangkene				v	v	v		v	v	v	v	v	v
				kaya kiye	v	v	v	v		v	v	v		v	v	v	v
			seperti itu	kaya mangkono				v	v	v		v	v	v	v	v	v
				kaya kuwe	v	v	v	v		v	v	v		v	v	v	v
4	pandangon		kenapa	ngapa	v	v	v	v	v	v	v				v		
				deneng				v	v	v		v	v	v			
				dengka				v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
			bagaimana	anu kepriwe				v	v	v	v	v	v	v	v		
				priben ya						v	v			v	v	v	v
				priwe si	v	v	v	v	v	v	v				v		
				prige								v	v	v	v	v	v

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **nyong** saha **inyong**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Karangtengah	A : “Mas, motore nyong ^[1] tulung nganukaken karbune ya”. B : “antri tapi ya, Mas tok nganu kiye dipit, glethakna kono baen”. A : “ nyong ^[2] tok maring kono dipit ya”. B : “iya Mas, standar loro ya”.	<p>Tembung sesulih nyong [ñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong^[1] dipunginakaken kangge ngandharaken bilih motor menika gadhahipun kula utawi si A (tiyang sepisan). Tembung nyong^[2] kangge nyulihi si A.</p>
2	Kutabanjar	A : “kuwe? nggon nyong ^[1] ”. B : “sing putih kiye?”. A : “iya ka”. B : “Pak, sing nggon nyong ^[2] digawe kenene ana pitane ya”. A : “nek nyong ^[3] madan nyekeng ya Pak”.	<p>Tembung sesulih nyong [ñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong^[1] dipunginakaken kangge ngandharaken bilih barang menika gadhahipun kula utawi si A (tiyang sepisan). Tembung nyong^[2] dipunginakaken kangge ngandharaken bilih barang menika gadhahipun kula utawi si B (tiyang sepisan). Tembung nyong^[3] kangge nyulihi si A.</p>

3	Krandegan	<p>A : “Wa, madhang juh”.</p> <p>B : “nyong^[1] nembe koh, ko baen nganah”.</p> <p>A : “ya nyong^[2] dhewekan wa”.</p> <p>B : “sante baen mbok”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong [ñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong^[1] dipunginakaken kangge nyulihi si B. tembung nyong^[2] dipunginakaken kangge nyulihi si A.</p>
4	Parakancangah	<p>A : “Mas wit kawit mau”.</p> <p>B : “iya geh, bukak kapan, nyong selek arep dandan motor”.</p> <p>A : “iya mengko dipit sabar ya”.</p> <p>B : “tulung servis karo ganti oli ya”.</p> <p>A : “wis gawa oline “</p> <p>B : “kiye wis”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong [ñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung nyong dipunginakaken kangge nyulihi si B.</p>
5	Semarang	<p>A : “Lik maring ngendi? Pasar apa? Dhewekan si?”.</p> <p>B : “iya arep pasar, lah inyong anu genah iya, ya dhewekan kon karo sapa si ?”.</p> <p>A : “ngumah ana sapa ?”.</p> <p>B : “Bawon kae”.</p>	<p>Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung inyong dipunginakaken kangge nyulihi si B.</p>
		<p>B : “inyong wingi sing pesen ayam telu”.</p> <p>A : “oh ya, enteni sit ya bu, tek meng mburi deleng dipit”.</p>	<p>Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang</p>

			cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung inyong dipunginakaken kangge nyulihi si B.
		<p>A : “inyong^[1] wis ket mau kiye”.</p> <p>B : “mengko baline mampir nggon inyong^[2] sit mbok”.</p> <p>A : “ya kena, lha rika wis meh rampung urung ?”.</p> <p>B : “iya wis akeh kiye”.</p>	<p>Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung inyong^[1] dipunginakaken kangge nyulihi si A. tembung inyong^[2] dipunginakaken kangge nyulihi si B. tembung nggon inyong^[2] ngandharaken bilih nggon utawi griya menika gadhah kula utawi si B (tiyang sepisan).</p>
		<p>A : “Tomi suwe ora keton ya ?”.</p> <p>B : “wingi bar lunga karo inyong^[1] e”.</p> <p>A : “ujare inyong^[2] nang Jogja terus e”.</p> <p>B : “lagi wengi kiye bocahe bali”.</p>	<p>Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung inyong^[1] dipunginakaken kangge nyulihi si B. tembung inyong^[2] dipunginakaken kangge nyulihi si A.</p>
6	Argasoka	<p>A : “ Like rika apa wis mangkat Kalimantan”.</p> <p>B : “ urung ka, inyong wengi bar sekang kana”.</p> <p>A : “ kapan? Wengi sore apa?”.</p>	<p>Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang</p>

			cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung inyong dipunginakaken kangge nyulihi si B.
		A : “ inyong nembe baen nglaut, kiye mangkat maning”. B : “jam pira mau ?”. A : “asar mau, dipit ya”.	Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung inyong dipunginakaken kangge nyulihi si A.
7	Ampelsari	A : “Becer apa wa ?”. B : “iya, anake inyong ^[1] jaluk dijanganakan katu”. A : “seger temen, anake inyong ^[2] tah wegah-wegaha”. B : “ inyong ^[3] gelem tah nek wis matengan”.	Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung anake inyong ^[1] dipunginakaken kangge ngandharaken bilih ana menika anakipun kula utawi si B. Tembung inyong ^[2] dipunginakaken kangge nyulihi si A Tembung inyong ^[3] kangge nyulihi si B.
8	Tlagawera	A : “ maring ngendi kang ?”. B : “ inyong nglaut sit lah, madhang sit wa”. A : “ oh....ya ngana”.	Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika

			kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung inyong dipunginakaken kangge nyulihi si B.
9	Cendana	<p>B : “Mak, nyong ora sida ya”.</p> <p>A : “lah rika prige si ?”.</p> <p>B : “ari inyong ulih mangkat si melu”.</p> <p>A : “walah, ngomong maning jajal”.</p> <p>B : “ya mengko sore tole sms ya”.</p>	<p>Tembung sesulih inyong [iñɔŋ] kalebet tembung sesulih utama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung inyong dipunginakaken kangge nyulihi si B.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI

Panganggenging Tembung Sesulih **nyong ko pada**, **nyong ko sekabehane**, **nyong ko bangsane** saha **dhewek**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Wangon	<p>A : “sing melu ziarah ngesuk sapa baen?”.</p> <p>B : “ya mbokan nyong ko padha, wong-wong RT kene”.</p> <p>A : “anu wis pesen bis mbokan?”.</p> <p>B : “kae ramane wis jere, Kencana Mulya jere”.</p> <p>A : “oh ya genahe berarti wis genah ya”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong ko padha [ñɔŋ ko pədə] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong ko padha dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan saha si A tiyang kaping kalih.</p>
2	Karang tengah	<p>A : “wingi tes ana jatah, rika tampa?”.</p> <p>B : “ora jah wa”.</p> <p>A : “nyong ko padha anu wis ulih jatah ya dadi ora kedaftar mbokan?”.</p> <p>B : “iya lho ndean”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong ko padha [ñɔŋ ko pədə] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong ko padha dipunginakaken kangge nyulihi si A minangka tiyang sepisan saha si B tiyang kaping kalih.</p>
		<p>A : “Pak Deni ngomong piwe?”.</p> <p>B : “oh ya anu nyong ko padha ngesuk kon maring bale”.</p> <p>A : “ana apa maning, jam pira Pak?”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong ko padha [ñɔŋ ko pədə] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal</p>

		<p>B : “jam sanganan lah kira-kira:.” A : “ya wis ngesuk”.</p>	<p>tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung nyong ko padha dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan saha si A tiyang kaping kalih.</p>
3	Kutabangjar	<p>A : “sing melu JamCab sapa baen Ris?”. B : “ya sidane jere Pak Ali si nyong ko sekabehane, terus tambahane Yeni, Rina, Septi, nyong nembe kuwe tok ngertine”. A : “mulai latihane kapan kuwe?”. B : “ngenteni pengumuman baen”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong ko sekabehane [ñɔŋ ko səkabəhanɛ] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung nyong ko sekabehane dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan saha si A tiyang kaping kalih.</p>
4	Semarang	<p>B : “lah ko mbok mau bengi mangkat?”. A : “dhewek mau bengi ora ngrungokna e”. C : “iya, rempon baen ha...ha...ha”. B : “lah sila-sila mangkat wa”. A : “ha..ha...ha.. genahan”. B : “ora petha kolor lah”.</p>	<p>Tembung sesulih dhewek [d̥ɛwɛʔ] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung dhewek dipunginakaken kangge nyulihi si A minangka tiyang sepisan saha si C tiyang kaping kalih.</p>
		<p>A : “Dek komongi kene”. B : “apa mbak?”.</p>	<p>Tembung sesulih dhewek [d̥ɛwɛʔ] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih</p>

		<p>A : “dhewek kon maring pasar”.</p> <p>B : “Ibu, becer apa arep ya mba?”.</p>	<p>menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung dhewek dipunginakaken kangge nyulihi si A minangka tiyang sepisan saha si B tiyang kaping kalih.</p>
		<p>A : “siki ora tau keton, lebare di golet pulisi”.</p> <p>B : “ya siki arep kaya dhewek ya ws ora percaya”.</p> <p>A : “ora beres lah, duita ora genah lah”.</p> <p>B : “mech melasi anake nek kaya kuwe mbok?”.</p>	<p>Tembung sesulih dhewek [d̥ewɛ?] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung dhewek dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan saha si A tiyang kaping kalih.</p>
5	Ampelsari	<p>A : “Pak, ana wong mertamu nang nggon dhewek”.</p> <p>B : “ya, tok bali sit”.</p> <p>A : “cepatan kiye, anu kesusu kayane”.</p> <p>B : “sapa si?”</p> <p>A : “mberuh koh”.</p>	<p>Tembung sesulih dhewek [d̥ewɛ?] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung dhewek dipunginakaken kangge nyulihi si A minangka tiyang sepisan saha si B tiyang kaping kalih.</p>

		<p>A : “Kae wong dadi?” B : “tah morak-marik kiye”. A : “ya kon priben ya, wis dadi si”. B : “ya nek kaya kuwe janjine maring dhewek priben ya?”.</p>	<p>Tembung sesulih dhewek [d̥ɛwɛʔ] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung dhewek dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan saha si A tiyang kaping kalih.</p>
6	Parakancangah	<p>A : “anu wingi Pak RT ngendikane Minggu ana kerjabakti”. B : “lah ya wis di umumake warga ka”. A : “genah nyong ko bangsane sing kon ngumumaken”. B : “wis cepet nganah siki”. A : “ngko lah bar maghrib”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong ko bangsane [ñɔŋ ko baŋsaɳɛ] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong ko bangsane dipunginakaken kangge nyulihi si A minangka tiyang sepisan saha si B tiyang kaping kalih.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **nyong pada**, **nyong bangsane** saha **nyong kabeh**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Kutabanjar	A : “mau bengi ko padha tok sms, dening ora bales?”. B : “ngapura, mau bengi nyong padha anu keturon”. A : “pantes si tok sms ora ana sing bales”.	<p>Tembung sesulih nyong padha [ñɔŋ pədə] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong padha dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulihi menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
		A : “ngapa deneng muring-muring baen?”. B : “kae lah kanopine li meh rubuh di joraken bae, nyong karo ramane kesuh lah”. A : “sabar bu, jajal ngomong Pak RT”. B : “ nyong pada anu wis ngomong lah, anu wong angel”. A : “lah kae pertamane anu kepriwe si?”.	<p>Tembung sesulih nyong padha [ñɔŋ pədə] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong padha dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulihi menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>

2	Argasoka	<p>A : “kerja bakti urung rampung si wis pada bali?”.</p> <p>B : “kae anu mau jere ana wong nggoleti nyong kabeh”.</p> <p>A : “anu ana apa si wa?”.</p> <p>B : “jare si arep ana proyek sekang PNPM”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong kabeh [ñɔŋ kabɛh] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong kabeh dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulihi menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
		<p>A : “yakin mau ana medi nang umah kosong kae”.</p> <p>B : “ora ngandel omongane ko”.</p> <p>A : “temenan yakin nyong kabeh mau bengi weruh dhewek yakin”.</p> <p>B : “temenan ora kuwe?”</p> <p>A : “sumpah temenan, pas inyong, Sarip karo Dani liwat ngarepan ka sliwig, langsung nyong kabeh mlayu”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong kabeh [ñɔŋ kabɛh] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong kabeh dipunginakaken kangge nyulihi si A minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulihi menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
3	Parakancangah	<p>A : “kalene nyong prige Lik?”.</p> <p>C : “mau dipacul nyong, Lik Karto pokokmen nyong bangsane mau”.</p> <p>A : “suwun banget ya lik”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong bangsane [ñɔŋ baŋsane] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal</p>

		B : “iya gampang, nyong gawakna suket ya”.	<p>tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong bangsane dipunginakaken kangge nyulihi si C minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulih menika boten namung si C piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
		<p>A : “weruh kae, bakul pelem?”.</p> <p>B : “ora jah”.</p> <p>A : “mau jere maring ngetan si”.</p> <p>B : “temenan nyong bangsane anu ora weruh”.</p>	<p>Tembung sesulih Nyong bangsane [ñɔŋ baŋsane] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong bangsane dipunginakaken kangge nyulihi si B minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
4	Semarang	<p>A : “borong apa kiye?”.</p> <p>B : “elah mbake genahan anu ora masak”.</p> <p>A : “pethane si mau Yu Wir dodol”.</p> <p>B : “beruh je wong ora menangi”.</p> <p>A : “mau si nyong bangsane becer nang nggon Yu Wir”.</p> <p>B : “lah apa Yu Wir dodol si?”.</p>	<p>Tembung sesulih nyong bangsane [ñɔŋ baŋsane] kalebet tembung sesulih utama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung nyong bangsane dipunginakaken kangge nyulihi si A</p>

			minangka tiyang sepisan, ingkang dipunsulih menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.
--	--	--	--

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **ko** saha **rika**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Karangtengah	A : “ ko ora mangkat si?”. B : “prei nggo try out”. A : “oh ya ding, iki arep basketan?”. B : “iya nang depnaker, dipitan ya”. A : “iya wa”.	<p>Tembung sesulih ko [ko] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih. Tembung ko menika kangge nyulihi si B.</p>
		A : “muat pira wingi?”. B : “ana telong rit punjul”. A : “ya ko ulih pesenan?”. B : “iya maring Bobotsari kuwe”. A : “lah kiye kayane muat pira?”. B : “mbuh kae bose”.	<p>Tembung sesulih ko [ko] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih. Tembung ko menika kangge nyulihi si B.</p>
		B : “Ari maring ngendi kae?”. A : “tes maring Sampel kae”. B : “ ko wis narik urung?”. A : “mau wis ming ping pisan”. B : “bar iki sapa?”. A : “Kae Gendut mbokan?”.	<p>Tembung sesulih ko [ko] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang</p>

			sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih. Tembung ko menika kangge nyulihi si A.
3	Parakancangah	A : “sing mau tuku sapa? Batire ko udu?”. B : “udu si mak, ngapa si?”. A : “ora ngapa-ngapa wong bocah ka sopan temen, mbokan kanca ngajine ko ”.	Tembung sesulih ko [ko] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih. Tembung ko menika kangge nyulihi si A.
4	Sokanandi	A : “ ko anu kenang apa koh?”. C : “lah mriang ndean”. A : “wis maring dokteran?”. B : “sampun Budhe”. C : “ningen ora mari-mari jah, wis nang puskes, mantri ya jan”. A : “dipriksana sing temenan mbok DB wong lagi mangsan”.	Tembung sesulih ko [ko] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih. Tembung ko menika kangge nyulihi si B.
5	Sokayasa	A : “ rika panaring ngendi?”. B : “kiye jujuk klambine putune”. A : “Putune anu kenang apa?”. B : “mondhok koh nang RS Banjar”. A : “ealah ya wis ati-ati”.	Tembung sesulih rika [rika] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang

			sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih. Tembung rika menika kangge nyulihi si B.
		<p>A : “MU ya priwe yakin”.</p> <p>B : “lah wis pirang minggu iki nyong ora deleng bal”.</p> <p>A : “anu kenangapa ya wa?”.</p> <p>B : “tivine nyong mati pet”.</p> <p>A : “ya rika ora deleng bal wingi setu?”.</p> <p>B : “lah boro-boro, turu gasik lah iya”.</p>	<p>Tembung sesulih rika [rika] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih. Tembung rika menika kangge nyulihi si B.</p>
6	Ampelsari	<p>A : “geh, San nyong njaluk tulung”.</p> <p>B : “anu ngapa lah?”.</p> <p>A : “mengko bengi rika ngancani inyong nggon like gelem ora”.</p> <p>B : “lah perlu apa si?”.</p> <p>A : “kae kon jukut pesenan”.</p> <p>B : ”oh ya mengko ya”.</p>	<p>Tembung sesulih rika [rika] kalebet tembung sesulih madyama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih. Tembung rika menika kangge nyulihi si B.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI

Panganggenging Tembung Sesulih **ko pada, ko bangsane, ko kabeh, rika pada, rika bangsane** saha **rika kabeh**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Wangon	<p>A : “Pak Mono wis lewat, ko padha ora becer apa?”.</p> <p>B : “lah nyong ora ngerti liwate dadi ora becer, iki be trima larang lah, neng nggon Yu Wir”.</p> <p>C : “jam pira si?”.</p> <p>A : “nembe baen mau, wonge be klakson seru banget ka”.</p>	<p>Tembung sesulih ko padha [ko pəðə] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
2	Karangtengah	<p>A : “apa kuwe maen temen?”.</p> <p>B : “lah kiye kang pasar malem”.</p> <p>A : “pantes, sepi nyenyet”.</p> <p>B : “iya, wingi bar sekang pasar malem tuku apa bae mbuh kae”.</p> <p>A : “lah wingi ko padha bali jam pira? Wong nyong kene jam wolu bengi umah sepi”.</p>	<p>Tembung sesulih ko padha [ko pəðə] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
		<p>A : “jere ko arepan ngomong anu apa?”.</p> <p>B : “anu wingi ko padha kon meng nggone Pak Hadi</p>	<p>Tembung sesulih ko padha [ko pəðə] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung</p>

		<p>Mupet”.</p> <p>A : “nyong karo sapa si?”.</p> <p>B : “ya sing cogan nang bengkel”.</p> <p>A : “paling kampanye maning”.</p>	<p>sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
3	Semarang	<p>A : “sing kae sidane priwe wingi”.</p> <p>B : “ko bangsane ora deleng si wingi”.</p> <p>C : “lah anu kenang apa wa?”.</p> <p>B : “Ko apa ora ngerti?”.</p> <p>C : “ora jah, anu apa lah?”.</p> <p>A : “kae jere sing maling helm kecekel terus dipateni”.</p> <p>C : “ya rame ya”.</p> <p>B : “Ko si wingi nang ngendi?”.</p> <p>C : “nyong mbok diprentah ngancani Pak Daud maring Gunung Pring”.</p>	<p>Tembung sesulih ko bangsane [ko banjsane] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
4	Parakancangah	<p>A : “kuwe bocahe”.</p> <p>D : “sapa wa?”.</p> <p>A : “ya sing mau ko kabeh omong kae”.</p> <p>B : “Kuwi bocahe, ealah endah-endah”.</p> <p>C : “ayu ora, malah ngimcil”.</p>	<p>Tembung sesulih ko kabeh [ko kabeh] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang</p>

			dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.
		<p>C : “wonten napa pak?”.</p> <p>A : “mengko bengi ko kabeh kon ngerewangi pengajian nggon Mbah Mazuri”.</p> <p>B : “nggih pak, mangke tak aduse riyin”.</p> <p>A : “aja telat ya”.</p>	<p>Tembung sesulih ko kabeh [ko kabeh] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
5	Ampelsari	<p>A : “rika kabeh mangkat awan temen ya?”.</p> <p>B : “lah anu ora ana pelajarane mbak”.</p> <p>A : “ka bisa?”.</p> <p>B : “SD ne inyong nggo lomba LCC”.</p> <p>A : “oooohhh..”.</p>	<p>Tembung sesulih rika kabeh [rika kabeh] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
6	Tlagawera	<p>A : “rika bangsane li wingi urung bayar si”.</p> <p>B : “elah iya mak kelalen yakin, ngapura ya”.</p> <p>A : “tenang baen, ming aja kelalen maning ya”.</p>	<p>Tembung sesulih rika bangsane [rika bangsane] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih</p>

		B : “sip, wingi masalahe kesusu kon narik maning”.	<p>tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
7	Sokayasa	<p>B : “wingi mobil Polisi maring ngidul si ngapa ya?”.</p> <p>A : “wingi mbok neng RT 4 ana rame-rame”.</p> <p>B : “lah anu ngapa?”.</p> <p>A : “rika bangsane urung ngerti si?”.</p> <p>C : “nek nyong krungu-krungu anu ana maling”.</p> <p>D : “maling apa?”.</p> <p>A : “maling wedhus we”.</p>	<p>Tembung sesulih rika bangsane [rika banjsane] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
		<p>A : “rika bangsane ora nglaut si”.</p> <p>B : “kiye dilit mening lah”.</p> <p>A : “mau Bawor wis bali?”.</p> <p>B : “urung kayane, igun nang ngarepan pa ya?”.</p>	<p>Tembung sesulih rika bangsane [rika banjsane] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si B piyambak</p>

			nanging ugi wonten tiyang sanesipun.
8	Cendana	<p>B : “mba nyong nunut adus ya”.</p> <p>A : “owalah, sumure asat”.</p> <p>B : “ya elah nasib kiye”.</p> <p>A : “jajal kae deleng sit si nang buri umah”.</p> <p>B : “nggumun, nggone rika padha li teyeng ana sumure ya? Nggone inyong ora ana koh”.</p>	<p>Tembung sesulih rika padha [rika pədə] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
		<p>A : “pak ngapunten daleme Mas Aji napa niki?”.</p> <p>B : “eh....iya mas kiye bener, tapi kayane lagi lunga, wong telung dina kosong”.</p> <p>A : “oh....anu kula sing badhe nunggu griyanipun Mas Aji, wong wingi sanjange badhe tindak Surabaya”.</p> <p>B : “sing anu duwe umah kene kenal rika padha?”.</p> <p>A : “nggih kenal wong kula taksih sedhereke ka pak, pernahe nggih lik”.</p>	<p>Tembung sesulih rika padha [rika pədə] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
9	Sokanandi	<p>A : “ko kabeh maghriban kene mbokan?”.</p> <p>B : “nggih kenging Pak, ning mangke badhe teras wangsul anu pun dalu pak”.</p> <p>A : “ya mengko sit lah, maem sit mbokan”.</p>	<p>Tembung sesulih ko kabeh [ko kabəh] kalebet tembung sesulih madyama purusa kathah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping kalih ingkang cacahipun langkung saking</p>

		B : “he..he...he..he....maturnuwun pak”.	<p>setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B dados tiyang sepisan saha si A dados tiyang kapin kalih, ingkang dipunsulih menika boten namung si A piyambak nanging ugi wonten tiyang sanesipun.</p>
--	--	--	--

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung **dheweke** saha **kae wong**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Argasoka	<p>A : “Lik ko wis tilik urung?”.</p> <p>B : “tilik sapa ya An?”.</p> <p>A : “Lik Siti, mbok anake tipus nang rumah sakit siki”.</p> <p>B : “Ko jere sapa koh?”.</p> <p>A : “Lik Tur jare mau”.</p> <p>B : “lah wong kae wong be bar becer mau esuk karo inyong, wonge ora crita jah”.</p>	<p>Tembung sesulih kae wong [kae wɔŋ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung kae wong menika kangge nyulihi Lik Tur minangka tiyang kaping tiga.</p>
		<p>A : “anu kae ora dadi tah”.</p> <p>B : “Inyong tah wis mbedhek, kae wong anu ora dadi li”.</p> <p>A : “lah wis keton omonge tok ka”.</p> <p>B : “nek dadi korupsi thok dean”.</p>	<p>Tembung sesulih kae wong [kae wɔŋ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung kae wong menika kangge nyulihi caleg ingkang boten dados minangka tiyang kaping tiga.</p>
2	Kutabanjar	<p>A : “ngesuk mbokan sidane nganggo bis gedhe mbokan?”.</p>	<p>Tembung sesulih kae wong [kae wɔŋ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung</p>

		<p>B : “lah mbuh kae sidane nganggo bis cilik loro mbok pada baen ya?”.</p> <p>A : “loh ujure nyong kaya kuwe donge ya?”.</p> <p>B : “lah kuwe ngomongi kaya ngapa barang anu kae wong diomongane ya priwe ya?”.</p>	<p>sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung kae wong menika kangge nyulihi ketua rombongan wisata minangka tiyang kaping tiga.</p>
3	Krandegan	<p>A : “sandale nyong nang ngendi iki?”.</p> <p>B : “ngapa Rul?”.</p> <p>A : “iki ilang jah sandale nyong”.</p> <p>B : “apa kae wong mau ya? Wong mau ana sing plek jiplek karo sandale nyong”.</p>	<p>Tembung sesulih kae wong [kae wɔŋ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung kae wong menika kangge nyulihi tiyang ingkang dinuga klentu sandhalipun minangka tiyang kaping tiga.</p>
		<p>B : “Mba Asih....Mbak”.</p> <p>A : “ana apa Tin?”.</p> <p>B : “iki ana titipan sekang kae wong, sing rembugan karo bapake”.</p> <p>A : “jajal buka isine apa ya?”.</p> <p>B : “lah ko baen sing bukak mbak”.</p>	<p>Tembung sesulih kae wong [kae wɔŋ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang</p>

			sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung kae wong menika kangge nyulihi tiyang ingkang paring titipan minangka tiyang kaping tiga.
4	Parakancangah	<p>B : “Mas ke ijol ora ya sing digawa dheweke^[1]?”.</p> <p>A : “lah sing digawa dheweke^[2] mau kresek putih udu?”.</p> <p>B : “iya apa ya?”.</p> <p>A : “jajal parani nganah li urung adoh wong anu mlaku”.</p>	<p>Tembung sesulih dheweke [d̥ewek̚ɛ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung dheweke^[1] saha dheweke^[2] menika kangge nyulihi tiyang ingkang klentu anggenipun bekta kresek putih minangka tiyang kaping tiga.</p>
5	Semarang	<p>B : “Tin, dheweke lunga jam pira?”.</p> <p>A : “esuk mau mruput si mak, kepriwe si mak?”.</p> <p>B : “kiye sandhekala urung bali, jan lunga ngendi si ya?”.</p> <p>A : “ditilpun baen mak”.</p> <p>B : “nganah jajal tilpunaken, bocah wadon maghrib koh urung bali”.</p>	<p>Tembung sesulih dheweke [d̥ewek̚ɛ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung dheweke menika kangge nyulihi putranipun Bu A minangka tiyang kaping tiga.</p>
		A : “Wa, ko kon ngampiri Viki jere, mau sms inyong	Tembung sesulih dheweke [d̥ewek̚ɛ] kalebet

		<p>bocahe”.</p> <p>B : “mbokan dheweke biasane karo Kuple?”.</p> <p>A : “lah mbuhe, wong mau sms inyong”.</p> <p>B : “ya, tek maring kana”.</p>	<p>tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung dheweke menika kangge nyulihi Viki minangka tiyang kaping tiga.</p>
		<p>A : “Wat, kae barange wis ana”.</p> <p>B : “dheweke si wis pesen ning ora sida”.</p> <p>A : “ora DP sit si?”.</p> <p>B : “ora jah, priwe ya?”.</p> <p>A : “gampang mengko pajang nang ngarepan baen, li payu”.</p>	<p>Tembung sesulih dheweke [deweke] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung dheweke menika kangge nyulihi kancanipun si B ingkang pesen barang minangka tiyang kaping tiga.</p>
		<p>A : “War wingi weruh damene nyong?”.</p> <p>B : “wingi damene wis digawa Kunto si lik”.</p> <p>A : “dheweke ora mampir nggon inyong li”.</p> <p>B : “lah mbuh kuwe”.</p> <p>A : “urung teka ya bocahe?”.</p> <p>B : “urung jah, dela maning paling”.</p>	<p>Tembung sesulih dheweke [deweke] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang</p>

			sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung dheweke menika kangge nyulihi Kunto minangka tiyang kaping tiga.
6	Ampelsari	<p>A : “Ko sida nemoni sing jere kenang nang FB?”.</p> <p>B : “ora jah, males”.</p> <p>A : “hi wedi mbok nyulik, Yog”.</p> <p>B : “lha nek ganteng piwe?”.</p> <p>A : “ari dheweke ganteng, ari ora piwe?”.</p> <p>B : “ari ora ya wis tinggal bali ha...ha...ha...”.</p>	<p>Tembung sesulih dheweke [dɛwɛkɛ] kalebet tembung sesulih pratama purusa tunggal, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang kaping tiga ingkang cacahipun setunggal tiyang. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A dados tiyang sepisan saha si B dados tiyang kaping kalih lajeng tembung dheweke menika kangge nyulihi kenalan saking FB minangka tiyang kaping tiga.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **tek** saha **tok**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Parakancangah	A : “Budi wis bali wa?”. B : “bali ka, wong nyong sing jujugna sekang terminal, mbokan bengi-bengi tek boncengna”. A : “wingi bengi berarti?”. B : “ya iya”.	Tembung sesulih tek [tə?] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek boncengna menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud boncengaken.
2	Semarang	A : “kiye maen temen”. B : “ya tuku ka”. A : “deneng kaya ndhog ceplok ya”. B : “udu kiye li puding”. A : “ha..ha...ha... tek arani endhog”.	Tembung sesulih tek [tə?] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek arani menika gadhah teges bilih si A menika nindakaken pedamelan awujud ngarani (<i>menerka</i>).
		A : “nang sebelah endi Lik?”. B : “kuwi rak dhuwure kompor”. A : “Lik kiye nang tampah apa?”. B : “nah bener kiye sing tek maksud”.	Tembung sesulih tek [tə?] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek maksud menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud gadhah kekajengan.

		<p>A : “lah ko mbokan wis mangkat mau si?”.</p> <p>B : “geh, genah jebul pacul sing tek gawa gagange ucul, ya tilalah bali maning”.</p> <p>A : “owalah ora ngomong ya nyong nang gubug ana akeh pacule”.</p> <p>B : “uwis lah ora papa”.</p>	<p>Tembung sesulih tek [təʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek gawa menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud bektakaken barang.</p>
		<p>A : “ora sida pa?”.</p> <p>B : “ora sida jah, numpak kae sidane”.</p> <p>A : “kenang apa si wa?”.</p> <p>B : “meng Wanasari, ora gelem rolas”.</p> <p>A : “lah ngerti kaya kuwe tek jikot baen, nggo pantes-pantes”.</p>	<p>Tembung sesulih tek [təʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek jiot menika gadhah teges bilih si A menika nindakaken pedamelan awujud mundhutaken barang.</p>
		<p>A : “Assalamu’alaikum”.</p> <p>B : “Wa’alaikumsalam, priwe bu?”.</p> <p>A : “ngapura bu, kiye sida mangkat”.</p> <p>B : “wonge nembe teka apa?”.</p> <p>A : “iya mau nembe”.</p> <p>B : “tek arani ora sida”.</p>	<p>Tembung sesulih tek [təʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek arani menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud ngarani (<i>menerka</i>).</p>
3	Sokayasa	<p>A : “urung nglaut kang?”.</p> <p>B : “urung lah ngko sit”.</p> <p>A : “wingi panen ora si?”.</p> <p>B : “lah wong tek tunggoni tekan bedhug mung ulih</p>	<p>Tembung sesulih tek [təʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika</p>

		rong kilo”.	kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek tunggoni menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud nenggo salah satunggaling bab.
4	Tlagawera	A : “ngalut ora kang?”. B : “ngko sit tek nunggu bojone sisan”. A : “ya tek dipitan ya”. B : “iya titip kiye ya”.	Tembung sesulih tek [tə?] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tek nunggu menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud nenggo salah satunggaling bab.
5	Krandegan	A : “Ci, ngenteni li”. B : “mulane, mlayu li cepet tekan”. A : “kesel si, tok mlaku sit”.	Tembung sesulih tok [tə?] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok mlaku menika gadhah teges bilih si A menika nindakaken pedamelan awujud mlampah.
		A : “wis bener urung ya?”. B : “ tok jumlah si dadine semono”. A : “jajal dietung maning deneng beda”. B : “sepuluh ewu mbok ya”.	Tembung sesulih tok [tə?] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok jumlah menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud jumlah.

6	Kutabangjar	<p>A : “Heh ko dengka nang kene?”.</p> <p>B : “lah bar jogging ka wa”.</p> <p>A : “tok tunggoni mau nang alun-alun, tok arani ora metu”.</p> <p>B : “Ko ora sms wa”.</p>	<p>Tembung sesulih tok [tɔʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok tunggoni menika gadhah teges bilih si A menika nindakaken pedamelan awujud nenggo salah satunggaling bab.</p>
7	Argasoka	<p>A : “Lik ora melu kumpulan pa?”.</p> <p>B : “ora lah kayane, lagi mandan ora penak”.</p> <p>A : “kenang apa ya Bu? priwe sing dirasa?”.</p> <p>B : “ya sing tok rasa ya mandan puyeng”.</p> <p>A : “jajal priksan Bu, mbok ana apa-apa”.</p>	<p>Tembung sesulih tok [tɔʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok rasa menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud ngraosaken salah satunggaling bab.</p>
8	Ampelsari	<p>A : “Lik lagi ngapa ya?”.</p> <p>B : “kiye lah, dandani kursi”.</p> <p>A : “uwis egrek-egrek kaya kuwe ka, buang baen li uwis”.</p> <p>B : “is lah, warisan dibuang”.</p> <p>A : “ya tok tuture”.</p> <p>B : “hahahahaha.... deneng?”.</p>	<p>Tembung sesulih tok [tɔʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok tuture menika gadhah teges bilih si A menika nindakaken pedamelan awujud nutur barang.</p>
		<p>A : “geh ngesuk sing tok lawan li sekolahane Edi”.</p> <p>B : “menang ora kiye? sparingan apa?”.</p> <p>A : “mbuh jah, kana madan maen, iya anu persiapan kae loh apa?”.</p>	<p>Tembung sesulih tok [tɔʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika</p>

		<p>B : “Piala Diknas apa?”.</p> <p>A : “nah kuwe”.</p>	<p>kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok lawan menika gadhah teges bilih si A menika nindakaken pedamelan awujud tandhing bal-balan.</p>
		<p>A : “Luh njilih sandal”.</p> <p>B : “sit tok jiotna ya”.</p> <p>A : “eh ora sida ding kiye jebul ana”.</p>	<p>Tembung sesulih tok [tɔʔ] kalebet tembung sesulih pandarbe proklitik purusa aku, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi tiyang sepisan ingkang nindakaken pedamelan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Frasa tok jiotna menika gadhah teges bilih si B menika nindakaken pedamelan awujud mundhutaken sandhal.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **iki** saha **kiye**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Parakancangah	<p>A : “Nggi, Ibu gawakaken baskom kae”.</p> <p>B : “niki napa bu?”.</p> <p>A : “iki sing isine gedhang mbok?”.</p> <p>B : “nggih bu”.</p> <p>A : “ya bener, Ibu diteraken ya”.</p>	<p>Tembung sesulih iki [iki] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih iki menika nyulihi baskom, awit baskom menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag baskom menika.</p>
		<p>A : “lah iki kandhine”.</p> <p>B : “iya arep dimuat maring Wonosobo koh, apa baen isine?”.</p> <p>A : “kuwe, sale karo kripik salak”.</p>	<p>Tembung sesulih iki [iki] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih iki menika nyulihi kandhi, awit kandhi menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag kandhi menika.</p>
		<p>A : “Yad, wis dibukak urung?”.</p> <p>B : “wis, Kang”.</p> <p>A : “deneng iki ora mili-mili ya?”.</p>	<p>Tembung sesulih iki [iki] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang</p>

		B : “embuh jah”.	<p>dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih iki menika nyulih kran toya, awit kran toya menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag kran toya menika.</p>
2	Krandegan	<p>A : “Pak pripun pak?”.</p> <p>B : “iki ana madan akeh mas”.</p> <p>A : “waduh gantos berarti pak?”.</p> <p>B : “ya iya mas, nek tambal malah melasi bane”.</p>	<p>Tembung sesulih iki [iki] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih iki menika nyulih bolongan wonten ing ban, awit bolongan wonten ing ban menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag bolongan wonten ing ban menika.</p>
3	Kutabanjar	<p>A : “Lik ana tamu jere goleti Parman”.</p> <p>B : “ya diundang baen”.</p> <p>A : “lah genah wonge wis lunga”.</p> <p>B : “jajal iki telpun baen”.</p>	<p>Tembung sesulih iki [iki] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih iki menika nyulih HP, awit HP menika caket kalihan</p>

			tiyang ingkang saweg ngrembag HP menika.
4	Karangtengah	<p>A : “Si Ir si sepi ya?”.</p> <p>B : “Si Ir mau lunga”.</p> <p>A : “Ko si gawani anake sapa?”.</p> <p>B : “genah iki malah anake karo nyong”.</p>	<p>Tembung sesulih iki [iki] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih iki menika nyulihi bocah, awit bocah menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag bocah menika.</p>
5	Sokanandi	<p>A : “kiye lah wedange disambi loh”.</p> <p>B : “nggih bu, maturnuwun”.</p> <p>A : “seanane lah ya”.</p> <p>B : “nggih bu”.</p>	<p>Tembung sesulih kiye [kiye] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kiye menika nyulihi wedang, awit wedang menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag wedang menika.</p>
6	Sokayasa	<p>A : “Mas nyong jipot kiye ya”.</p> <p>B : “bayare karo sing wingi mbok?”.</p> <p>A : “lah sing wingi apa siki”.</p> <p>B : “ya ora teyeng Bu”.</p> <p>A : “lah ya ngesuk”.</p>	<p>Tembung sesulih kiye [kiye] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih</p>

		<p>B : “ari udu duit tah ngonoh”.</p> <p>A : “lah kiye, wis lah tek bayar”.</p>	<p>menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kiye menika nyulih sayuran, awit sayuran menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag sayuran menika.</p>
7	Semarang	<p>A : “Mak, berase sekilo kiye pira?”.</p> <p>B : “sing kae tah wolung ewu”.</p> <p>A : “nempur telung kilo ya Mak”.</p> <p>B : “iya”.</p>	<p>Tembung sesulih kiye [kiye] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kiye menika nyulih wos, awit wos menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag wos menika.</p>
		<p>B : “si kenang apa bocahe?”.</p> <p>A : “nangis koh, anu mau dolanan tah meneng”.</p> <p>B : “dengka nyiwek bocahe?”.</p> <p>A : “lah kiye anu lagi madan panas, dadi apa sithik nangis”.</p>	<p>Tembung sesulih kiye [kiye] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken bab ingkang saweg dipunrembag. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kiye menika nyulih kahananipun lare ingkang saweg benter.</p>
		<p>A : “Pak, kancane nyong wis jiot motor?”.</p> <p>B : “mau wis dijukut”.</p> <p>A : “lah kiye lampu ngarep urung dipasang?”.</p> <p>B : “iya, ngapura ketalang maring toko onderdil dipit”.</p>	<p>Tembung sesulih kiye [kiye] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang</p>

			<p>saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kiye menika nyulihi lampu, awit lampu menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag lampu menika.</p>
8	Argasoka	<p>A : “Dek, Mas Jati ana”.</p> <p>B : “ana mas mlebu baen”.</p> <p>A : “Mas ana kancane kiye”.</p> <p>C : “tulung sedhela gawekna wedang”.</p>	<p>Tembung sesulih kiye [kiye] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kiye menika nyulihi kancanipun Jati, awit kancanipun Jati menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag kancanipun Jati menika.</p>

,

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **kuwi** saha **kuwe**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Kutabangjar	<p>A : “Pak, kuwe anu wis di semen”.</p> <p>B : “oh pantes, nyong anu arep ngukur lemah”.</p> <p>A : “owalah, priwe ya. bongkar baen pa?”.</p> <p>B : “wis ora papa Pak”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwe [kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwe menika nyulihi wesi, awit wesi menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag wesi menika.</p>
2	Semarang	<p>A : “Dan, ovene wis teka?”.</p> <p>B : “kuwe nang meja mbak”.</p> <p>A : “sapa sing jujugna? Si Mad pa?”.</p> <p>B : “iya mau jam pitu Mbak”.</p> <p>A : “Dan, iki tulung li gawakna dhapur”.</p> <p>B : “mengko dipit lah Mbak”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwe [kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwe menika nyulihi oven, awit oven menika radi caket kalihan si B. Si B menika tiyang ingkang saweg ngrembag oven menika.</p>
		<p>A : “Bin, meterane wis tiliki?”.</p> <p>B : “mau si wis, lah kuwe kwitansine nang meja bu”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwe [kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika</p>

		<p>A : “kiye tulung jujugna nang gon Budhe ya”.</p> <p>B : “ya ngko sit ya”.</p>	<p>dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwe menika nyulihi kwitansi, awit kwitansi menika radi caket kalihan si B. Si B menika tiyang ingkang saweg ngrembag kwitansi menika.</p>
3	Ampelsari	<p>A : “kuwe kayune arep dimuat apa?”.</p> <p>B : “engko, ngenteni Ari maring ngene”.</p> <p>A : “brarti arep digawa Purbalingga?”.</p> <p>B : “iya, maring Bobotsari”.</p> <p>A : “ngaso dipit mbokan wa”.</p> <p>B : “mayuh, kencot jah”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwe [kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwe menika nyulihi kajeng, awit kajeng menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag kajeng menika.</p>
4	Tlagawera	<p>A : “Kang, olih akeh?”.</p> <p>B : “lah kuwe semono-monone thok!”.</p> <p>A : “kuwe glethakna kono sit?”.</p> <p>B : “iya, men mengko Ardi sing jikot”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwe [kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwe menika nyulihi suket, awit suket menika radi</p>

			caket kalihan si B. Si B menika tiyang ingkang saweg ngrembag suket menika.
		<p>A : “Wa, kuwe arep digawa mendi?” B : “jane arep tak buang bae lah”. A : “eh aja, eman-eman koh”. B : “lah wis madan mambu Lik”. A : “geh, nggo empan bebek be gelem”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwe [kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwe menika nyulihi kelan, awit kelan menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag kelan menika.</p>
5	Cendana	<p>A : “kuwi madan kecret apa ya Kang?”. B : “mendi si?”. A : “kuwi kang”. C : “ngisor”. B : “ealah iya jah”. C : “jangan apa si wa?”. B : “kae lah, lodheh teroh wa, geh wingi Budi wis ming nggon rika?”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwi [kuwi] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwi menika nyulihi kelan, awit kelan menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag kelan menika.</p>
6	Sokayasa	<p>A : “ilah kuwi kathoke suwek”. B : “bijor, pan deleng pa?”. A : “endah-endah”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwi [kuwi] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang</p>

			<p>dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwi menika nyulih clana, awit clana menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag clana menika.</p>
		<p>A : “loh, Eka kenang apa Bu?”.</p> <p>B : “anu gatel apa ya, wong bruntus ge”.</p> <p>A : “jajal kuwi tambani nganggo minyak Zaitun”.</p> <p>B : “dilalah nggone nyong ya entong jah”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwi [kuwi] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwi menika nyulih minyak zaitun, awit minyak zaitun menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag minyak zaitun menika.</p>
7	Parakancangah	<p>A : “kuwi upane nang lambe”.</p> <p>B : “ilah iya ding”.</p> <p>A : “leh wis tuwa ka mangan kaya kuwi”.</p> <p>B : “ha...ha....ha....”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwi [kuwi] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwi menika nyulih sekul, awit sekul menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg</p>

			ngrembag sekul menika.
8	Krandegan	<p>A : “kae mau knalpote maen, Yoshimura jere”.</p> <p>B : “sing mendi?”.</p> <p>A : “sing mau”.</p> <p>B : “iya, lha li suaran kaya ninja si”.</p> <p>A : “lha kuwi nggon mase be iya”.</p>	<p>Tembung sesulih kuwi [kuwi] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kuwi menika nyulihi knalpot, awit knalpot menika radi caket kalihan si A. Si A menika tiyang ingkang saweg ngrembag knalpot menika.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **kae** saha **ke**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Krandegan	<p>A : “geh, Dakem gawe masalah maning”.</p> <p>B : “anu ngapa ya?”.</p> <p>A : “kae sing arane Dakem anu apa ya di omong”.</p> <p>B : “genah iya, wingi mbok dadi padu nang warung”.</p> <p>A : “oh pancen lemes banget ka”.</p>	<p>Tembung sesulih kae [kae] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kae menika nyulih Dakem, awit Dakem menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “Mbak telone nang ngendi mbak?”.</p> <p>B : “kae lah digolet baen”.</p> <p>A : “lah mendi si?”.</p> <p>B : “kae nang dhuwur totol dek”.</p>	<p>Tembung sesulih kae [kae] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kae menika nyulih lisah telon, awit lisah telon menika tebih kalihan si B. Si B inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag lisah telon menika.</p>
2	Kutabangjar	<p>A : “Dek, jukutna empan trewelu”.</p> <p>B : “nang ngendi mbak?”.</p> <p>A : “karung putih sebelah gendeng”.</p> <p>B : “mendi? ora ana ka”.</p>	<p>Tembung sesulih kae [kae] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang</p>

		A : “ kae , kae li karung putih”.	saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kae menika nyulih karung pethak, awit karung pethak menika tebih kalihan si A. Si A inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag karung pethak menika.
3	Karangtengah	A : “Lik, tumon Mas Agung liwat ora?”. B : “Agunge, Pak Pardi?”. A : “iya”. B : “ kae , lagi arep maring nggone Lim jujuk susu”. A : “oh iya, nyong anu titip sule 3 “.	Tembung sesulih kae [kae] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih kae menika nyulih Mas Agung, awit Mas Agung menika tebih kalihan si B. Si B inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag Mas Agung menika.
4	Parakancangah	A : “Dek, ke wedhus sing digubed nang pinggir dalan anu nggone sapa?”. B : “kaya-kayane tah nggo Lik Kusrin loh mbak”. A : “arep di dol pa?”. B : “kayane lho”.	Tembung sesulih ke [kɛ] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih ke menika nyulih wedhus, awit wedhus menika tebih kalihan si A. Si A inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag wedhus menika.

5	Semarang	<p>A : “Ga, ko mangkat jam pira”.</p> <p>B : “mengko jam papatan”.</p> <p>A : “lah ke deneng bocahan wis pada mangkat?”.</p> <p>B : “lah kegasiken, Ran”.</p>	<p>Tembung sesulih ke [kɛ] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih ke menika nyulih lare-lare, awit lare-lare menika tebih kalihan si A. Si A inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag lare-lare menika.</p>
		<p>A : “Pak Semampir”.</p> <p>B : “ke baen Bu, kiye anu pada pan nglaut”.</p> <p>A : “leh, maring Semampir tok Pak”.</p> <p>B : “temenan Bu, kesusu banget kiye”.</p>	<p>Tembung sesulih ke [kɛ] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih ke menika nyulih dhokar, awit dhokar menika tebih kalihan si B. Si B inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag dhokar menika.</p>
6	Argasoka	<p>A : “jan mau lunga maring ngendi ya?”.</p> <p>B : “sapa Bu?”.</p> <p>A : “Ragil, tok arani Psan nang kene”.</p> <p>B : “ora tau Bu siki, siki pada Psan nang wetan ke”.</p>	<p>Tembung sesulih ke [kɛ] kalebet tembung sesulih panuduh limrah, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih barang ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag barang menika. Tembung sesulih</p>

			<p>menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika tembung sesulih ke menika nyulihi rental PS, awit rental PS menika tebih kalihan si B. Si B inggih menika tiyang ingkang saweg ngrembag rental PS menika.</p>
--	--	--	---

TABEL ANALISIS OBSERVASI

Panganggenging Tembung Sesulih **mrone/mrono/mrana, kene/kono/kana, ngeneh/ngonoh/nganah, maring kene/maring kono/maring kana saha ming kene/ming kono/ming kana**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Wangon	A : “Gil, udan. bali!”. B : “lagi dolanan ka Mak”. A : “ya, maring kene , mengko kudanen!”. B : “iya dilit mening”.	<p>Tembung sesulih maring kene [mariŋ kene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung maring kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		A : “aja maring kono , becek”. B : “ora kimaha si Mak, ora weruh Mak”. A : “mech mulane domongi wong tua aja jawal”. B : “iya lah”. A : “mugane cepet bali”.	<p>Tembung sesulih maring kono [mariŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung maring kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		A : “Pak, nek mriku niku pundi?”. B : “oh....nek maring kana ? ya tembuse Karangtengah, Mas”.	<p>Tembung sesulih maring kana [mariŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan</p>

		<p>A : “alus nggih Pak margine?”.</p> <p>B : “ya pokoke wis hotmix”.</p>	<p>ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung maring kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
2	Karangtengah	<p>A : “Mas, motore madan maju ya”.</p> <p>B : “geser maring kene li ora teles”.</p> <p>A : “kiye bane priwe?”.</p> <p>B : “tok gesere, tenang baen”.</p>	<p>Tembung sesulih maring kene [mariŋ kene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung maring kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si B.</p>
		<p>A : “Bu, maring ngendi?”.</p> <p>B : “kuwe maring kono dilit”.</p> <p>A : “aja kesuen”.</p> <p>B : “iya leh, crewed”.</p>	<p>Tembung sesulih maring kono [mariŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung maring kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si B.</p>
		A : “Tar, ko jajal niliki maring kana , ana wonge	Tembung sesulih maring kana [mariŋ kana]

		<p>ora?”.</p> <p>B : “iya sit”.</p> <p>A : “engko nek ana ngomongna digoleti Mas Heri ya”.</p> <p>B : “ya Bu”.</p>	<p>kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung maring kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “apa? ora krungu, ko lah sing maring kene”.</p> <p>B : “sapa si kae?”.</p> <p>A : “kae sapa, si Bur lah”.</p> <p>B : “loh wis bali kang Kalimantan?”.</p> <p>A : “iya wis ana seminggu”.</p> <p>B : “si nyong nembe ngerti ya”.</p>	<p>Tembung sesulih maring kene [mariŋ kene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung maring kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Mbak, nuwun sewu madan maring kono ya”.</p> <p>B : “oh nggih bu, pangapunten”.</p>	<p>Tembung sesulih maring kono [mariŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung maring kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>

		<p>A : “Tok arani ora sida methuk”.</p> <p>B : “ya sida”.</p> <p>A : “ka suwe temen”.</p> <p>B : “anu miki tes maring kana, nggone Bu Rakinem sit”.</p>	<p>Tembung sesulih maring kana [mariŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung maring kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
3	Argasoka	<p>A : “geh, bocahe bar ming kene”.</p> <p>B : “ih ko ka ora ngomong”.</p> <p>A : “hehehehe bijor”.</p> <p>B : “ya curang ya, anu ngapa si?”.</p> <p>A : “kae ana perlu karo Bapak”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Yu, Mas Iqbal nang umah ora ya?”.</p> <p>B : “mbuh jah Lik”.</p> <p>A : “tulung jajal tilikaken ming kono ana wonge ora”.</p> <p>B : “mau si ana Lik, jajal ya, wei apa tah!”.</p> <p>A : “wei, nano-nano”.</p> <p>B : “so is, pulsa selawe ewu ya ngenah”.</p> <p>A : “beres lah”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg</p>

			dipunrembag menika radi caket kalihan si A.
		<p>A : “geh, Surya lagi ana diskon”.</p> <p>B : “temenan ora?”.</p> <p>A : “wis percaya baen, ming kana batiri yuh”.</p> <p>B : “ya mengko awanan lah, tapi temenan ya lagi potongan”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “niki Bu”.</p> <p>B : “lah gedhange Ni, gawa ming kene jajal”.</p> <p>A : “anu abot lah Bu”.</p> <p>B : “ya jaluk tuluk mase jajal”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si B.</p>
		<p>A : “Mas tulung kandhine gawa ming kono”.</p> <p>B : “nggih Bu”.</p> <p>A : “ngapura ya ngerepoti</p> <p>B : “wah leres Bu”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p>

			Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.
		B : “So, kiye tek gawa ming kana ya?”. A : “ya gari ka Lik”. B : “kandhine ngenah”.	Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.
		A : “ ming kene arep kaya kue thok?”. B : “le ya ngapa? pan ngomong ora oleh pa?”. A : “hah, sante mbokan”.	Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.
		A : “mayuh lah batiri ming kono dilit”. B : “dilit baen tapi ya”. A : “yawis tenang baen”.	Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang

			<p>saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “dijak ming kana baen deleng bal-balan”.</p> <p>B : “o ya mumpung diwek lagi kompetisi”.</p> <p>A : “boncengan kabeh ya rame”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
4	Kutabangjar	<p>A : “kae mengko nek semene wis teka tulung gawa ming kene ya”.</p> <p>B : “nggih mangke kula hotong mriku”.</p> <p>A : “ya aja klalen”.</p> <p>A : “pringe digured ming kono, tulung”.</p> <p>B : “kabeh apa?”.</p> <p>A : “iya kabeh masa siji tok”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “pringe digered ming kono tulung “.</p> <p>B : “kabeh apa?”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih</p>

		<p>A : “iya kabeh masa siji thok”. B : “elah lugute lagi tawur kiye”.</p>	<p>menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Rus, jajal ko ming kana nakokaken iki bener apa salah”. B : “lha ture wau bener”. A : “oya wis genahe angger wis bener”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “Pak ming kene dilit”. B : “ngapa Pak? pesen pasir apa?”. A : “ya arep pesen pasir 2 rit”. B : “sedela tak tiliki ya Pak”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>

		<p>A : “To, ming kono dilit ana stok pasir apa ora?”.</p> <p>B : “nggih Pak, sekedhap”.</p> <p>A : “priwe To? ditunggu Pak Nur iki”.</p> <p>B : “nggih niki taksih 3 rit Pak”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Kang, pada ming kana sit yo ngaso”.</p> <p>B : “karo ngemi ayam lha ndean enak”.</p> <p>A : “oya, ngadang si Gendut dela maning li lewat”.</p> <p>B : “wah mantep kiye kesel ngecor mangan mie ayam”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “Mas aja ming kene metengi noh, geser jajal”.</p> <p>B : “oh nggih Bu, pangapunten”.</p> <p>A : “nah kaya kuwe dadi nyong ora peteng”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg</p>

			dipunrembag menika caket kalihan si A.
		<p>A : “oh arep ming kono jajal takon Pak Badrun”.</p> <p>B : “Pak Badrun niku RT ne nggih Bu?”.</p> <p>A : “iya kae sing wonge endhep lemu”.</p> <p>B : “nggih kula tepang”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “ya jajal ming kana baen mas takon nyong ora ngerti”.</p> <p>B : “oh nggih Bu, mangke kula cobu”.</p> <p>A : “ya omahe Pak Badrun li cepak kang kene”.</p> <p>B : “maturnuwun nggih Bu”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
5	Krandegan	<p>A : “kae telane wis teka mboke”.</p> <p>B : “gawa ming kene jajal, nyong tak ndeleng”.</p> <p>A : “ya mbok sedela, lagi ketalang ngedoli wong tuku”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p>

			Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si B.
		A : “ ming kono disit Tut, nilikaken wis teka apa urung”. B : “domong Mak Kanelar wis teka ningen lunga maning”. A : “owalah kepriben kae wong jare arep nggenteni malah lunga maning”.	Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.
		A : “ki jujule kepriwe Mbok?”. B : “gawa ming kana bae weken Bogel ya”. A : “iya Mbok tak weken Bogel”.	Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.
6	Parakancangah	A : “he eh, si mau wis teka”. B : “jajal gawa ming kene , nyong delelŋ gabug ora”. A : “mau tak tiliki akeh sing gabug, kayane dhewek rugi Kang”.	Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang

			<p>saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si B.</p>
		<p>A : “nyong guwange ming kono ka”.</p> <p>B : “dengka sadheg banget ya”.</p> <p>A : “lha ya mbuh kok”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “ya ora bisa lah”.</p> <p>B : “bisa lah ya, wong pas ming kana ngendi, Kayu ares be bisa ka”.</p> <p>A : “ya mayo karo ko, nyong tuduhi dalane”.</p> <p>B : “mayo gagean ka”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
		<p>A : “ari ming kene jajal arepan ngapa”.</p> <p>B : “ya sing sabar mbokan”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih</p>

		<p>A : “nyong wis kesuh banget”.</p> <p>B : “ya nyong ngerti banget kaya ngapa”.</p>	<p>menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “ya medeni yo, sing mau ming kono mbokan?”.</p> <p>B : “iya, lah wingi ana piring mbok padha pecah”.</p> <p>A : “melasi ya Mbok Minah warunge dadi marak-marak”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Pak wingi bar ming kana balik maning ora?”.</p> <p>B : “ora e bu, bablas nyong”.</p> <p>A : “oalah, yawis mbokan balik maning”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>

		<p>A : “sing bar ming kene mau sapa, Ndut?”.</p> <p>B : “boten ngertos ka Bu, ture kancane Bapalk”.</p> <p>A : “mbokan si sapa”.</p> <p>B : “nggih wau kancane Bapak, badhe nyuwun tapak asma”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kene [miŋ kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “wa, batiri ming kono juh, tuku jajan”.</p> <p>B : “nyong gelem tapi nyong tukokna tah”.</p> <p>C : “eh nyong gelem milu nek nyong ditukokna”.</p> <p>B : “beres lah tek tukokna kabeh mayuh”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kono [miŋ kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ming kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Yu, garepan ming endi”.</p> <p>B : “ming kana Gununggiana, nggone putune lah”.</p> <p>A : “oya, ngati-ati ya yu. Salam ya nggo putune sing ayu ya yu”.</p> <p>B : “ya mengko tak omongna ya”.</p>	<p>Tembung sesulih ming kana [miŋ kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ming kana awit papan ingkang saweg</p>

			dipunrembag menika tebih kalihan si B.
7	Semarang	<p>A : “kon ngeneh?Ail, bocah kaya kae ka”.</p> <p>B : “elah ya mbokan gelem ka wa”.</p> <p>A : “ya jajal nganah diundangna”.</p> <p>B : “beres, tak mangkat siki wa”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “lah sih ngonoh mbok, limangewu Mbok?”.</p> <p>B : “bensin be mundhak ka mbak, apa maning brambang”.</p> <p>A : “ya kuwi wis pas semono regane? kuwe ya tak tuku separo bae”.</p> <p>B : “ora olih mbak, kuwe wis semono”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “To, rame le pahal? nyong wingi weruh Bawor”.</p> <p>B : “pas wingi kae inyong be bar nganah si”.</p> <p>A : “iya, wong Bawor be crita wingi”.</p> <p>B : “walah jan Bawor siki makmur ya”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken</p>

			tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.
		<p>B : “wat! kon bali kon mak e”.</p> <p>A : “ngapusi ko ka”.</p> <p>B : “temenan yakin, sumpah”.</p> <p>A : “lah lagi Rok Umpet ka”.</p> <p>B : “ya jajal ngeneh dipit”.</p> <p>A : “mengko ya nyong dadi masang lah jan”.</p> <p>B : “genah kuwe tujuane nyong”.</p> <p>A : “sih lah, lunga baen lah”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲenɛh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si B.</p>
		<p>A : “ngonoh si bali maghrib li ana momo”.</p> <p>B : “jare Pak Guru nek dhewek sering ngaji ora digawa momo”.</p> <p>A : “ora peraya ya wis lah angger sandhekala li akeh wewe gombel”.</p> <p>B : “hi inyong wedi lah, nyong arep bali bae”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Mak inyong nganah dipit ya, nggone Tini”.</p> <p>B : “arep ngapa ming nganah?”.</p> <p>A : “nggarap tigas kelompok mak”.</p> <p>B : “ya ngana ngati-ati arep maghrib bali ya”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih</p>

			<p>menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
		<p>A : “Pak! ngeneh si”.</p> <p>B : “dengaren, dengka gasik?”.</p> <p>A : “iya mau lagi teyeng tangi gasik kiye lah”.</p> <p>B : “wah sip muantep Pak”.</p> <p>A : “sarapan rung?”.</p> <p>B : “urung jah, bayari apa?”.</p> <p>A : “ya manjuh ka”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : ”Lik, wis ngonoh urung”.</p> <p>B : “urung jah, ngenteni puputan mbok”.</p> <p>A : “iya bareng inyong ya Lik”.</p> <p>B : “beres, ngesuk tak SMS, melas bayiku mbok sawanen nek urung puput.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “nek nganah sitik li wis mlebu Krandegan ya”.</p> <p>B : “kene be wis Krandegan lah ko maning”.</p> <p>A : “apa iya Lik? Tak kira durung”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang</p>

			<p>dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “ngeneh si komongi”.</p> <p>B : “ngapa sit?”.</p> <p>A : “tak wei duwit gelem ora?”.</p> <p>B : “ya gelem lah lumayan kena nggo tuku bakso”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲenɛh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “ngendi si ji nggone?”.</p> <p>B : “ngonoh kuwi loh”.</p> <p>A : “suwe banget ora tekan-tekan sih lah”.</p> <p>B : “sabar dilit maning gutul”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si B.</p>
		A : “sing nganah mbokan?”.	Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung

		<p>B : “udu lah, jajal takon Inu si”.</p> <p>A : “ya sedela nyong tak SMS Inu”.</p>	<p>sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “sing bar ngeneh mbokan?”.</p> <p>B : “iya batire ko pa mbah?”.</p> <p>A : “batir SMP tapi mandan sombong”.</p> <p>B : “mentang-mentang wong sugih ya mbah”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “No, jukutna sandal nang mburi ya”.</p> <p>B : “sandale ko pa mbah, lha kiye wir tak gawa pan delah endi?”.</p> <p>A : “iya suwun, delah ngonoh baenya”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>

		<p>A : “Sar, mayo jare arep dolan nggon Sisri?”.</p> <p>B : “oya, nganah baen sit, nyong nusul”.</p> <p>A : “Ning cepetan ya mbok selak udan”.</p> <p>B : “iya sedela maning lagi ketalang nyapu”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
8	Ampelsari	<p>A : “Mas tulung kuncine digawa ngeneh”.</p> <p>B : “oh, nggih mas, nuwun sewu”.</p> <p>A : “iki rusak karbune kotor, karo gir ngarep ganti ya”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “takon ngonoh jajal mas kayane duwe lo, nggon kene lagi enteng”.</p> <p>B : “toko Harapan Jaya napa niku Bu?”.</p> <p>A : “iya kono kuwe cokane nyetok akeh, takon bae mbok ana”.</p> <p>B : “oh nggih maturnuwun Bu”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p>

			Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.
		<p>A : “nuwun sewu badhe ndherek tanget alamat niki wonten pundi nggih bu?”.</p> <p>B : “kiye li bakul tahu, nganah mening mas, kae tikungan ngarep langsung ngetan bae”.</p> <p>A : “oh nggih bu maturnuwun”.</p> <p>B : “ya padha-padha mas jenenge Mbak Sul bakul tahune”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
		<p>A : “ngeneh jajal ana apa si?”.</p> <p>B : “kiye mase nggoleti umahe Pak Kiman”.</p> <p>A : “lurus bae kang kene ana gang ke loro mlebu sing nomer papat”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Bu nuwunsewu dalemipun Pak Kiman ingkang pundi nggih?”.</p> <p>B : “mase ngonoh lurus terus munggah”.</p> <p>A : “oh nggih bu maturnuwun”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang</p>

			<p>saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Pak RT 4 sebelah pundi nggih?”.</p> <p>B : “RT 4 ya nganah mening mas, ngidul mas”.</p> <p>A : “niki mriki minggah nggih Pak?”.</p> <p>B : “ya bener kono mas”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
9	Tlagawera	<p>A : “lah inyong wis bener ya, isih lah”.</p> <p>B : “ana apa Lik, jajal ngeneh crita”.</p> <p>A : “nyong kesuh mbeti karo Kirun, nantang gelut”.</p> <p>B : “lha si deneng kaya kuwe lik, anu kepriwe si?”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Lana, umahe Siti sebelah ngendi?”.</p> <p>B : “ngonoh iring wetan jajal tiliki”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ɲonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika</p>

		<p>A : “liwat ngeneh kiye apa? ya sandale Lik jikotna ya”.</p> <p>B : “iya Lik”.</p>	<p>dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Siti, iki ndug asine masir apa ora?”.</p> <p>B : “malah ndug asine lagi entog Lik, urung kulak nganah maning”.</p> <p>A : “oalah yawis, arep madhang lawuh ndug asin wong mau Lana ora njangan”.</p> <p>B : “iya we Lik ngapura ya, karo liyane baen”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ɲanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
		<p>A : “ya ngeneh ka, madan minggir”.</p> <p>B : “geh, inyong li anu wis ngomong ya wingi mbok digawa si Jam”.</p> <p>A : “o kaya kuwe ya genahe inyong mastekna tok ben genah”.</p>	<p>Tembung sesulih ngeneh [ɲeneh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngeneh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>

		<p>A : “inyong madan ora paham si, jajal ngonoh maju takon nangaring warung kuning ngarep”.</p> <p>B : “nggih Pak, maturuwun”.</p> <p>A : “ya, takon bae kue arane sing duwe warung Mak Kamidi”.</p>	<p>Tembung sesulih ngonoh [ŋonoh] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung ngonoh awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “owalah, mase anu sekang nganah, Semarang?”.</p> <p>B : “nggih Pak, saged seniki Pak?”.</p> <p>A : “oya bisa mas, sedela ya inyong ganti klambi dilit”.</p>	<p>Tembung sesulih nganah [ŋanah] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung nganah awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
10	Cendena	<p>A : “Jumadi mendi?”.</p> <p>B : “apa? ora krungu, kene jajal”.</p> <p>A : “tak prentah maring warung tuku pecel”.</p>	<p>Tembung sesulih kene [kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung kene awit papan ingkang saweg dipunrembag</p>

			menika caket kalihan si B.
		<p>A : “ngising mbokan, wong mau kono jere arepin maring kali”.</p> <p>B : “owalah, wong jere jukut suket, mau nggone ngomong”.</p> <p>A : “jajal ditiliki baen koh ming belig”.</p>	<p>Tembung sesulih kono [kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “tumpukan mendi si?”.</p> <p>B : “Rika kana maning li ana”.</p> <p>A : “oya iki wis ketemu 3 kandi ya?”.</p> <p>B : “iya 3 kandi sing kandine coklat”.</p>	<p>Tembung sesulih kana [kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si B.</p>
		<p>A : “mandengi apa ya Su?”.</p> <p>B : “geh kene, kiye si apa?”.</p> <p>A : “hi kue mendeni lah, mbokan ngantup kaya kalajengking”.</p>	<p>Tembung sesulih kene [kɛnɛ] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulih papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p>

			Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung kene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si B.
		A : “iya mau bar kono”. B : “ana bakul apa baen?”. A : “pirang-pirang yu, akeh pilihane”. B : “yawis inyong tak ming kono ”.	Tembung sesulih kono [kono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung kono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si B.
		A : “genahan inyong wingi tes kana malah wonge pada lunga”. B : “lah rika ora SMS dipit ya”. A : “kelalen kon anu nyong kesusu”.	Tembung sesulih kana [kana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung kana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.
11	Sokayasa	A : “mageh mrene dipitan”. B : “mengko lah tek tuku donat”. A : “kencot ya wetenge”. B : “gunakan koh mamake ora njangan”.	Tembung sesulih mrene [mrene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang

			<p>saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “sila-sila wingi nyong maring, kaya ora diwongna banget”.</p> <p>B : “lah prige si mbak?”.</p> <p>C : “geser mrono jajal tak melu ngrungokna”.</p>	<p>Tembung sesulih mrono [mrono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si C ngginakaken tembung mrono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si C.</p>
		<p>A : “Pak, liwat mrana maning kapan?”.</p> <p>B : “waduh ora mesti e mbak, cok jam sijian, cok madan gasik, ya dia mesthi lali”.</p> <p>A : “nek liwat, mampir umahku ya Pak”.</p>	<p>Tembung sesulih mrana [mrana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “Lik mau wonge mrene pas Like lagi narik mau”.</p> <p>B : “lah ko si ora SMS, siki nang ndi?”.</p>	<p>Tembung sesulih mrene [mrene] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika</p>

		A : “mau jare wonge ngomong rika kon telpon wonge”.	<p>dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrene awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “miki si ora jajal ko medhun mrono, tiliki ana ora!”.</p> <p>B : “iya turnuwun ya mak”.</p>	<p>Tembung sesulih mrono [mrono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Yul, mrana maring ngumah tulung jiotna dompet ijo kang lemari”.</p> <p>B : “nang ngumah ana sapa lik?”.</p> <p>A : “ana paklik nang umah”.</p>	<p>Tembung sesulih mrana [mrana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>

		<p>A : “Mas mrane lah madan iyub”.</p> <p>B : “oh nggih bu maturnuwun”.</p> <p>A : “panas beti jepret, marai mumet”.</p> <p>B : “nggih bu, hawane boten sekeca”.</p>	<p>Tembung sesulih mrane [mrane] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrane awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “pak, madan mrone lah, geh hawane pengin tuku koh”.</p> <p>B : “lah bu ne ya ora papa mbok, nggo laris-laris lah”.</p> <p>A : “karuan pak, lagi bokek koh kiye”.</p> <p>B : “Ibu ne ngarang bae lah, dompete be kandel kaya kue koh”.</p>	<p>Tembung sesulih mrone [mrone] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrone awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “owalah njenengan bar mrana ya?”.</p> <p>B : “inggih bu kalawingi”.</p> <p>A : “ngomong apa baen karo njenengan mas”.</p>	<p>Tembung sesulih mrana [mrana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrana awit papan ingkang saweg</p>

			dipunrembag menika tebih kalihan si A.
		<p>A : “Rika madan mrone si, ayame stres mengko”.</p> <p>B : “ya tulung kiye sandhale nyong kecagol koh”.</p>	<p>Tembung sesulih mrone [mrone] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrone awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Pak mrono maning kiye mase arepan moto kiye”.</p> <p>B : “iya...iya”.</p> <p>A : “ati-ati kuwe mbok ayame stres”.</p>	<p>Tembung sesulih mrono [mrono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “nek kuwe nyong madan ora paham kuwe, mase mending mrana takon dinas peternakan mbokan nyong salah koh”.</p> <p>B : “ning boten kuwatir kenging flu barang Pak?”.</p> <p>A : “jane ya madan kuwatir wong saiki agi musim banget koh”.</p>	<p>Tembung sesulih mrana [mrana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p>

			Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.
12	Sokanandi	A : “Yun mrane , bareng pa ra?” B : “sip turnuwun Sar”. A : “iya padha-padha Yun, ben nyong ana kancane”.	Tembung sesulih mrane [mrane] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrane awit papan ingkang saweg dipunrembag menika caket kalihan si A.
		A : “mendi Lik?”. B : “kuwe mrono golet kamijara koh”. A : “titip brambang seprapat ya Lik, iki duwite”. B : “nganggo dhuwitku dipit, ngko baline bae”.	Tembung sesulih mrono [mrono] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika radi caket kalihan tiyang ingkang saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrono awit papan ingkang saweg dipunrembag menika radi caket kalihan si A.
		A : “ko mrana ora Kam?”. B : “ya jelas mbokan, embeg apik-apik ora di deleng”. A : “mengko bareng karo nyong ya Kam, ngampiri”.	Tembung sesulih mrana [mrana] kalebet tembung sesulih panuduh papan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyulihi papan ingkang dipunrembag menika tebih kalihan tiyang ingkang

			<p>saweg ngrembag papan menika. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung mrana awit papan ingkang saweg dipunrembag menika tebih kalihan si A.</p>
--	--	--	---

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung **kaya mengkene/kaya mangkono** saha **kaya kiye/kaya kuwe**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Kutabangjar	A : “Ti, tulung goletna bungkusan kaya kiye ”. B : “bungkusan kiye pa Har?”. A : “udu, pokokmen sing kaya kiye”. B : “Ko gek deleh nang endi?”. A : “mau ya nang dhuwur irig”.	<p>Tembung sesulih kaya kiye [keye kiye] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya kiye kangge ngandharaken dhateng si B bungkusan ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng barang awujud bungkusan ingkang dipunkajengaken si A menika dunungipun caket kalihan si A.</p>
		A : “sing kiye? anane kiye”. B : “nah kaya kuwe lah bener, ora kit mau”. A : “puh lah, Ko ngomonge warna abang genah-genah warnane oren”. B : “he...he...he... ya ngapura”.	<p>Tembung sesulih kaya kuwe [keye kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya kuwe kangge ngandharaken dhateng si A kahanan barang ingkang dipunkajengaken si B. Lajeng barang ingkang dipunkajengaken si B menika dunungipun tebih utawi radi tebih kalihan si B.</p>
2	Semarang	A : “Pak, ana ora sing kaya kiye ?”.	Tembung sesulih kaya kiye [keye kiye] kalebet

		<p>B : “gari siji pa ya Bu, iya e gari siji”.</p> <p>A : “ora ana simpenan?”.</p> <p>B : “ora e, urung kulak, Bu”.</p>	<p>tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya kiye kangge ngandharaken dhateng si B barang ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng barang ingkang dipunkajengaken si A menika dunungipun caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Iha niku anu pripun si Bu?”.</p> <p>B : “lah krupuke kaya kuwe, madan ayem”.</p> <p>A : “owalah kebukak, ya ana sing nutupe ora bener”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya kuwe [keye kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya kuwe kangge ngandharaken dhateng si A kahanan krupuk ingkang dipunkajengaken si B. Lajeng barang ingkang dipunandharaken si B menika dunungipun tebih utawi radi tebih kalihan si B.</p>
3	Ampelsari	<p>A : “Mas, Enduro ana?”.</p> <p>B : “ora jah mas, anane kaya kiye kabeh. Paling Mesran, Federal, nek Repsol malah ana kiye”.</p> <p>A : “walah ya ora sida mas”.</p> <p>B : “maring Wangon kayane esih bukak Mas”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya kiye [keye kiye] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya kiye kangge ngandharaken</p>

			dhateng si A barang ingkang dipunkajengaken si B. Lajeng barang ingkang dipunkajengaken si B menika dunungipun caket kalihan si B.
		<p>A : “sidane ko kono sing kenalan nang FB kae kepriwe?”.</p> <p>B : “wong wingi tok SMS bocahe, ngonge cah Sampel, ning Sampele ngendi ora disemaui”.</p> <p>A : “anu kenal nang FB ya kaya kuwe ora genah”.</p> <p>B : “iya e jah ora maning-maning”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya kuwe [keye kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya kuwe kangge ngandharaken dhateng si A kahanan tiyang ingkang dipunkajengaken si B. Lajeng tiyang ingkang dipunandharaken si B menika dunungipun tebih utawi radi tebih kalihan si B.</p>
4	Tlagawera	<p>A : “kaya kiye ya Lik?”.</p> <p>B : “aja banter-banter li, baleni jal”.</p> <p>A : “iya leh, baleni maning ya wog ayu”.</p> <p>B : “kumat gole ngerayu”.</p> <p>A : “leh karo ponakane dhewek li ora apa-apa ya Mas?”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya kiye [keye kiye] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya kiye kangge ngandharaken dhateng si A barang ingkang dipunkajengaken si B. Lajeng barang ingkang dipunkajengaken si B menika dunungipun caket kalihan si B.</p>
		<p>B : “kaya kiye bener ora?”.</p> <p>A : “nah bener kaya kuwe, ningen madan rapi</p>	<p>Tembung sesulih kaya kuwe [keye kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab,</p>

		<p>maning”.</p> <p>B : “sip lah”.</p>	<p>tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya kuwe kangge ngandharaken dhateng si B cara ingkang dipunkajengaken si A.</p>
		<p>A : “Mas, wis muter ngendi baen?”.</p> <p>B : “lah saking Sigaluh wau Bu, mangke kantung munggah Karangkobar”.</p> <p>A : “ya keor, motoran terus ya mas?”.</p> <p>B : “iya kaya kiye Bu, arep piwe maning”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya kiye [keye kiye] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya kiye kangge ngandharaken dhateng si A cara ingkang dipunkajengaken si B.</p>
		<p>A : “Mas, Nek bar nyilih mbok oleh nyilih maning?”.</p> <p>B : “sing penting wis lunas, terus Ibune ora tau macet”.</p> <p>A : “brarti nek kaya kuwe nyong bisa nyilih maning ya”.</p> <p>B : “ya bisa Bu, arep siki pa?”.</p> <p>A : “ngesuk baen nang kantor”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya kuwe [keye kuwe] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya kuwe kangge ngandharaken dhateng si B cara ingkang dipunkajengaken si A.</p>
5	Cendana	<p>A : “sing kaya mengkene pa Pak?”.</p> <p>B : “iya, gawa kene cepet, getahe eman-eman”.</p> <p>A : “dlewer deres banget pa Pak?”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkene [keye mangkene] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge</p>

		B : “iya geh cepet”.	<p>ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkene kangge ngandharaken dhateng si B barang ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng barang ingkang dipunkajengaken si A menika dunungipun caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “kiye disugna nang wit?”.</p> <p>B : “nah iya, kaya mangkono ning miring sithik”.</p> <p>A : “kiye jirete mendi Pak?”.</p> <p>B : “nyeh kiye, sing seret loh”</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkono [keye mangkono] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya mangkono kangge ngandharaken dhateng si A cara ingkang dipunkajengaken si B.</p>
6	Sokayasa	<p>A : “kaya mangkene mbok ya?”.</p> <p>B : “ya kena, anu mak kene madan sekeng maning ya”.</p> <p>A : “oh brarti gawe ngepres ya”.</p> <p>B : “iya mak”.</p> <p>A : “tunggu baen li dadi”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkene [keye mangkene] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkene kangge ngandharaken dhateng si B kahanan barang ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng barang ingkang dipunkajengaken si A menika dunungipun caket kalihan si A.</p>

		<p>B : “Bu, nyuwun pamit rumiyin”.</p> <p>A : “lah si cepet Mas”.</p> <p>B : “ingih Bu badhe muter malih, nuwun sewu medal mriki saged dugi Sokayasa?”.</p> <p>A : “ya bisa, ning ya kaya mangkono mas, dalane kaya kali asat”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkono [keye mangkono] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih kaya mangkono kangge ngandharaken dhateng si A kahanan margi ingkang dipunkajengaken si B. Lajeng margi ingkang dipunandharaken si A menika dunungipun radi tebih utawi tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “enak jah, kaya mangkene kon ora laris priwe”.</p> <p>B : “jajal nicipi”.</p> <p>A : “kiye adhine inyong nek tuku nganti rolas ewu dhewek”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkene [keye mangkene] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkene kangge ngandharaken dhateng si B kahanan dhaharan ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng dhaharan ingkang dipunkajengaken si A menika dunungipun caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “ngesuk puasa dodol kaya mangkono baen li”.</p> <p>B : “puh lah, nyong ora teyeng masak”.</p> <p>A : “yawis dodol klambi karo nyong”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkono [keye mangkono] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika</p>

		B : “ha...ha...ha...golet pembantu gratisan”.	<p>dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkono kangge ngandharaken dhateng si B dhaharan ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng dhaharan ingkang dipunandharaken si A menika dunungipun radi tebih utawi tebih kalihan si A.</p>
7	Parakancangah	<p>A : “Mas, nyong arep ngedol HP”.</p> <p>B : “deleng sit Hpne Mas”.</p> <p>A : “kiye, si igin bisa murub”.</p> <p>B : “igin apik si, ona karduse, buku karo charger”.</p> <p>A : “ana kabeh, pira kuwe Mas?”.</p> <p>B : “HP kaya mangkene si paling satus seket mas”.</p> <p>A : “ya wis ora apa-apa”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkene [keye mangkene] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkene kangge ngandharaken dhateng si B kahanan HP ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng HP ingkang dipunkajengaken si A menika dunungipun caket kalihan si A.</p>
		<p>A : “Mas kiye Galaxy Fame, bisa bbman?”.</p> <p>B : “HP Samsung sing kaya mangkono ya wis, speke be lumayan”.</p> <p>A : “nyong jiot sing kiye baen”.</p> <p>B : “iya sit”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkono [keye mangkono] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkono kangge ngandharaken</p>

			dhateng si B kahanan HP ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng HP ingkang dipunandharaken si A menika dunungipun radi tebih utawi tebih kalihan si A.
8	Krandegan	<p>A : “Mak, mengko nyong keroki ya”.</p> <p>B : “sorean ya”.</p> <p>A : “jan awake kaya mangkene banget geh”.</p> <p>B : “keselen lah paling”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkene [keye mankene] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkene kangge ngandharaken dhateng si B kahanan raga ingkang dipunkajengaken si A.</p>
		<p>A : “Kang, aseman sing kaya mangkono ana ora?”.</p> <p>B : “lah kuwe Mbak”.</p> <p>A : “sih lah, kiye wis dijiot Mbak Sita”.</p> <p>B : “sit tak goletna”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkono [keye mankono] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkono kangge ngandharaken dhateng si B kahanan aseman ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng aseman ingkang dipunandharaken si A menika dunungipun radi tebih utawi tebih kalihan si A.</p>
		<p>A : “ora fitnes pa?”.</p> <p>B : “ora lah males”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkene [keye mankene] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling</p>

		<p>A : “kenang apa? juh lah batiri”.</p> <p>B : “lah males, hawane kaya mangkene banget”.</p> <p>A : “lah nyong dadi melu males”.</p>	<p>bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkene kangge ngandharaken dhateng si B kahanan hawa ingkang dipunkajengaken si A.</p>
		<p>A : “Mbak ko si arep ngendi?”.</p> <p>B : “maring Indomaret lah tuku sampo”.</p> <p>A : “wis kuat apa? anu ketone esih kaya mangkono banget e”.</p> <p>B : “sante baen ora apa-apa”.</p> <p>A : “kancani pa?”.</p> <p>B : “ora sah”.</p>	<p>Tembung sesulih kaya mangkono [keye mangkono] kalebet tembung sesulih panuduh salah satunggaling bab, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge ngandharaken cara saha kahanan. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih kaya mangkono kangge ngandharaken dhateng si B kahanan tiyang ingkang dipunkajengaken si A. Lajeng tiyang ingkang dipunandharaken si A menika dunungipun radi tebih utawi tebih kalihan si A.</p>

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **ngapa**, **deneng** saha **dengka**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Kutabangjar	A : “ko ngapa kene maning ya wa?”. B : “ana sing keru”. A : “apa ya?”. B : “Hpne keru he..he...he...he...dipit ya”.	<p>Tembung sesulih ngapa [ŋapa] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih ngapa kangge nyuwun pirsu bab menapa ingkang dayani si B dhateng malih.</p>
		A : “Mas, nyong gula biasa baen orahan nganggo sirup”. B : “Wit, ko iya mbokan”. C : “nyong iya gula baen”. B : “geh ko ngapa nang kono?”. C : “lagi ngadhem kono panas”. A : “kene baen li lah”.	<p>Tembung sesulih ngapa [ŋapa] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih ngapa kangge nyuwun pirsu bab menapa ingkang dayani si C wonten ing papan menika.</p>
2	Argasoka	A : “asu ka, kaji kentir”. B : “ ngapa muring-muring?”. A : “inyong wis ngomong, kae dalan banyu aja di tutup mengko nggon nyong bludag, utek-uteke wingi ditutup nggon nyong ya bludag”. B : “wis, inyong be emosi gara-gara masalah layen	<p>Tembung sesulih ngapa [ŋapa] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken</p>

		ka”.	tembung sesulih ngapa kangge nyuwun pirsa bab menapa ingkang dayani si A muring-muring.
		A : “si ngapa kawanen Pak?”. B : “genah bar subuhan keturon”. A : “elah anu ngapa koh?”. B : “bengi ke, tanggane ana sing kemalingan, ya dadine ronda tekan esuk”.	Tembung sesulih ngapa [ŋapa] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih ngapa kangge nyuwun pirsa bab menapa ingkang dayani si B menika kasep.
3	Ampelsari	A : “tuku apa Mbak?”. B : “lombok abang Pak, seprapat ya!”. A : “kiye mbak”. B : “pira Pak?”. A : “telungewu baen”. B : “lah deneng munggah regane?”.	Tembung sesulih deneng [denen] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa dhateng si B bab menapa ingkang dayani reginipun mindhak.
		A : “ deneng bisa tekan kene Mas?”. B : “iya mas mau takon-takon”. A : “arep ngombe apa iki?”. B : “lah orahan repot-repot Mas”.	Tembung sesulih deneng [denen] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken

			tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirs bab menapa ingkang dayani si B saged dugi griya si A.
		<p>A : “leh, wingi pas bali kang nggon Like, nang jembatan waaaaa”.</p> <p>B : “anu kepriwe ya Dan?”.</p> <p>A : “li, madan grimis lah nyong weruh ana putih-putih mlebu warunge Mba Yani”.</p> <p>B : “lah ngarang lah, nyong deneng wingi ora ana apa-apa?”.</p> <p>A : “temenan yakin masa termendil”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirs bab menapa ingkang dayani si B saged dugi griyanipun si A.</p>
		<p>A : “Jok, ora narik pa?”.</p> <p>B : “nyong bae Ed lah, egin panas jether”.</p> <p>A : “ora nglaut pa?”.</p> <p>B : “mengko dhilit maning”.</p> <p>A : “lah deneng si?”.</p> <p>B : “ya, bar tarikan siji mening”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirs bab menapa ingkang dayani si B boten purun narik ojek samenika.</p>
		<p>A : “Mbak deneng blanja akeh temen?”.</p> <p>B : “umah ngene arep ana pengajian si”.</p> <p>A : “oh ya jatahe nggon jenengan si ya”.</p> <p>B : “wingi si sapa?”.</p> <p>A : “anu sapa kae, Pak Kiman pa ya?”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken</p>

			tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa bab menapa ingkang dayani si B blanja kathah sanget.
5	Sokayasa	<p>A : “Mbak Yun, deneng wingi ora dodol?”.</p> <p>B : “nyong wingi wis siap wis ngapa, lha bapake ngomong wetenge lara ya ora ana sing jujugna. akhire dodol nang umah”.</p> <p>A : “owalah, ya nyong tuku pecel telung bungkus”.</p> <p>B : “iya Mbak”.</p> <p>A : “Mas Ridho apa wis maring Qatar maing?”.</p> <p>B : “jere si iya”.</p> <p>A : “lah deneng wonge sering nang ngumah ya?”.</p> <p>B : “lah anu ora genah priwe”.</p> <p>A : “iya ya, jare lik Pur ya sing gawa?”.</p> <p>B : “iya ka”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa bab menapa ingkang dayani si B kalawingi boten sadean.</p>
6	Sokanandi	<p>A : “Kang, paku”.</p> <p>B : “dengka maning si?”.</p> <p>A : “sing usuk”.</p> <p>B : “oh usuk, renge cukup?”.</p> <p>A : “cukupe pol”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa bab menapa ingkang dayani si B nyuwun paku malih.</p>
7	Parakancangah	<p>A : “dadi gramehe sing kudune 80 kilo, pas dibedah mung 65 kilo”.</p> <p>B : “dengka susute akeh temen?”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun</p>

		<p>A : “pada dilongi koh”. B : “weleh kurang ajar”.</p>	<p>satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa dhateng si B bab menapa ingkang dayani susut kathah sanget.</p>
		<p>A : “iki dengka sekranjang bosok ya?”. B : “iya anu lagi tok pisahna”. A : “lhah dengka dipisah?”. B : “jare sing bosok arep dituku Pak Turip”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa dhateng si B bab menapa ingkang dayani buah sekranjang menika bosok sedaya.</p>
8	Krandegan	<p>A : “dengka Central ditutup ya?”. B : “kae kan ana pengajian”. A : “heh pengajiane sapa?”. B : “kae sapa, sing sok nang RCTI”. A : “sapa si?”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsa mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsa dhateng si B bab menapa ingkang dayani margi ngajeng central dipuntutup.</p>
		<p>A : “Andi kadul wingi kecekel jah”. B : “balapan pa?”.</p>	<p>Tembung sesulih deneng [denɛŋ] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika</p>

		<p>A : “kae balapan nang Pucang biasa”.</p> <p>B : “lagi sial ya, dengka Budi Bolot ora?”.</p> <p>A : “kae melu ora jere wingi lagi lara weteng”.</p> <p>B : “ha...ha...ha....preman lara weteng”.</p>	<p>dipunginakaken kangge nyuwun pirsu mula bukanipun satunggaling bab. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih deneng kangge nyuwun pirsu dhateng si B bab menapa ingkang dayani Budi Bolot boten dipuntangkep pulisi.</p>
--	--	---	--

TABEL ANALISIS OBSERVASI
Panganggenging Tembung Sesulih **anu kepriwe, priben ya, priwe si saha prige**

NO	PAPAN	PIREMBAGAN	ANALISIS
1	Krandegan	A : “Kang, iki tomat ora ana pa?”. B : “ngapura Bu, mau wis entong nang lor”. A : “lah priwe si ? nyong kan wingi wis pesen”. B : “elah iya kelalen, sit tek tilpuna kancane”.	<p>Tembung sesulih priwe si [priwe si] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih priwe si kangge nyuwun pirsu kahanan menapa ingkang dadosaken pesenan si A menika ngantos telas.</p>
		A : “geh, adhine wis kebangetan banget”. B : “ priwe si Mak?”. A : “wingi lunga bengi, nganti urung bali”. B : “paling nang nggone Widi”. A : “goleti nganah”.	<p>Tembung sesulih priwe si [priwe si] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih priwe si kangge nyuwun pirsu kahanan ingkang kados pundi ngantos damel si A menika muring-muring.</p>
2	Argasoka	A : “larisan Mas?”. B : “lumayan geh Yu”. A : “Mas pesen loro ya”. B : “kang ngendi baen?”.	<p>Tembung sesulih priwe si [priwe si] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika</p>

		<p>A : “muter-muter Mas”.</p> <p>B : “oh ya....priwe si wingi Pak Radi”.</p> <p>A : “nyong ora ngerti jah terusane”.</p>	<p>kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih priwe si kangge nyuwun pirs kahananipun Pak Radi dhateng si A.</p>
		<p>A : “sing priwe si?”.</p> <p>B : “sing nang tumpukan iring wetan, ana tulisane 174”.</p> <p>A : “oh iya iki”.</p> <p>B : “gawa kene”.</p>	<p>Tembung sesulih priwe si [priwe si] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih priwe si kangge nyuwun pirs kahanan barang ingkang dipunkajengaken si B.</p>
3	Krandegan	<p>A : “Mas, dengka kae rame-rame?”.</p> <p>B : “ana tabrakan Mas”.</p> <p>A : “anu kepriwe ya Mas?”.</p> <p>B : “mbuh jah, tabrak lari sing jelas, melasi wis gludrah getih”.</p> <p>A : “ealah, MasyaAllah bocah cilik”.</p>	<p>Tembung sesulih anu kepriwe [anu kəpriwe] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih anu kepriwe kangge nyuwun pirs dhateng si B kahananipun tiyang ingkang dados kurban tabrakan menika.</p>
4	Semarang	<p>A : “sore temen?”.</p> <p>B : “ana ekstra Mas”.</p> <p>A : “kathoke si anu kepriwe?”.</p> <p>B : “ha..ha..ha... Asu lah, pada kaya tai ka, kae Hendri lah kurang gawean”.</p>	<p>Tembung sesulih anu kepriwe [anu kəpriwe] kalebet tembung sesulih pandagon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p>

			<p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih anu kepriwe kangge nyuwun pirs dhateng si B kahananipun tiyang ingkang dados kurban tabrakan menika.</p>
		<p>A : “Mas kiye anu kepriwe oline bocor kiye?”. B : “genah iya Mas, kuwe tek ganti dhewek”. A : “oh....brarti jenengan anggane nutup ora seret”. B : “iya jah Mas”. A : “beja ora gulung ya”.</p>	<p>Tembung sesulih anu kepriwe [anu kəpriwe] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih anu kepriwe kangge nyuwun pirs dhateng si B caranipun ngantos oli motor menika bocor.</p>
		<p>A : “loh Mas, dengka jenengan maning”. B : “inggib Bu, wonten ingkang kirang”. A : “anu kepriwe maning Mas?”. B : “nggih kirang mawon Bu, es jeruk kalih nggih Bu”. A : “oh.....iya dela ya”.</p>	<p>Tembung sesulih anu kepriwe [anu kəpriwe] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih anu kepriwe kangge nyuwun pirs dhateng si B kahanan ingkang kados pundi ingkang dadosaken si B dhateng malih.</p>
		<p>A : “Mak, anu kepriwe koh, sotone nyong ora nganggo ayam’. B : “ha...ha...ha.....ngapura kelalen”. A : “jiot dhewek lah ya Mak?”.</p>	<p>Tembung sesulih anu kepriwe [anu kəpriwe] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika</p>

		B : “gari nganah”.	kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih anu kepriwe kangge nyuwun pirs dhateng si B kahanan ingkang kados pundi ingkang dadosaken si B boten maringi ayam.
6	Sokanandi	A : “Mak Win, anu kepriwe jere wingi tes ana sing ilang?”. B : “iya jah, nyong kelalen nyimpen satus seket nang laci, ka esuke tak tiliki wis ora ana”. A : “ealah aja maning-maning kuwe tah”. B : “iya lah Bu”.	Tembung sesulih anu kepriwe [anu kəpriwe] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih anu kepriwe kangge nyuwun pirs dhateng si B kahanan ingkang kados pundi ingkang dadosaken artanipun si B menika ical.
7	Sokayasa	A : “Bu, niki sampun”. B : “nggih sampun”. A : “Lik wingi prige ?”. B : “wingi anu penyuluhan PNPM nang pendopo”. A : “olih apa baen?”. B : “ya akeh lah”.	Tembung sesulih prige [prige] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko. Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih prige kangge nyuwun pirs kados pundi kahanan kalawingi dhateng si B.
		A : “Mbak prige , wingi ka ora mangkat?”. B : “pangapunten Bu, anak kula saweg sakit. wingi pun dibekta dokteran dereng mantun, lhah niki	Tembung sesulih prige [prige] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha

		<p>kepeksane opname, menawi saged kula ijin wangsul Bu”.</p> <p>A : “ealah, iya iya ora apa-apa”.</p> <p>B : “maturnuwun Bu”.</p>	<p>kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih prige kangge nyuwun pirs dhateng si B kahanan ingkang kados pundi ingkang dadosaken si B menika kalawingi boten pangkat.</p>
		<p>A : “Lik prige ana sing jiot ora?”.</p> <p>B : “uwis wingi, langsung lebokna kandhang”.</p> <p>A : “sapa sing ngrumati si?”.</p> <p>B : “ya anake inyong ka”.</p> <p>A : “wingi ana sing takon sapi”.</p> <p>B : “jaluk sing piranan?”.</p>	<p>Tembung sesulih prige [prige] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih prige kangge nyuwun pirs bab kahanan dhateng si B.</p>
8	Tlagawera	<p>A : “Rika wis tau kelangan KTP?”.</p> <p>B : “urung jah, priben ya Wa?”.</p> <p>A : “inyong KTPne ilang jah Wa”.</p> <p>B : “kaya kiye baen, Rika langsung Kecamatan”.</p>	<p>Tembung sesulih priben ya [priben yə] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirs kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih priben ya kangge nyuwun pirs dhateng si B kahanan ingkang kados pundi ingkang dadosaken si B menika nyuwun pirs bab KTP.</p>
9	Ampelsari	<p>A : “War, priben ya? mangkat pahal kaya arep kondangan”.</p>	<p>Tembung sesulih priben ya [priben yə] kalebet tembung sesulih pandangon, tembung sesulih menika</p>

		<p>B : “inyong mau bar nglaut kondangan dela pancen”.</p> <p>A : “oh....nang nggone Saleri?”.</p> <p>B : “inyong tah wis wingi”.</p>	<p>dipunginakaken kangge nyuwun pirsu kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih priben ya kangge nyuwun pirsu dhateng si B kahanan ingkang kados pundi ingkang dadosaken si B kados menika.</p>
		<p>A : “ealah, priben ya? wis rampung?”.</p> <p>B : “kantun sekedhik Pak”.</p> <p>A : “Wen, gawekaken wedang teh ya”.</p> <p>B : “walah ngerepoti Pak”.</p>	<p>Tembung sesulih priben ya [priben yə] kalebet tembung sesulih pandangan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si A ngginakaken tembung sesulih priben ya kangge nyuwun pirsu kahananipun si B.</p>
		<p>A : “Bu, kiye mase arep neliti nang kene, olih?”.</p> <p>B : “anu priben ya Mas?”.</p> <p>A : “kae lah nggo skripsi”.</p> <p>C : “inggih Bu kangge skripsi kula”.</p> <p>B : “ya ora papa”.</p>	<p>Tembung sesulih priben ya [priben yə] kalebet tembung sesulih pandangan, tembung sesulih menika dipunginakaken kangge nyuwun pirsu kahanan saha kados pundi caranipun. Tembung sesulih menika kalebet ragam basa Jawa ngoko.</p> <p>Wonten ing pirembagan menika si B ngginakaken tembung sesulih priben ya kangge nyuwun pirsu kajengipun si C menika kados pundi.</p>

DOKUMENTASI

Gambar 19: Pabrik Kapur Observasi 32

Gambar 20: Bengkel Mas Cunong Semarang Observasi 41

Gambar 21: Pos Ojek Argasoka Observasi Observasi 67

Gambar 22: Warung Sembako Observasi 26

Gambar 23: Griyanipun Bapak Irwanto Observasi 82

Gambar 24: Griyanipun Pak Gito Observasi 128-130

Gambar 25: Bengkel Las Pak Udin Observasi 242

Gambar 26: Pasar Ulam saha Sato Sokayasa Observasi 232

Gambar 27: Pabrik Kayu Observasi 94

Gambar 28: Bengkel Motor Cungkring Observasi 4

KEMENTERIAN PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN
UNIVERSITAS NEGERI YOGYAKARTA
FAKULTAS BAHASA DAN SENI

Alamat: Karangmalang, Yogyakarta 55281 ☎ (0274) 550843, 548207 Fax. (0274) 548207
<http://www.fbs.uny.ac.id/>

FRM/FBS/32-01
10 Januari 2011

Yogyakarta, 12 Juni 2014

Nomor : 179/UN34.12/PBD/ VI / 2014
Lampiran : -
Hal : Permohonan Izin Observasi/Penelitian

Kepada Yth.
Dekan
u.b. Wakil Dekan I
Fakultas Bahasa dan Seni UNY

Bersama ini kami kirimkan nama mahasiswa FBS UNY Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah Prodi Pendidikan Bahasa Jawa yang mengajukan permohonan izin Observasi/Penelitian untuk keperluan penyusunan Tugas Akhir lengkap dengan deskripsi keperluan penelitian tersebut sebagai berikut:

1. Nama	: ROMADHONA WAHYU NUROCHMAN
2. NIM	: 10205244034
3. Jurusan/Prodi Studi	: Pendidikan Bahasa Jawa
4. Alamat mahasiswa	: Rt 4 Rw Semarang Banjarnegara
5. Lokasi Penelitian	: Kec. Banjarnegara
6. Waktu Penelitian	: Februari s/d 31 Mei 2014
7. Tujuan dan maksud Penelitian	: Pengambilan Data dan Observasi data
8. Judul Tugas Akhir	: Isoglos Leksikal Tembung Sesuluh Wonten Ing Kec. Banjarnegara
9. Pembimbing	: 1. Dra. Siti Mulyani, M.Hum.
	: 2. -

Demikian permohonan izin tersebut untuk dapat diproses sebagaimana mestinya

Ketua Jurusan,

Dr. Suwardi E., M.Hum
NIP 19640403 199001 1 004

**KEMENTERIAN PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN
UNIVERSITAS NEGERI YOGYAKARTA
FAKULTAS BAHASA DAN SENI**

Alamat: Karangmalang, Yogyakarta 55281 ☎ (0274) 550843, 548207 Fax. (0274) 548207
http://www.fbs.uny.ac.id//

FRMFBS/33-01
10 Jan 2011

Nomor : 793/UN.34.12/DT/VI/2014
Lampiran : 1 Berkas Proposal
Hal : Permohonan Izin Penelitian

17 Juni 2014

Kepada Yth.

Gubernur Daerah Istimewa Yogyakarta
c.q. Kepala Bakesbanglinmas DIY
Jl. Jenderal Sudirman No. 5 Yogyakarta
55231

Kami beritahukan dengan hormat bahwa mahasiswa kami dari Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta bermaksud mengadakan **Penelitian** untuk memperoleh data guna menyusun Tugas Akhir Skripsi (TAS)/Tugas Akhir Karya Seni (TAKS)/Tugas Akhir Bukan Skripsi (TABS), dengan judul:

**ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA
(MINANGKA STUDI GEOGRAFI DIALEK)**

Mahasiswa dimaksud adalah :

Nama : ROMADHONA WAHYU NUROCHMAN
NIM : 10205244034
Jurusan/ Program Studi : Pendidikan Bahasa Jawa
Waktu Pelaksanaan : Februari - Mei 2014
Lokasi Penelitian : Kecamatan Banjarnegara

Untuk dapat terlaksananya maksud tersebut, kami mohon izin dan bantuan seperlunya.

Atas izin dan kerjasama Bapak/Ibu, kami sampaikan terima kasih.

a.n. Dekan
Kasubbag Pendidikan FBS,

Indun Probo Utami, S.E.
NIP 19670704 199312 2 001

**PEMERINTAH DAERAH DAERAH ISTIMEWA YOGYAKARTA
BADAN KESATUAN BANGSA DAN PERLINDUNGAN MASYARAKAT
(BADAN KESBANGLINMAS)**

Jl. Jenderal Sudirman No. 5 Yogyakarta - 55233
Telepon : (0274) 551136, 551275, Fax (0274) 551137
YOGYAKARTA

Yogyakarta, 13 Juni 2014

Nomor : 074 / 1578/ Kesbang / 2014
Perihal : Rekomendasi Ijin Penelitian

Kepada Yth. :
Gubernur Jawa Tengah
Up. Kepala Badan Penanaman Modal Daerah
Provinsi Jawa Tengah

Di
SEMARANG

Memperhatikan surat :

Dari : Dekan Fakultas Bahasa dan Seni UNY
Nomor : 793/UN.34.12/DT/VI/2014
Tanggal : 17 Juni 2014
Perihal : Permohonan Izin Penelitian

Setelah mempelajari surat permohonan dan proposal yang diajukan, maka dapat diberikan surat rekomendasi tidak keberatan untuk melaksanakan penelitian dalam rangka penyusunan skripsi dengan judul proposal : **"ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA (MINANGKA STUDI GEOGRAFI DIALEK)"**, kepada:

Nama : ROMADHONA WAHYU NUROCHMAN
NIM : 10205244034
No HP : 085747708044
Prodi/Jurusan : Pendidikan Bahasa Jawa
Fakultas : Bahasa dan Seni UNY
Lokasi : Kecamatan Banjarnegara, Provinsi Jawa Tengah
Waktu : Juni s/d Juli 2014

Sehubungan dengan maksud tersebut, diharapkan agar pihak yang terkait dapat memberikan bantuan / fasilitas yang dibutuhkan.

Kepada yang bersangkutan diwajibkan :

1. Menghormati dan mentaati peraturan dan tata tertib yang berlaku di wilayah riset / penelitian;
2. Tidak dibenarkan melakukan riset / penelitian yang tidak sesuai atau tidak ada kaitannya dengan judul riset / penelitian dimaksud;
3. Melaporkan hasil riset / penelitian kepada Badan Kesbanglinmas DIY.

Rekomendasi Ijin Riset / Penelitian ini dinyatakan tidak berlaku, apabila ternyata pemegang tidak mentaati ketentuan tersebut di atas.

Demikian untuk menjadikan maklum.

Tembusan disampaikan Kepada Yth :

1. Gubernur DIY (sebagai laporan);
2. Dekan Fakultas Bahasa dan Seni UNY;
3. Yang bersangkutan.

**PEMERINTAH PROVINSI JAWA TENGAH
BADAN PENANAMAN MODAL DAERAH**

Alamat : Jl. Mgr. Soegiopranoto No. 1 Telepon : (024) 3547091 – 3547438 – 3541487
Fax : (024) 3549560 E-mail : bpmd@jatengprov.go.id <http://bpmd.jatengprov.go.id>
Semarang - 50131

Nomor : 070/785
Lampiran : 1 (Satu) Lembar
Perihal : Rekomendasi Penelitian

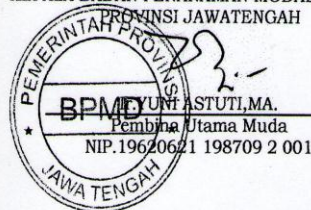
Semarang, 23 Juni 2014

Kepada
Yth. Bupati Banjarnegara
u.p. Kepala kantor Kesbangpol dan
Linmas Kab. Banjarnegara

Dalam rangka memperlancar pelaksanaan kegiatan penelitian bersama ini terlampir disampaikan Rekomendasi Penelitian Nomor 070/1454/04.5/2014 Tanggal 23 Juni 2014 atas nama ROMADHONA WAHYU NUROCHMAN dengan judul proposal ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA (MINANGKA STUDI GEOGRAFI DIALEK, untuk dapat ditindaklanjuti.

Demikian untuk menjadi maklum dan terimakasih.

KEPALA BADAN PENANAMAN MODAL DAERAH
PROVINSI JAWA TENGAH

Tembusan :

1. Gubernur Jawa Tengah (sebagai laporan);
2. Kepala Badan Kesbangpol dan Linmas Provinsi Jawa Tengah;
3. Kepala Badan Kesbanglinmas Provinsi Daerah Istimewa Yogyakarta;
4. Dekan Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta;
5. Sdr. ROMADHONA WAHYU NUROCHMAN;
6. Arsip,-

**PEMERINTAH PROVINSI JAWA TENGAH
BADAN PENANAMAN MODAL DAERAH**

Alamat : Jl. Mgr. Soegiono No. 1 Telepon : (024) 3547091 – 3547438 – 3541487
Fax : (024) 3549560 E-mail : bpmd@jatengprov.go.id <http://bpmd.jatengprov.go.id>
Semarang - 50131

REKOMENDASI PENELITIAN

NOMOR : 070/1454/04.5/2014

- Dasar : 1. Peraturan Menteri Dalam Negeri Republik Indonesia Nomor 64 Tahun 2011 tanggal 20 Desember 2011 tentang Pedoman Penerbitan Rekomendasi Penelitian;
2. Peraturan Gubernur Jawa Tengah Nomor 74 Tahun 2012 tentang Organisasi dan Tata Kerja Unit Pelaksana Teknis Pelayanan Terpadu Satu Pintu Pada Badan Penanaman Modal Daerah Provinsi Jawa Tengah;

3. Peraturan Gubernur Jawa Tengah Nomor 67 Tahun 2013 tentang Penyelenggaraan Pelayanan Terpadu Satu Pintu Provinsi Jawa Tengah sebagaimana telah diubah dengan Peraturan Gubernur Jawa Tengah Nomor 27 Tahun 2014.

Memperhatikan : Surat Kepala Badan Kesatuan Bangsa dan Perlindungan Masyarakat Provinsi Daerah Istimewa Yogyakarta Nomor. 074/1578/Kesbang/2014 tanggal 13 Juni 2014 perihal : Rekomendasi Ijin Penelitian.

Kepala Badan Penanaman Modal Daerah Provinsi Jawa Tengah, memberikan rekomendasi kepada :

1. Nama : ROMADHONA WAHYU NUROCHMAN.
2. Alamat : Semarang Rt 004/Rw 002 Kel. Semarang, Kec. Banjarnegara, Kab. Banjarnegara, Provinsi Jawa Tengah.
3. Pekerjaan : Mahasiswa S1.

Untuk : Melakukan penelitian dalam rangka penyusunan skripsi dengan rincian sebagai berikut :

- a. Judul Proposal : ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA (MINANGKA STUDI GEOGRAFI DIALEK.
- b. Tempat / Lokasi : Kec. Banjarnegara, Kab. Banjarnegara, Provinsi Jawa Tengah.
- c. Bidang Penelitian : Pendidikan Bahasa Jawa.
- d. Waktu Penelitian : Juni – Juli 2014.
- e. Penanggung Jawab : Dra. Siti Mulyani, M.Hum
- f. Status Penelitian : Baru.
- g. Anggota Peneliti : -
- h. Nama Lembaga : Universitas Negeri Yogyakarta.

Ketentuan yang harus ditaati adalah :

- a. Sebelum melakukan kegiatan terlebih dahulu melaporkan kepada Pejabat setempat /Lembaga swasta yang akan di jadikan obyek lokasi;
- b. Pelaksanaan kegiatan dimaksud tidak disalahgunakan untuk tujuan tertentu yang dapat mengganggu kestabilan pemerintahan;
- c. Setelah pelaksanaan kegiatan dimaksud selesai supaya menyerahkan hasilnya kepada Kepala Badan Penanaman Modal Daerah Provinsi Jawa Tengah;
- d. Apabila masa berlaku Surat Rekomendasi ini sudah berakhir, sedang pelaksanaan kegiatan belum selesai, perpanjangan waktu harus diajukan kepada instansi pemohon dengan menyertakan hasil penelitian sebelumnya;
- e. Surat rekomendasi ini dapat diubah apabila di kemudian hari terdapat kekeliruan dan akan diadakan perbaikan sebagaimana mestinya.

Demikian rekomendasi ini dibuat untuk dipergunakan seperlunya.

Semarang, 23 Juni 2014

KEPALA BADAN PENANAMAN MODAL DAERAH
PROVINSI JAWA TENGAH

PEMERINTAH KABUPATEN BANJARNEGARA
BADAN PERENCANAAN PEMBANGUNAN DAERAH
 Jalan Dipayuda No. 30 A Telp. (0286) 591142
BANJARNEGARA 53414

SURAT REKOMENDASI RESEARCH/SURVEY
 NOMOR : 070 / 351 / BAPPEDA / 2014

- I. Dasar : Surat dari Kepala Kantor Kesbangpolinmas Kabupaten Banjarnegara Nomor : 070/315/Kesbangpolinmas/2014 tanggal 30 Juni 2014 perihal Permohonan Rekomendasi Ijin Penelitian an. **ROMADHONA WAHYU N.**
- II. Yang bertanda tangan di bawah ini :
 Kepala Badan Perencanaan Pembangunan Daerah Kabupaten Banjarnegara, menyatakan bahwa pada prinsipnya tidak berkeberatan atas pelaksanaan kegiatan penelitian pendahuluan/ penelitian/ pra-survey/ survey/ skripsi/ thesis/ desertasi/ observasi/ praktek lapangan/ karya ilmiah tersebut di wilayah Kabupaten Banjarnegara yang dilaksanakan oleh :
1. Nama : **ROMADHONA WAHYU N.**
 2. Pekerjaan : Mahasiswa UNY, Yogyakarta
 3. Alamat Instansi : Karangmalang Yogyakarta
 4. Alamat Rumah : Kel Semarang RT 04/02 Kec. Banjarnegara
 5. Maksud dan tujuan : Rekomendasi Ijin Penelitian dengan judul :
" ISOGLOS LEKSIKAL TEMBUNG SESULIH WONTEN ING KECAMATAN BANJARNEGARA (MINANGKA STUDI GEOGRAFI DIALEK) "
 6. Lokasi : Kabupaten Banjarnegara
 7. Penanggungjawab : Dra. Siti Mulyani, M.Hum
 8. Pelaksana : **ROMADHONA WAHYU N.**
- III. Dengan ketentuan - ketentuan sebagai berikut :
- a. Bahwa pelaksanaan kegiatan tersebut di atas tidak disalahgunakan untuk maksud dan tujuan lain yang dapat mengganggu keamanan dan ketertiban masyarakat.
 - b. Bahwa sebelum melaksanakan tugas kepada responden agar terlebih dahulu melaporkan pada Pejabat Wilayah/Kepala Dinas/Instansi setempat guna dimintakan petunjuk teknis seperlunya. Bahwa setelah selesai melaksanakan kegiatan dimaksud diminta kepada yang bersangkutan **untuk melaporkan hasilnya secara tertulis kepada Bupati Banjarnegara c.q. Kepala BAPPEDA Kabupaten Banjarnegara** pada kesempatan pertama.
 - c. Surat ijin pelaksanaan Penelitian/Research/Survey ini berlaku dari tanggal 30 Juni 2014 sampai dengan 30 Agustus 2014 dan dapat diperbaharui kembali.

Dikeluarkan di : Banjarnegara
 Pada tanggal : 30 Juni 2014

a.n. **KEPALA BAPPEDA**
KABUPATEN BANJARNEGARA;
KABID. STATISTIK & MONEV
Dr. Kasubid. Statistik dan Litbang

HARMANTO, S.IP
 NIP. 19610712 198507 1 002

TEMBUSAN : disampaikan kepada Yth.

1. Kepala Bappeda Kab. Banjarnegara (*sebagai laporan*);
2. Camat Banjarnegara Kab. Banjarnegara
3. Kab. Banjarnegara.

